

FOTO: MARKUS TALLROTH

Fågelrapporterna 2023

Beigekindad skogstrast *Catharus ustulatus* Ölands norra udde, 10 oktober 2023.

Denna sammanställning är den 49:e allmänna fågelrapporten från BirdLife Sverige (Sveriges Ornitologiska Förening) och den 21:a som tagits fram av Nationella rapportkommittén (NRK). Rapporten är också den 49:e i raden från Raritetskommittén. Sedan i fjol är rapporten uppdelad i två delar – i den första hittas våra naturvårdsintressanta arter och den andra hittas de sällsynta fåglarna. Syftet med denna förändring är att renodla rapporterna och att ge det respektive innehållet ett mer ändamålsenligt format.

I samband med fjolårets uppdelning av rapporterna beslutas också att naturvårdsarterna skulle delas upp i tre grupper, och varje enskild art skulle således ingå i Naturvårdsrapporten i treårscykler. Till Fågelåret 2023 har vi nu gjort ytterligare en viktig förändring: från och med i år kommer Naturvårdsrapporten att vara biomuppdelad. Vi inleder i år med att presentera arter som är knutna till "Skog & myr" vilket under följande två år kommer att följas av "Fjäll & hav" samt "Jordbruksbygd & sjö". För att du som läsare ska kunna se hur denna uppdelning ser ut, och för att veta när en enskild art kommer att ingå, visas denna uppdelning i

detalj i Tabell 1. En ytterligare förändring är att vi lämnar fjolårets försök att redovisa naturvårdsarterna på länsnivå och återgår till landskap.

Några aktuella trender 2023

Årets tema för Naturvårdsrapporten – Skog & myr – innebär att vi här presenterar analyser av en rad arter som tidigare inte publicerats. Detta gäller bland annat våra tre skogshöns, där det i södra Sverige bara är tjädern som har en hyfsat stabil förekomst. För järpe konstateras att artens historia i sydligaste Sverige kanske är på väg att bli en parentes, och summeringarna från landets sydligaste rapportområden visar en oroande utveckling. Även orre har här en svag förekomst, och RRK Gotland summerar endast fem fynd under året. Ofta är det i randområden minskningar märks tydligast och i norra Sverige redovisas tynande population av svartsnäppa.

Ugglorna hade sammanfattningsvis ett riktigt svagt år. Lappuggla, som haft ett flertal goda säsonger bakom sig, fick sin sämsta summering (22 häckningar) på många år. Däremot är det glädjande att vittryggig hackspett, efter invasionsrörelser

från Ryssland för några år sedan tycks etablerat sig längs Bottenviken och total uppgår den svenska stammen nu till minst 20 etablerade par. Fågelåret redovisar också ovanliga koncentrationer av såväl smålom vid vårens isvakar i mellersta Sverige som för bivråk vid höstflyttningen genom framför allt Halland och Skåne. Vid Falsterbo noteras också fortsatt ökning av brunglada med nytt säsongsrekord om 181 fåglar, och en riktigt bra sträcksäsongs hade faktiskt också blå kärrhök. Som expanderande – men troligen ännu inte regelbundet häckande – bör stäpphök nämnas med nya rekordnoteringen 772 ex., varav hela 547 under hösten. Bland mer sällsynta arter kan nämnas amerikansk kricka med tangerad högstanotering under den senaste 20-årsperioden. På den negativa sidan hittar vi tangerat bottenrekord för alfförädare med endast fyra noterade individer.

Bland arter som faller utanför årets Skog & myr-tema (och därför kommer att redovisas i kommande Fågelåret) kan nämnas några expanderande häckarter med rekordsummor under 2023: storskarv 74 767 bon, ägretthäger 46 bon, kentsk tärna 1521 häckande par och rördrom med 734 spelande hannar. Glädjande var också att skräntärna hade sitt bästa år (840 par) sedan början av 80-talet – då populationen började minska. Tvärtom noterades en alarmerande bottennotering för kornknarr med 451 spelande fåglar i landet – den lägsta siffran sedan mitten av 90-talet (då rapportering inte ens inkluderade Gotland och Öland).

Sällsynta fåglar och rariteter 2023

Raritetskommitténs rapport baseras på ca 275 behandlade rapporter för 2023. Under året påträffades två nya kategori A-arter för landet: hökörn och beringvarfågel. I rapporten publiceras också det första Sverigefyndet av polargås, *Branta hutchinsii* (tidigare dvärgkanadagås). Fågeln, som var av underarten *hutchinsii*, på svenska nunavutpolargås, påträffades 2014 (se *Rk-nytt* 1/24). På tal om nya arter för landet kan också nämnas att det första fyndet i landet av eremitibis gjordes 2023, även om fyndet placerats i kategori E.

Till följd av Taxonomikommitténs beslut att splitta hedpiplärka i arterna stenpiplärka, *Anthus japonicus*, och amerikansk pipplärka, *A. rubescens* (Taxonomikommittén rapport nr 14) publicerar Raritetskommittén här fyra fynd av stenpiplärka

FOTO: JOHAN TUFVESSON

Stäpphök *Circus macrourus* 1K hanne, Vapnödalen, Halland, 23 september 2023.

medan tre fynd av amerikansk pipplärka alla bestämts till underarten nordlig amerikansk pipplärka, *A. r. rubescens*. Taxonomikommitténs rapport innehåller även beslutet att splitta formerna *ibis* och *coromanda* av kohäger i kohäger, *Ardea ibis*, och orientkohäger, *Ardea coromanda*. Raritetskommittén har efter en genomgång bedömt att samtliga svenska fynd utgörs av kohäger, formen *ibis*, förutom ett. Det tidigare publicerade fyndet av *coromanda* från 1994 är alltså det enda Sverigefyndet av orientkohäger, men det fyndet har inte bedömts vara spontant utan är placerat i kategori D. I samma rapport lumpade Taxonomikommittén den tidigare splitten av medelhavslira, formen *yelkouan*, och balearisk lira, formen *mauretanicus*. Båda formerna förs alltså återigen till arten medelhavslira. Av de 42 svenska fynden publiceras 41 som tillhörande underarten balearisk lira, och ett fynd som obestämt till underart. Sammanfattningsvis innebär redogörelsen ovan att det påträffats 540 arter i landet till och med den 31 december 2023 och därutöver obestämd atlantpetrell/madeirapetrell och obestämd fregattfågel. Under 2023 påträffades sammanlagt 376 arter i landet. Berättelserna om upptäckterna av de två nya arterna för Sverige under 2023 – hökörn och beringvarfågel – finns att läsa längre fram i *Fågelåret 2023*.

Baltimoretrupialen, förstafyndet från 2022, var fortfarande kvar i Förslöv i april 2023 och sågs även i Svenljunga runt månadsskiftet april/maj. Ett par andrafynd för landet gjordes under året.

Ett var den unga stillahavslom som var stationär vid Ölands norra udde under två veckors tid i november. Ett annat andrafynd var den sandsnäppa som sågs i Torslandaviken i samband med kraftig västvind 2–3 juli, men tyvärr blev det inte någon publikfriare. En annan fågel som fick storpublik – också det ett andrafynd – var den brunsula som tog Finlandsbåten till Värtahamnen i Stockholm i augusti. Även den beigekindade skogstrasten på Ölands norra udde i oktober var ett andrafynd för landet. Turkestantörnskatan på Landsort i början av juni var tredje fyndet av arten för Sverige och den gråhuvade sparven på Snöan ett femtefynd. Ny underart för landet blev kinesisk sädesärla, *Motacilla alba leucopsis*. I årets rapport publiceras också de första fynden i landet av nordlig tobisgrissla, *Ceppus grylle mandtii*, och västlig svarthakad buskskvätta, *Saxicola rubicola hibernans*.

Vilka taxa sammanställs av NRK?

Den första rapporten, Naturvårdsarter, presenterar våra naturvårdsintressanta fåglar. Här ingår arter som antingen finns upptagna på rödlistan, i bilagorna till EU:s fågel- samt art- och habitatdirektiv eller som på annat sätt bedöms vara av intresse för naturvården. Totalt handlar detta om ett hundratal arter vilka har delats upp i tre grupper baserat på biomen Skog & myr, Fjäll & hav samt Jordbruksbygd & sjö. Fågelåret kommer framöver att varva de årliga presentationerna av dessa grupper vilket innebär att varje enskild art kommer att återkomma vart tredje år. Detta har gjorts dels för att minska arbetsbelastningen på rapportkommittéerna, men också för att ge mer

FOTO: THOMAS TIGER

Stillahavslom *Gavia pacifica*, Ölands norra udde, november 2023.

utrymme och svängrum för analyser av varje enskild art. Den andra rapporten, Sällsynta fåglar, inkluderar dels de arter som bedömts av Rk (se nedan) men också mer regelbundet förekommande nationella sällsyntheter. Vissa arter, till exempel dvärgsparv, kommer att förekomma i båda rapporterna där utvecklingen för den häckande populationen redovisas i den första delen och fynd utanför häckområdena i den andra. Nationella rapportkommittén (NRK) har tagit fram en rapportmall som anger vilka arter som i första hand ska sammanställas till Fågelåret. Utifrån denna mall har varje rapportkommitté (RRK) flaggat de aktuella fynden i Artportalen och skrivit en kommentar som NRK får tillgång till. Rapportmallen utgår från följande grundprinciper:

- Lägga tyngdpunkten på att se trender i fågelfaunan.
- Fokusera på fågelarter som är särskilt viktiga i naturvårdssammanhang. Detta gäller särskilt nationellt rödlistade arter, liksom de arter som finns upptagna på EU-direktivens listor. Tyngdpunkten bör ligga på att följa häckningsresultaten och ha kontroll på viktiga rastlokaler och övervintringsplatser.
- Redovisa fynd och analysera förekomsten av de rariteter som faller utanför Rk:s ansvarsområde.

Vilka taxa bedöms av RK?

Raritetskommittén (RK) ska granska och bedöma alla observationer av:

- Nya arter eller underarter för landet.
- Arter eller underarter som för detta ändamål markerats särskilt i Förteckning över Sveriges fågeltaxa (se birdlife.se/rk/sverigesfageltaxa).
- Arter i kategori D (se nedan för definition): kejsargås, dvärgsnögås, praktand, buffelhuvud, kamskrake, större flamingo, vit pelikan, tatarfalk, alpkaja, svartryggig rödstjärt, långstjärtad rosenfink, ängssparv, praktsparv, gulhuvad ängstrupial, blåkardinal och turkoskardinal. (Även snögås förs till kategori D, men bedöms av respektive RRK.)
- Gamla fynd av arter som vid tidpunkten för fynden granskades av RK (exempelvis tuvsnäppa och sibirisk piplärka) men som numera bedöms av RRK granskas inte av RK utan av RRK (se RK-nytt 2022-2).

Regionindelning

Den svenska fågelrapporteringen baseras på land-

skaps- och lappmarksgränser. Anledningen till det är att dessa provinsgränser inte är föränderliga, vilket däremot kommun- och länsgränser är.

Så rapporterar du

All svensk fågelrapportering sker i den Internet-baserade rapportdatabasen Artportalen (www.artportalen.se). Som inloggad användare har du där tillgång till rapportformulär och har möjlighet att ladda upp bland annat beskrivningar, bilder eller ljudinspelningar. Respektive RRK bearbetar och validerar materialet efter behov, och genomför också granskningar av inkomna observationer. Fynd av mycket sällsynta eller svårbestämda taxa går vidare för bedömning av RK (se ovan).

Kategorier

De i Sverige anträffade fågelarterna indelas, i enlighet med AERC:s (Association of European Rarities Committees) riktlinjer, i fem olika kategorier, A–E, enligt nedan:

- **Kategori A:** Spontant uppträdande taxa (arter och underarter) som häckar eller har påträffats minst en gång från och med år 1950, till exempel lövsångare och klippsvala.
- **Kategori B:** Spontant uppträdande taxa som påträffats minst en gång till och med år 1949 men inte senare. Dessa utgörs av strömand (senast 1893), gråhakedopping av underarten *holbollii* (1835), ökenlöpare (senast 1942), garfågel (1783), papegojalka (1860).
- **Kategori C:** Inplanterade eller förrymda taxa som etablerat frihäckande och självreproducerande bestånd, vilket i Sverige gäller för kanadagås, mandarinand, fasan och tamduva. Till denna kategori förs även fynd av fåglar som kan anses härröra från sådant bestånd utanför Sverige, vilket för tillfället gäller för stripgås, nilgås och amerikansk kopparand.
- **Kategori D:** Taxa som skulle ha placerats i kategori A eller B, om det inte förelegat visst tvivel om huruvida de med säkerhet har uppträtt spontant, till exempel snögås och turkoskardinal.
- **Kategori E:** Taxa vilka betraktas som förrymda eller utsläppta från fångenskap (till exempel undulat). Till denna kategori förs även införda fåglar som har häckat eller häckar i frihet men som inte uppnått ett självreproducerande bestånd.

Den officiella svenska listan omfattar till och med 31 december 2023 totalt 540 arter, vilka

fördelas på kategori A (529 arter), B (4 arter) och C (7 arter). Utöver detta är två taxa som inte är entydigt bestämda till art anträffade: obestämd atlantpetrell/madeirapetrell och obestämd fregattfågel.

Åldersbeteckningarna

I denna fågelrapport används särskilda beteckningar för en fågels ålder. Med en juvenil (juv.) menas en ungfågel i sin första fullständiga fjäderdräkt. En adult (ad.) är en vuxen, könsmogen fågel i sin slutliga dräkt (som kan vara en sommar- eller vinterdräkt). Hos många större och en del mindre arter kan man även urskilja åldersstadier mellan det juvenila och det adulta (till exempel 1:a vinterdräkt, 1:a sommardräkt et cetera). Dessa kallas med ett gemensamt namn för subadulta (subad.). Kan man inte avgöra om en fågel är juvenil eller subadult betecknas den ibland som en yngre fågel, respektive äldre fågel om motsvarande gäller för subadult och adult.

I en del fall anges fåglarnas ålder som 1K, 2K, 3K och så vidare. Här är "K" en förkortning av "kalenderår". Således är en "2K" inne på sitt andra kalenderår. Gränsen för kalenderår går vid årsskiftet. En individ kläckt sommaren 2022 var 1K till och med 31.12 2022, men betecknas 2K från och med den 1.1 2023. Om en fågel till exempel är 2K eller äldre, men inte säkert kan åldersbestämmas, kan den betecknas 2K+.

Notera att vi i denna rapport konsekvent använder dessa förkortningar med versalt K. Anledningen är att detta blir tydligare än om ett gement k används, se t.ex. skillnaden mellan 1k och 1K.

FOTO: GÖRAN LENZ

Stripgås *Anser indicus* hör till de arter som placeras i Kategori C.

Antal fynd, individer och ursprung

Efter många arters vetenskapliga namn står två talpar inom parentes. Det första anger hur många fynd som gjorts och hur många exemplar som anträffats av arten till och med 2022. Det andra talparet anger samma sak, men specifikt för 2023. Summorna följer principen att en individ i landet utgör ett fynd, oavsett hur många år i följd den dyker upp, och hur många landskap den ses i. Ett fynd kan alltså utgöras av en ensam fågel, men det används också då en flock om två eller flera fåglar har uppträtt tillsammans och det finns anledning att förmoda att de har anlänt till platsen

Tabell 1: Naturvårdsarternas indelning.

Fjäll & hav	Jordbruksbygd & sjö	Skog & myr
Tundrasädgås	Ärta	Tajgasädgås
Fjällgås	Skedand	Salskrake
Gravand	Brunand	Tjäder
Bläsand	Rapphöna	Orre
Stjärtand	Vaktel	Järpe
Bergand	Tornseglare	Svartsnäppa
Svärta	Kornknarr	Smålom
Alfågel	Småfl. sumphöna	Kungsörn
Skärfläcka	Smådopping	Blå kärrhök
Myrspov	Svarthakedopping	Brun glada
Rödspov	Svarthals. dopping	Bivränk
Roskarl	Storspov	Berguv
Brushane	Svarttärna	Slaguggla
Sydlig kärrsnäppa	Vit stork	Lappuggla
Dubbelbeckasin	Rördrom	Hökuggla
Tretåig mås	Ågretthäger	Homuggla
Dvärgmås	Ångshök	Jorduggla
Östersjötrut	Röd glada	Tret. hacksp.
Skräntärna	Kungsfiskare	M. hackspett
Kentsk tärna	Pungmes	Vitr. hacksp.
Småtärna	Backsvala	Spillkråka
Kustlabb	Trastsångare	Gråspett
Tobisgrissla	Busksångare	Sommargyll.
Toppskarv	Flodsångare	Lavskrika
Havsörn	Vassångare	Entita
Fjälluggla	Höksångare	Talltita
Stenfalk	Vitstjärnig blåhake	Lappmes
Jaktfalk	Svart rödstjärt	Nordsångare
Pilgrimsfalk	Svarth. buskskvätta	Lundsångare
Berglärka	Fältpiplärka	Tajgablästjärt
Rödstr. piplärka	Gulhämpling	Halsb.-flugsn.
Vinterhämpling	Kornsparv	Mindre flugsn.
Lappsparv	Ortolansparv	Tallbit
		Dvärgsparv
		Videsparv

tillsammans. Detta innebär att flera individer av framför allt dagsträckande flockfåglar, till exempel skäggår, som regel förutsätts ha anlänt tillsammans och därför räknas som ett fynd. Däremot betraktas flera exemplar av nattsträckande småfåglar, till exempel brunsångare, som flera fynd även om de rastar tillsammans. Detta för att de förmodas ha anlänt enskilt. Om flera ensamt sträckande fåglar, exempelvis tärmåsar, passerar en lokal under samma dag räknas varje individ som ett fynd. En fågel som passerar landskapsgränser, till exempel en lira, utgör endast ett fynd i landet (men självfallet ett fynd i varje landskap). Givetvis kan det vara svårt att avgöra hur många exemplar som verkligen varit inblandade under ett år, men vi har efter bästa förmåga försökt bedöma antalet.

Beståndsuppskattningar

Populationsuppskattningar baserar sig på Fåglarna i Sverige Ottosson et al. (2012) samt på rapporten *Sveriges fåglar* som sedan 2018 årligen producerats av BirdLife Sverige. Korrigeringar av dessa siffror har dock skett där det ansetts vara nödvändigt och välmotiverat.

Upptäckare, rapportör, medobservatör

För de taxa som granskats av Rk gäller från och med rapportåret 2013 att observationer som publiceras förses med namnet på de personer som har skickat in fullständiga rapporter till Rk. I de fall det tydligt framgår av de rapporter som kommit in till Rk vem som varit upptäckare anges denne/dessa först. Vi vill passa på att uppmana till angivande av upptäckare (även om det gäller en själv) i originalrapporterna. Skälen till detta är flera: Främsta orsaken är det så kallade "Ölands-syndromet", det vill säga en stor mängd ornitologer underlåter att rapportera en raritet de sett, i tron att den blir rapporterad av någon annan, medan så inte är fallet. Anger man upptäckare (eller helt enkelt "inte upptäckt av undertecknad") på raritetsblanketten så undviker man att "stjäla äran" och kan i lugn och ro rapportera vad man själv observerat. Alla kan ju inte se allt; under en kortare observation har kanske någon koncentrerat sig på tertialernas exakta utseende, medan någon annan koncentrerat sig på habitus (eller "jizz" som engelskt låneord). De olika uppgifterna samlade skulle kunna räcka för ett godkännande,

medan enbart en beskrivning av tertialerna skulle innebära att rapporten är för mager för den ska kunna publiceras. Ju fler rapporter, desto fler infallsvinklar och detaljer och därmed större chans för en rättvis bedömning från Rk:s sida. I vissa fall, där rapportörer har samma namn, uppges på begäran numera även rapportörens postadress inom parentes. Detta för att i någon mån försöka skilja dessa observatörer åt. De rapporter av arter/underarter som behandlats av Rk har, liksom tidigare år, markerats i rapporten med röd färg på artnamnet.

Några förekommande förkortningar:

(L) – ljudupptagning

ex. – exemplar

(F) – fotodokumenterad

gm – genom, vid andrahandsrapport

honf. – honfärgad

in litt. – genom korrespondens

k:a – kyrka

k:n – kommun

N – norr

NRK – Nationella rapportkommittén

NRM – Naturhistoriska riksmuseet

O – ost, öster

Rk – Raritetskommittén

RRK – regionala rapportkommittéer

S – söder

s:n – socken

sj. – sjungande

so. dr. – sommardräkt

sp. – spelande

str. – sträckande

Tk – Taxonomikommittén

V – väster

(V) – videoupptagning

vi. dr. – vinterdräkt

† – fågeln avliden och insamlad

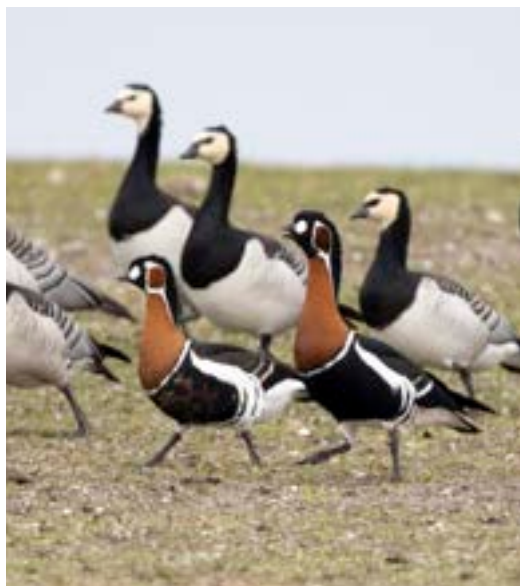
Nationella rapportkommittéen (NRK):

Inger-Marie Wolfarth, Peter Nilsson, Fredrik Friberg, Johan Nilsson, Per Flodin och Magnus Hellström

Raritetskommittén (Rk):

Niklas Andersson, Magnus Corell, Aron Edman, Måns Grundsten, Juho Könönen, Björn Malmhagen och Raul Vicente.

FOTO: MIKAEL ARINDER

Rödthalsade gäss *Branta ruficollis* bland vitkindade gäss *Branta leucopsis*, Limhamn, Skåne, 15 april 2023.

Tack

Våra varmaste tack till alla rapportörer och rapportkommittéer som delgivit och behandlat alla de observationer som ligger till grund för årets rapport.

Slutligen

Notera att observationerna som ligger till grund för årets rapport finns tillgängliga i rapporteringssystemet Artportalen, www.artportalen.se. Vi hoppas att ni som läser årets rapport får inspiration till nya ornitologiska aktiviteter och att analyserna av arterna leder till ökad kunskap om landets fågelfauna. Fågelrapporteringen är sedan länge ett viktigt redskap i kunskapsbyggnaden kring fågelfaunans utveckling och förändring. Med en utökad och mer detaljerad rapportering kommer den även att bli viktigare för både miljöövervakning och fågelskydd/naturvård. Rapportera därför så noggrant som möjligt, och under häckningstid gärna också med häckningskriterier, det ökar värdet på din rapport.

MAGNUS CORELL
FREDRIK FRIBERG
MAGNUS HELLSTRÖM

NATURVÅRDS- ARTER 2023

SKOG OCH MYR

Vitryggig hackspett
Dendrocopos leucotos,
januari 2023.

FOTO: IVAN SJÖGREN

FOTO: DANIEL STEEN

Vad begränsar skogs- och myrfåglarna i Sverige?

Lappugla *Strix nebulosa*, Dumme mosse, Småland, 8 november 2023.

Det svenska skogslandskapet har förändrats radikalt vid flera tillfällen på grund av att klimatet förändrats men också genom människans påverkan. Under den postglaciala varmetiden, cirka 6 800 till 3 800 år före vår tideräknings början, var klimatet i Sverige mellan två och fyra grader varmare än idag. Det innebär att värmekrävande trädslag förekom betydligt längre norrut än idag. Å andra sidan innebär den så kallade lilla istiden från ungefär 1350 till 1850 att mer värmekrävande trädslag fick ge vika för köldtåliga. Nu är vi åter på väg mot ett varmare klimat, som redan ser ut att ha satt tydliga spår i flera skogs- och myrlevande arters utbredning. Arter som trivs i varmare klimat expanderar norrut i landet medan de som anpassats till kallare miljöer i stället retirerar. Ett exempel på den förstnämnda gruppen ser brun glada och brandkronad kungsfågel ut att vara, medan järpen och svartsnäppan hör till den senare.

Människans nyttjande av skogen har naturligtvis också påverkat fågelfaunan dramatiskt. I debatten nämns ofta att antalet skogsfåglar ökat under 2000-talet. Det är i första hand en följd av att vi har betydligt mer skogklädd mark nu än tidigare men också att många anpassningsbara arter, som exempelvis bofink och blåmes, förmått sprida sig till nya miljöer. Samtidigt har de mer specialiserade fågelarterna ofta det svårt.

Skogsbruket

Att orsaken till de kraftiga nedgångarna hos de specialiserade arterna står att finna inom skogsbruket är det nog ingen som ifrågasätter. Från mitten av 1900-talet fram till idag har mycket stora arealer av art- och åldersblandade skogar omvandlats till likåldriga monokulturer av gran eller tall enbart genom trakthyggesbrukets införande. Utvecklingen har också lett till en utbygg-

nad av vägnätet i skogarna samt att lastbilar tagit över transporterna av virke. Fram till mitten av 1900-talet dominerade flottning av virke. Utbyggnaden av skogsbilvägar har också inneburit att avlägsna områden, som tidigare inte brukats, blivit tillgängliga.

Till detta kom 1979 års skogsvårdslag med paragrafen 5:3. Genom den blev skogsägare tvingade att hugga bort lövskog och annan skog som ansågs lågproduktiv. Därefter skulle de avverka de träden ersättas med ett mer lönsamt trädslag (i de flesta fall gran). Fram till 1991 utgick ett statligt stöd för åtgärderna. Lövskog och blandskog betraktades då som olönsam skräpskog. Trots mångårig och hård kritik mot lagparagrafen från naturvårdshåll, ledde det mycket sällan till att det togs någon hänsyn till biologisk mångfald. Med dagens sätt att se på skogen och dess värden skulle sannolikt många av 5:3-skogarna ha klassats som skyddsvärda just på grund av deras biologiska betydelse.

Utdikning av sumpskog

Under denna period gavs det även generösa bidrag till att dika ut sumpskogar och andra våta skogsmarker. Sammantaget fick dessa åtgärder stora effekter på skogslandskapets fågelliv, liksom på annan biologisk mångfald. Nu pläderas i stället för återvätning av tidigare utdikade skogsmarker. Omfattningen är än så länge begränsad, och det

FOTO: TOMAS LUNDQUIST/VN

Orren *Lyrurus tetrix*, har i ett längre perspektiv påverkats negativt av utdikning av våta skogsmarker.

FOTO: HANS CRONERT

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*, Kiaby, Skåne, maj 2023.

handlar inte om återskapande av stora öppna våtmarker utan om att göra skogarna fuktigare. Sannolikt kan det ändå i viss mån komma att gynna flera skogslevande fågelarter.

Samtidigt som skogsbruket förändrades radikalt under senare delen av 1900-talet genomgick det svenska jordbruket en mycket omfattande strukturförändring. Mängder av mindre gårdar lades ner, inte minst i skogsbygder och gränstrakter mellan skog och jordbruksbygd. Djurhållningen koncentrerades till ett fåtal gårdar. Det talas mycket om att landsbygden avfolkades under 1900-talets senare del, men den tömdes på kreatur i än högre grad. Det sistnämnda fick naturligtvis betydande följder för både växt- och djurliv eftersom hagmarker och andra naturbetesmarker försvann med de betande korna. Andra följder var att arealen bryn mellan öppen mark och skogsmark minskade väsentligt och att olönsam jordbruksmark ibland fick växa igen spontant. Det sistnämnda kan idag ses som vitryggiga hackspettens smala lycka i främst Västerbottens och Norrbottens gamla odlingslandskap.

Sammantaget kan sägas att skogsbruket utgör det största problemet för många specialiserade fågelarter men också att följderna av ett varmare klimat kan få betydande effekter särskilt på nordliga arter.

ANDERS WIRDHEIM

Tajgasädgås

Anser fabalis fabalis

Antal häckande par: **420**

Trend senaste 20 åren:

Oklar utveckling

Kategori:

Sårbar

Den i Sverige häckande underarten tajgasädgås är rödlistad som sårbar. Kunskapen om den svenska häckpopulationen är bristfällig då den är svår att inventera i dess häckområden som främst är myrar i barrskogsregionen från Dalarna i söder och vidare norrut i landet. I den senaste upplagan av *Sveriges Fåglar* (Wirdheim & Green 2024) anges trenden för underarten som osäker till följd av den knappa informationen som finns. Som också ses nedan i sammanställningen av de regionala rapportkommittéernas analyser av antal fynd under året så är kända häckningar lågt. Det återspeglar alltså inte den verkliga populationsstorleken som uppskattats till 420 par 2018 (Wirdheim & Green 2024). Arten övervakas i Europa framför allt via räkningar i rastområden och på övervintringsplatser, men kunskapsnivån om faktiska häckningsplatser i Sverige behöver förstärkas.

Det bör kanske nämnas att ännu opublicerade uppgifter gör gällande att det svenska beståndet är väsentligt större än vad som här anges: drygt 1600 par (Adjan de Jong muntl.).

HENRIK LERNER

Kommentarer från RRK:

Dlr: Ingen konstaterad häckning men i Älvdalens kommun observerades arten i slutet av maj och början av juni.

Gstr: Ingen konstaterad häckning och inga sommarfynd.

Äng: Inga fynd som tyder på häckning.

Vb: En häckning rapporterad från Skellefteå kommun.

Jmt: Inga fynd som tyder på häckning.

Ås och Ly lpm: Indikationer på häckning med totalt 60 individer.

Lu lpm: Två häckningar med totalt 5 pulli konstaterade.

FOTO: MIKAEL ARINDER

Tajgasädgås rastande vid Tysslingen, Närke, i mars.

REFERENSER

Wirdheim, A. & Green, M. 2024. *Sveriges Fåglar 2023*. BirdLife Sverige.

Salskrake

Mergellus albellus

Antal häckande par:

1 100

Trend senaste 20 åren:

Oklar utveckling

Kategori:

EN

Starkt hotad

Mycket få häckningar konstateras och mörkertalet kan antas vara stort. Genom Svensk Fågeltaxerings standardiserade inventeringar noteras i genomsnitt 5 ex per år. Även om trenden i ett 20 årsperspektiv indikerar minskning på 70 procent, är antalet så varierande och på så låg nivå att minskningen inte kan fastställas med statistisk signifikans. Regionala, riktade initiativ krävs för att kunna följa populationen. 2022 hade salskraken ett tillsynes bra år med hela nio säkra häckningar rapporterade. I år var siffrorna tillbaka på mer normala låga nivåer.

ANDERS ERIKSSON

Häckningar/troliga häckningar:

Vb: Inga fynd med högre häckningsindici er rapporterades under året. Men några par rapporterades från lämplig häckbiotop bland annat från Vithattsmyrarna: Stormyran 29–30.5 (Isak Vahlström).

Nb: En säker häckning: 4 pulli/nyligen flygga ungar Lillholmstjärnen NV Edefors 5.7 (Mats Bergquist, Frida Snell). Normal fyndbild för Nb.

Ly lpm: En säker och två troliga häckningar.

Lu lpm: 3 ex. besöker bebott bo, Balnasjaure 14.6 (Lars Sundberg). 1 hona med pulli Sabrojaure, Sjaunja 30.6 (Gustav Eriksson).

T lpm: Två säkra och en trolig häckning, bland annat 3 ex. parning/parningsceremonier Vittangi 28.5–3.6 (Barbro Hermansson, Benny Modig).

Stora ansamlingar:

Utanför häcktid ligger arten på en fortsatt hög nivå i sydöstra Sverige:

Sm: 1 300 ex. Vårnäs, Kalmar 29.1 (Anders Carlsén). Minst 1 000 ex. Boholmarna, Kalmar 17–18.12 (Harald Persson, Lasse Bohlin). Detta är de största flockarna som rapporterats i östra Småland. Den tidigare största flocken var 700 ex. rastande Hjälmo ström, Stävlö, Kalmar 5.1 2016.

FOTO: HARALD PERSSON

En del av den stora flock salskrakar som fanns vid Boholmarna i Kalmar, Småland, i december 2023.

Järpe

Bonasa bonasia

Antal häckande
par:

64 000

Trend senaste
20 åren:

▼
Minskande

Kategori:

NT

Nära hotad

Järpen har det besvärligt i Sverige, och det gäller särskilt i den södra delen av landet, vilket i detta sammanhang är Svealand och Götaland. Svensk Fågeltaxering skriver att både järpe och orre har statistiskt säkerställda minskningar söder om 60 grader N. Det har tidigare påpekats att järpens historia i sydligaste Sverige sannolikt är ganska kort. Sven Nilsson skrev i mitten av 1800-talet att den inte fanns i Sydsverige, och det var troligen först i samband med att granen spreds söderut som järpen kunde följa efter, dock en skogsgeneration senare. Kanske kommer järpens historia i sydligaste Sverige att enbart bli en parentes?

Det kan finnas flera faktorer till att den nu går tillbaka i södra delen av landet, men skogsbrukets påverkan anses ofta vara den allvarligaste. För samtidigt som järpen vill ha granskog, är den mycket beroende av partier med lövträd. Studier har pekat på att järpen behöver en lövträdsandel på minst 10 procent med främst gråal, men även björk och asp. Andra studier visar att gallringar av ung granskog leder till att järpen lämnar området. Kritiska faktorer är alltså tillräckligt tät granskog för att ge skydd och tillräckligt mycket löv för att erbjuda föda.

Under 2023 saknas fynd helt i Skåne, medan det i Blekinge endast gjordes ett fynd under häckningstid. Från Halland finns flera fynd, men enbart från ett ganska begränsat område. Där noterades såväl en spelande tupp som ett par tillsammans. Även från Småland och övriga landskap i Götaland rapporteras färre fynd än tidigare, men som RRK Östra Sm påpekar har antalet fynd av järpe en tydlig koppling till antalet inventeringar i skogsmark. Även när det gäller spontanrapporteringen från landskapen i Svealand är det förhållandevis magert, och standardrutterna pekar på en negativ trend.

ANDERS WIRDHEIM

FOTO: MIKAEL ARINDER

Järpe, höna, Muddus, Lappland i juni.

REFERENSER

Green, M., Haas, F. & Lindström, Å. 2024. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2023. Rapport, Biologiska institutionen, Lunds universitet.

Nilsson, S. 1858. *Skandinavisk Fauna. Föglarna.*

Tjäder

Tetrao urogallus

Antal häckande
par:

350 000

Trend senaste
20 åren:

 Svagt ökande

Kategori:

LC

Livskraftig

De flesta av våra skogshöns hade ett par bra år som en följd av torrsommaren 2018. Mellanårsvariationerna är relativt stora hos de flesta hönsfåglarna och den finns även en viss cyklicitet i förekomsten. När det gäller växlingar från ett år till ett annat orsakas dessa främst av vädret under försommaren, när kycklingarna är små. Då gynnas de av varmt och torrt väder med god tillgång till små insekter, medan de oftare far illa vid blöt och kylig väderlek. Det har även föreslagits att det finns en samvariation med gnagarförekomsten – under år med gott om gnagare minskar predationstrycket på kycklingarna, medan det ökar när gnagarpopulationerna kraschat.

På lite längre sikt har den svenska tjäderpopulationen varit stabil eller svagt ökande i större delen av Norrland, medan den snarare varit svagt minskande i Svealand och Götaland. För landet som helhet handlar det om en svag ökning de senaste 20 åren. Men de allra senaste åren har de flesta kurvorna pekat nedåt enligt resultatet av Svensk Fågeltaxerings standardrutter. För tjädern är inte mönstret riktigt lika negativt som för de andra skogshönsen, men trenden pekar enligt samma källa "betänkligt nedåt".

Spontanrapporteringen ger ett bristfälligt underlag. En betydande andel av rapporterna om tjäder i södra Sverige kommer i stället från inventeringar som görs, förutom av standardrutterna i första hand i samband med planer på vindkraftsetableringar.

ANDERS WIRDHEIM

REFERENSER

Green, M., Haas, F. & Lindström, Å. 2024. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2023. Rapport, Biologiska institutionen, Lunds universitet.

FOTO: MATHIAS GLAVIND

Tjädrrar, Tiveden, Västergötland, 26 april 2023.

Den svenska tjäderpopulationens utveckling 2002–2023 enligt Svensk Fågeltaxerings standardrutter. Startåret för denna period är satt till index = 1. De senaste fyra åren har trenden pekat nedåt.

Orre

Lyrurus tetrix

Antal häckande par:

116 000

Trend senaste 20 åren:

Stabil

Kategori:

LC

Livskraftig

Enligt Svensk Fågeltaxerings standardrutter har det svenska beståndet av orre varit tämligen stabilt efter millennieskiftet, med en topp under och strax efter torrsommaren 2018. Men de allra senaste åren är utvecklingen tydligt negativ enligt samma underlag. För området söder om 60 grader N är minskningen statistiskt signifikant (60 grader N motsvarar en linje i öst-/västlig riktning strax norr om Uppsala.)

På längre sikt har det skett en ganska betydande minskning jämfört med förhållandena under första hälften av 1900-talet. Historiskt är anledningarna att snart sagt alla svenska myr- och mossmarker har dikats ut i större eller mindre omfattning samt att de vidsträckta öppna hedarna i västra Sverige planterades eller växte igen med träd. Under senare årtionden har nedfall med växtnäringsämnen bidragit till en ökad igenväxning av myrar och högmossar, vilket också tros ha missgynnat orren. Likt tjädern har orren sitt starkaste sydsvenska fäste i Småland.

Bestånden i Skåne, Blekinge och Halland är små. Under 2023 uppskattades antalet spelande tuppar i Skåne till ca 25, i Blekinge till enbart ett fåtal och i Halland till ett par hundra.

På Gotland finns sannolikt fortfarande en liten stam, men under året gjordes endast fem observationer, varav fyra gällde honor. Sedan slutet av 1900-talet saknas orren som häckfågel på Öland.

Fynd på Gotland:

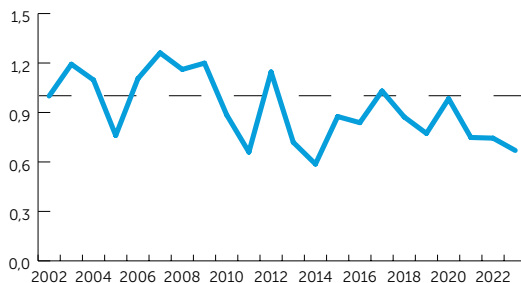
Gotland: 1 höna Djupdal, Othem 10.1 (Mattias Andersson). 2 honor Stormyr, Sjonhem 25.3 (Markus Forslund, Cecilia Näslund). 1 höna Austernyr, Habblingbo 2.4 (Magnus Lundström). 1 tupp Russvätar, Ardre 4.5 (Per Smittberg). 1 höna Liffrideträsk, Etelhem 6.8 (Sixten Hillerhag).

ANDERS WIRDHEIM

FOTO: THOMAS LUNDQUIST/N

Orrtupp i april.

Orrrens utveckling i Sverige söder om 60°N under åren 2002–2023 enligt Svensk Fågeltaxerings standardrutter.

Startåret för denna period är satt till index = 1.

Svartsnäppa

Tringa erythropus

Antal häckande par:

4 300

Trend senaste 20 åren:

Minskande

Kategori:

NT

Nära hotad

Svartsnäppan häckar i Norrland, främst i lappmarkerna och Norrbotten, men åtminstone tidigare även mer sparsamt i delar av Västerbotten, Jämtland och Ångermanland. Arten har minskat markant med cirka 50% under den senaste 20-årsperioden, från de uppskattade 8 000 paren 2012 till 4 300 par 2018. Under de senaste 10 åren har trenden varit mer osäker men riktningen tydlig. Svensk fågeltaxerings standardrutter 2023 visar på en fortsatt oroande utveckling med siffror i likhet med de senast tio åren, om än något högre än fjolåret då ett av de lägsta indexen sedan 1998 redovisades.

Under 2023 finns endast ett fåtal fynd med rapporterad trolig eller säker häckning i Artportalen, samtliga är från Norrbotten och lappmarkerna. Generellt har fynd med häckningsindicier varit sparsamma utanför artens kärnområde de senaste åren. Senast häckningen i Jämtland konstaterades 2020 och i Ångermanland har endast enstaka fynd gjorts av spelande, men troligen passerande, individer under den senaste 10-årsperioden. Från Västerbotten har inga uppgifter om möjliga häckningar rapporterats under de senaste två åren. Spontanrapporteringen i Artportalen medger inget underlag varifrån det går att dra några slutsatser om den aktuella populationsstorleken, men en negativ riktning de senaste 20 åren kan även ses där i likhet med trend från Svensk fågeltaxering (se diagram).

SARA ELG

REFERENSER

Green, M., Haas, F. & Lindström, Å. 2024. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2023. Rapport, Biologiska institutionen, Lunds universitet.

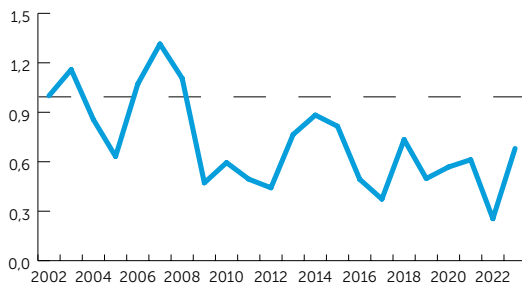
Ottosson, U. m.fl. 2012. *Fåglarna i Sverige – antal och förekomst*. SOF, Halmstad.

Wirdheim, A. & Green, M. 2024. *Sveriges fåglar 2023*. BirdLife Sverige.

FOTO: ELISABETH FAGERBERG

Svartsnäppa, hona troligen på sydflyttning. Trönninge ängar, Halland, 6 juni 2023.

Svartsnäppans utveckling i Sverige åren 2002–2023 enligt Svensk fågeltaxerings standardrutter. Startåret för denna period är satt till index = 1.

Smålom

Gavia stellata

Antal häckande
par:

1 600

Trend senaste
20 åren:

 Svagt ökande

Kategori:

NT

Nära hotad

Svensk Fågeltaxerings standardrutter redovisar en 39-procentig ökning av smålommar under perioden 2003–2022. Ökningen sker i landets norra delar, medan ingen säker förändring kan ses i södra Sverige under 2000-talet. Samtidigt visar många regionala inventeringar att smålommen var klart vanligare på 1990-talet, i synnerhet i södra och mellersta Sverige. Bland de mest välunderbyggda exemplen är Malungs kommun: "Här finns landets tätaste bestånd, vid Tisjökölen, Lima med minst 10 stationära par. Häckning konstaterad för 4 par. 2 par lyckades och fick var sin stor unge. I Malungs socken kontrollerades 30 tjärmar där smålom tidigare häckat. Av 17 stationära par fastställdes häckning för 7. En häckning lyckades och gav en stor unge. Övriga häckningar misslyckades. Den långsiktiga trenden i kommunen är negativ såväl för populationsstorlek som häckningsframgång." (RRK Dlr/Börje Dahlén). Det är intressant och tankeväckande när detaljerade lokala inventeringar inte ger samma resultat som geografiskt storskaliga sådana.

Några RRK-kommentarer från södra Sverige:

Hl: I år endast rapporterad ifrån 3 gölar trots att besök gjordes på de flesta av lokalerna som tidigare haft smålommar. Vi får hoppas att det inte är början på slutet för arten som halländsk häckfågel som vi bevittnar. Det totala beståndet är troligtvis under 10 par.

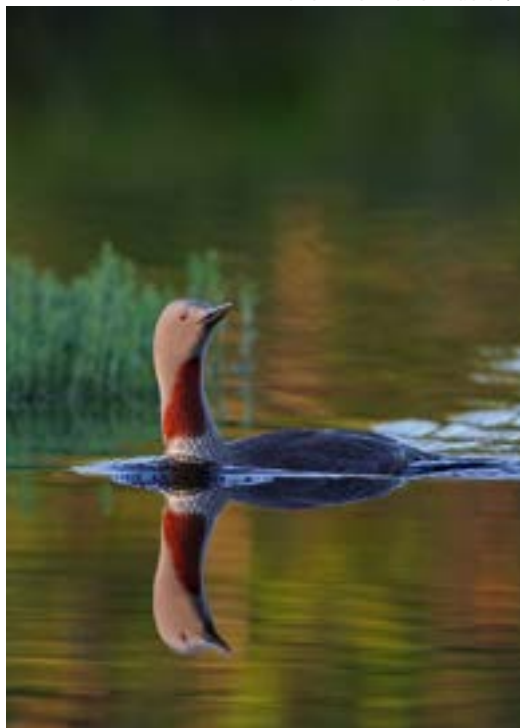
Vg: Häckningar med ungar på 8 lokaler (8 par), vilket är några snäpp bättre än de senaste åren.

Dls: 2023 noterades 11 årsungar på 7 lokaler, varav en lokal där det är osäkert om häckningen genomförts på aktuell lokal.

Nrk: Återigen ett dåligt år för smålom. 4 reproducerande par men endast en lyckad häckning med 2 pulli/flygga ungar.

Vstm: Sammanlagt 44 säkerställda eller troliga häckningar rapporterades.

FOTO: THOMAS LUNDQUIST/N

Smålom i häckningsmiljö.

Höga antal:

Dlr: 95 ex norra delen av Siljan, vid Färnäs 6.5 (Cecilia Fahlén).

Jmt: Max 130 ex. rastande Våge, Hallen 21–28.4 (Kim Woxlägd).

Ett par av de största ansamlingarna som noterats rastande i Sveriges inland, sannolikt beroende på väderläget med relativt sena sjöisar.

FREDRIK FRIBERG

Bivråk

Pernis apivorus

Antal häckande par:

6 600

Trend senaste 20 åren:

Minskande

Kategori:

LC

Livskraftig

Det är svårt att utifrån Svensk fågeltaxerings standardrutter få en uppfattning av bivråkens utveckling. Sträckräkningarna vid Falsterbo kan ge en tydligare bild, men där påverkas årssummorna mycket av de förhärskande vindarna under bivråkens sträckperiod. Vid ostliga vindar lämnar bivråkarna Sverige längre norrut i Skåne.

Vid Falsterbo blev årets och höstens bästa dag 1 819 str. Nabben 2.9 (Mattias Ullman m.fl.) – den högsta dagssumman sedan 2013. Totalt summerar Falsterbo för de standardiserade räkningarna 5 976 ex., en summa som slår de närmaste föregående åren flerfald. Motsvarande årssumma var 891 ex. (2022) och 1 130 ex. (2021). Mattias Ullman beskriver upprinnelsen till den fantastiska sträckdagen: "Väderförutsättningarna (med sydvästlig motvind för fåglarna) var bra under hela avslutningen av augusti. Under dagarna 27–30:e augusti noterades fina dagssummor på 220, 404, 242 och 354 ex. (med mycket hög andel adulta förstås). Samma vindar rådde 1–3 september, men skulle det finnas några adulta bivråkar kvar då?"

Utanför Falsterbo kan även nämnas sträcksummor från Vastaddalen sydost om Falkenberg nämnas: 31.8 med 467 ex. och 1.9 med 664 ex. (Magnus Andersson). För Hallands del har motsvarande summor inte noterats sedan 2008.

Kan det vid gynnsamma väderlägen under sensommaren finnas ett brett okoncentrerat flöde österifrån? Populationen i öster är mycket stor. Gav den ostliga stormen Hans i augusti ett inflöde av adulta bivråkar till Skandinavien? Några dagar ytterligare in i september rapporterar dessutom Norrlandskusten (Ångermanland och Västerbotten) om förhållandevis fina sträckdagar.

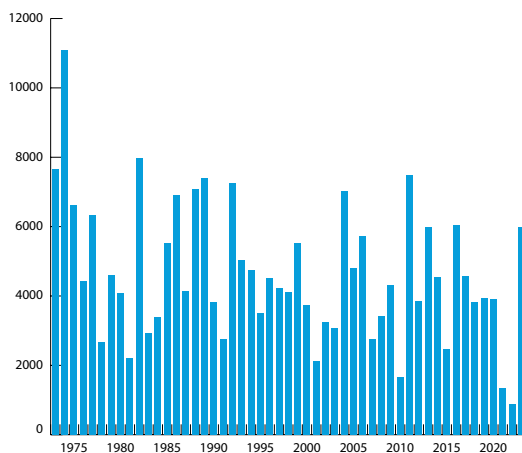
Den långsiktiga trenden för bivråken är negativ, vilket visas av de standardiserade räkningarna vid Falsterbo. Samma räkningar, samt andra datakällor, visar att beståndet har varit relativt stabilt under 2000-talet.

FREDRIK FRIBERG

FOTO: MATHIAS GLAVIND

Ung bivråk sträckande över Skanörs ljung i Skåne 24 september 2023.

Sträcket av bivråk vid Falsterbo 1973–2023.

Källa: Falsterbo Fågelstation.

Kungsörn

Aquila chrysaetos

Antal häckande par:

680

Trend senaste 20 åren:

Stabil

Kategori:

NT

Nära hotad

Från inventeringar av kungsörn 2023 rapporterar länsstyrelserna om 498,5 revir (halva revir kan förekomma eftersom de är delade med Norge). I dessa revir häckade 194 par, och 166 par lyckades med häckningen. Ungefär två tredjedelar av de lyckade häckningarna fanns i renkötselområdet och totalt räknades 191 ungar in under säsongen.

Nationellt sett har den följda populationen av kungsörn ökat något under den senaste 20-årsperioden, från ca 400 till ca 500 par, medan häckningsresultatet i form av det totala antalet ungar ligger konstant. Häckningsframgången har alltså blivit försämrad. Det finns en stor variation i häckningsresultat från år till år, och där 2023 gick till bökerna som ett svagt år.

Det svaga året kan exemplifieras av Dalarnas Ornitologiska Förenings kungsörnsgrupp genom Börje Dahlen: "Efter fyra goda år blev det nu ett riktigt svagt häckningsresultat. 56 av 69 besökta revir var besatta, det vill säga paren sågs eller det hittades påbyggda bon. Endast fem häckningar lyckade vilket gav sex ungar som samtliga ringmärktes. Ett nytt revir och fem nya bon hittades. Huvudanledningen till det svaga häckningsutfallet bedöms vara det kraftiga och långvariga snöfallet i slutet av april som resulterade i många avbrutna häckningar." Liknande rapporterar RRK Ång genom Thomas Birkö: "Under 2023 kontrollerades 61 revir i Ångermanland varav 51 med kända bon. Alla reviren var besatta. Häckningsframgången var betydligt sämre än föregående år med 18 lyckade häckningar och 20 ungar. Av årsungarna ringmärktes 13 stycken. Reproduktionstalet var 0,34 ungar per par med känd bolokal vilket är ett dåligt resultat jämfört med toppåret 2022 då det var 0,91 ungar per par med känd bolokal."

I flera landskap/län har kungsörnen mycket svaga förekomster och i år saknas konstaterade häckningar från Östergötland, Sörmland och Uppland. För Gotland, som ofta anses ha världens tätaste population av kungsörn, sammanfattar

FOTO: MÅNS GRUNDSTEN

Yngre kungsörn (2K) på Gotland i oktober.

RRK Gtl: "80 revir inventerades och av dessa var 76 besatta med adulta fåglar. 43 häckningar kunde konstateras och av dessa var samtliga lyckade och det konstaterades 51 ungar (Johan Månsson). Antalet revir har ökat markant på senare år."

FREDRIK FRIBERG

REFERENSER

Åsbrink, J. & Källman, T. 2023. Resultat av inventeringen av kungsörn i Sverige 2023.

Blå kärrhök

Circus cyaneus

Antal häckande par: **400**

Trend senaste 20 åren:

Stabil

Kategori: **NT** Nära hotad

Samtliga häckningsindikationer kommer i år från Lappland. I Åsele lappmark fem möjliga häckningar; i Lycksele lappmark 3 möjliga och en säker häckning, i Torne lappmark en trolig häckning och tre till fem möjliga. Därutöver rapporterar ett flertal landskap i Svealand och södra Norrland om många enstaka exemplar under sommaren. I Falsterbo räknades inte mindre än 550 ex. utsträckande under hösten, vilket är den näst högsta årssumman där hittills, endast slagen av summan från 2022.

Att de två senaste åren har de högsta årssummorna är mycket intressant. Rimligen kommer en hög andel av Falsterbofåglarna österifrån. Även om trenden för blå kärrhöken som häckfågel i Sverige varit stabil de senaste 20 åren, är det ingen tvekan om att såväl antalet par som utbredningsområdet minskat väsentligt sett över längre tid. Samtidigt har tidigare sentida skattningar av antalet häckande par (såsom 860 par 2008 (Ottosson m.fl. 2012) troligen varit rejäla överskattningar. Skattningar från längre tillbaka i tiden anger samtliga fler än 1000 par, vilket kan ha varit korrekt under delar av 1900-talet.

FREDRIK FRIBERG

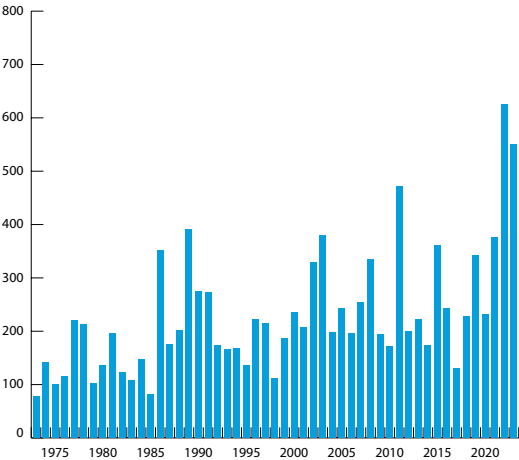
REFERENSER

Ottosson, U. m.fl. 2012. *Fåglarna i Sverige – antal och förekomst*, SOF, Halmstad.

FOTO: HANS CRONERT

Blå kärrhök ungfågel i bråk med ormvråk, Karsholm, Skåne, oktober 2023.

Sträcket av blå kärrhök vid Falsterbo 1973–2023.
Källa: Falsterbo Fågelstation.

Brun glada

Milvus migrans

Antal häckande par:

75

Trend senaste 20 åren:

Ökande

Kategori:

EN

Starkt hotad

Brun glada är en relativt sentida invandrare i Sverige. Denna invandring har kommit från två håll: Först från öster via Finland till Norrbotten och senare söderifrån till Götaland. Under arbetet med Svensk fågelatlas 1974–1984 betraktades arten som "en tillfällig och mycket sällsynt häckfågel i Sverige". Därefter har en etablering skett, men så sent som 2008 ansågs det totala beståndet inte vara större än cirka tio par (Ottoosson m.fl. 2012). Under det gångna året konstaterades 13 häckningar och ytterligare ca 20 revir. De sistnämnda anges inom parentes i följande redovisning: Sm 2 (2), Hl 1, Vg 2 (ca 8), Srm 3, Dlr 2 (1?), Nb 0 (6), T lpm 3 (5–7). Antalet kända etablerade par ligger på en stabil, hög nivå jämfört med tidigare. Etableringen i Torne lappmark är en ny företeelse där stammen expanderat till flera par den senaste femårsperioden.

Att det går fortsatt bra för brun glada i Sverige bekräftas även av antalet utsträckande i Falsterbo under hösten där 181 utsträckande fåglar noterades (Mattias Ullman m.fl.) – nytt årsrekord med råge!

FREDRIK FRIBERG

REFERENSER

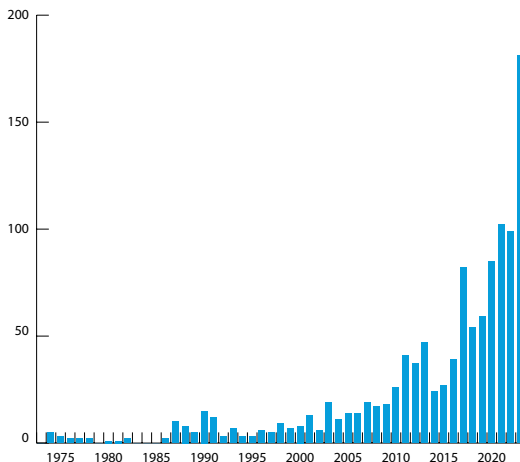
Svensson, S., Svensson, M. & Tjernberg, M. 1999. *Svensk fågelatlas*. VF suppl. 31, Stockholm.

Ottoosson, U. m.fl. 2012. *Fåglarna i Sverige – antal och förekomst*. SOF, Halmstad.

FOTO: KRISTER CARLSSON

Juvenil brun glada (1K), Ottenby, Öland, 25 september 2023.

Sträcket av brun glada vid Falsterbo 1973–2023.

Källa: Falsterbo Fågelstation.

Hökuggla

Surnia ulula

Antal häckande par:

2 300

Trend senaste 20 åren:

Stabil

Kategori:

LC

Livskraftig

Hökugglan häckar från norra Svealand och norrut, men antalet häckningar varierar kraftigt från år till år. Ur ett nationellt perspektiv var 2023 ett dåligt år även om det fanns lokala ljusglimtar från den nordligaste delen av landet. Totalt noterades 2 troliga och 8 säkra häckningar under året (vilket kan jämföras med 44 säkra häckningar 2022), där 7 av 8 säkra häckningar härrör från nordligaste delen av landet (Torne lappmark).

SLU:s smågnagarövervakning (Ecke & Hörnfeldt, 2023) rapporterar om stora regionala skillnader, med mycket låga populationer och nedgångsfas av gnagare i Västerbotten (fångstplats Vindeln), Jämtland/Härjedalen (fångstplats Ljungdalen/Vålådalen) och i södra Lappland (fångstplats Ammarnäs). I norra Lappland (fångstplats Stora Sjöfallet) var däremot gnagarpopulationerna högre, bl.a. hade gråsidning sitt högsta fångstindex sedan 2020. Resultaten stämmer alltså ganska väl överens med den bild som spontanrapportering av hökuggla ger och visar på hur starkt knuten till gnagarcykler hökugglan är.

Söder om hökugglans häckningsområde, dvs i Götaland och södra Svealand, sågs cirka 20 hökugglor under första halvåret och drygt 40 under hösten.

När det gäller landets ugglor skriver Svensk fågeltaxering i årsrapporten för 2023: "Man kan fundera på vilken framtid som ugglorna går till mötes med ständig miljöomvandling, både i skogs- och jordbrukslandskap, accelererande global uppvärmning, uteblivna gnagartoppar och ökande förekomst av både ljud- och ljusföroreningar. Finns det anledning till oro?"

Svaret som ges är ja, kanske, och i första hand då för hornuggla och pärluggla, som båda minskar tydligt, men kanske också för dessa nattens jägare i allmänhet.

SVEN JÄGBRANT

FOTO: JOHAN TUFVESSON

Hökuggla, Kvibille, Halland, 14 oktober 2023.

REFERENSER

Ecke, F. och Hörnfeldt, B. 2023. *Miljöövervakning av smågnagare*. URL: <http://www.slu.se/mo-smagnagare>
Green, M., Haas, F. & Lindström, Å. 2024. *Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2023*. Rapport, Biologiska institutionen, Lunds universitet. Se särskilt s. 25–26.

Jorduggla

Asio flammeus

Antal häckande
par:

1 700

Trend senaste
20 åren:

Stabil

Kategori:

LC

Livskraftig

Jordugglans häckningsförekomst i landet följer även den tydligt gnagartillgången, och jordugglan hade precis som hökugglan ett dåligt år nationellt. Totalt rapporterades om 5 troliga/säkra häckningar i landet (kan jämföras med 24 under 2022), varav 1 från Öland och 2 vardera från Norrbotten och Torne lappmark.

Jorduggla ses många år sommartid inom vissa områden i södra Sverige; Öland, Skanörs ljungr i Skåne och vissa skärgårdsområden är typiska exempel även om det är sällan som häckningar konstateras. Det förekommer även översomrande icke-häckande individer i områdena vilket gör det svårt att avgöra huruvida de häckar eller inte. 2018 var senaste året som häckning kunde konstateras i södra Sverige.

SVEN JÄGBRANT

REFERENSER

Se allmänna ugglerreferenser under hökuggla.

FOTO: KRISTER CARLSSON

Jorduggla, Ottenby, Öland, 25 oktober 2023.

Hornuggla

Asio otus

Antal häckande par:

6 000

Trend senaste 20 åren:

Minskande

Kategori:

NT

Nära hotad

Ingen ljusning syns under 2023 för hornugglan enligt Svensk fågeltaxerings natruttrutter, utan den negativa trenden fortsätter med låga siffror även under 2023; både när det gäller spelande individer och tiggande ungar (Green m.fl. 2023).

Minskningen på natrutrutterna är i faktiska tal riktigt stor. Exempelvis har antalet hörda kullar minskat med nästan 90 procent under 2023 jämfört med basåret 2010 (som visserligen var ett toppår). Dock bör man inte dra alltför stora slutsatser av detta med tanke på att även hornuggla är starkt knuten till gnagarcykler. Även under 2018 minskade antalet hörda kullar kraftigt jämfört med 2010, då 82 procent färre kullar hördes.

Den långsiktiga trenden är dock viktig att följa och fortsätter den i samma riktning några år till är det nog dags att bli oroad. Spontanrapporteringen under 2023 var helt omkastad mot 2022. Då stod Jämtland och Västerbotten för en mycket stor andel av konstaterade häckningar (totalt 29 procent) medan de under 2023 istället stod för 0,5 procent av häckningarna. Att hornugglan klarar att om-distribuera sin geografiska fördelning mellan år kan ses som en positiv signal på att populationen svarar mot tillgången på gnagare och därmed borde kunna växa om gnagartillgången växer.

Å andra sidan noterar Svensk fågeltaxering i årsrapporten för 2023 att utvecklingen i Finland är lika negativ som i Sverige, "så rimligen finns det storskaliga faktorer bakom dessa mönster".

Totalt kunde 213 häckningar konstateras i landet mot 352 under 2022, en minskning med 39 procent. Svensk fågeltaxerings natruttrutter noterade en minskning i antal kullar från 2022 till 2023 på 23 procent.

SVEN JÄGBRANT

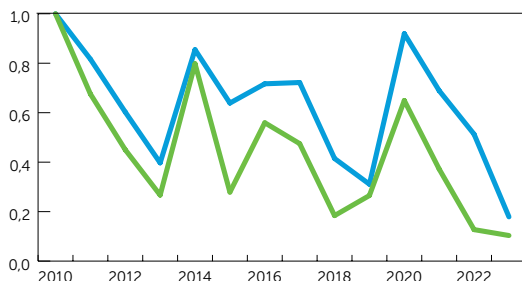
REFERENSER

Se allmänna ugglereferenser under hökuggla.

FOTO: MAGNUS MARTINSSON/N

Hornuggla, Gotland.

Hörda hornugglor på Svensk Fågeltaxerings natruttrutter 2010–2023. Spelade fåglar (blå kurva) och tiggande ungkullar (grön).

Berguv

*Bubo bubo*Antal häckande
par:**460**Trend senaste
20 åren:▼
Minskande

Kategori:

VU

Sårbar

Ofullständig rapportering är ett av flera problem för uppföljning av berguv – många RRK verkar kämpa med att sammanställa antalet revir då delar av data inte finns i Artportalen. Följden blir att vi för den nationella sammanställningen till viss del famlar i mörkret och det är tyvärr svårt att säga någonting om populationsutvecklingen baserat på spontanrapporteringen. Enligt Svensk fågeltaxerings nattrutter har ingen större förändring av antalen skett under perioden 2010–2023.

När det gäller spontanrapporteringen via Artportalen har det kommit uppgifter om cirka 260 revirhävdande fåglar under året. Detta kan jämföras med den rikstäckande inventeringen 2019–2020 som resulterade i totalt 458 revir. Sedan dess har det inte genomförts någon nationell heltäckande inventering, så ur det perspektivet är betydligt lägre resultat väntade.

Gör man historiska jämförelser till tiden före den nationella rapporteringen så verkar antalet rapporterade revir dock högre än snittet; men det är tyvärr omöjligt att säga om detta beror på mer heltäckande rapportering till RRK eller förändringar i populationer. Utifrån RRK:s kommentarer verkar många av de revirhävdande hannarna vara ensamma och häckningsframgången vara dålig på många håll.

SVEN JÄGBRANT**REFERENSER**

Se allmänna ugglereferenser under hökuggla.

FOTO: MIKAEL ARINDER

Berguv, Skåne.

Slaguggla

Strix uralensis

Antal häckande
par:

2 700

Trend senaste
20 åren:

Stabil

Kategori:

NT

Nära hotad

Slagugglan häckar i Sverige från norra Svealand och norrut. Baserat på Svensk fågeltaxerings natruttr (Green m.fl. 2024) verkar slagugglebeståndet varit stabilt under perioden 2010–2023. Spontanrapporteringen som sammanställs av RRK tyder ganska samlat på att den hade ett sämre år 2023, i linje med många andra ugglearter. SLU:s smågnagarövervakning (Ecke & Hörnfeldt, 2023) visade på låga populationer av smågnagare i Grimsö, som är den fångstplats som kanske bäst speglar slagugglans utbredningsområde, under 2023.

Söder om slagugglans häckningsområde gjordes fyra fynd under året, varav två i Närke (nov & dec), ett i Dalsland (nov) och ett i Västergötland (okt). Det sistnämnda fyndet gäller en individ som hittades död på Lindholmen, Hisingen i Göteborg.

SVEN JÄGBRANT

REFERENSER

Se allmänna ugglereferenser under hökuggla.

FOTO: MIKAEL ARINDER

Slaguggla, Norrbotten.

Lappuggla

*Strix nebulosa***Antal häckande par:****500****Trend senaste 20 åren:**
Stabil**Kategori:****VU**

Sårbar

Att 2023 var något annat än ett bottenår för lappugglan är svårt att tro utifrån spontanrapporteringen till RRK. Totalt i hela landet, från Småland i söder till Norrbotten i norr, har 22 häckningsförsök kunnat konstateras där utgången är okänd för många av paren. Det är till och med färre än bottenåret 2019. Lappugglan verkar vara duktig på att söka sig till områden med god tillgång på sork och det varierar stort mellan åren vilken landsdel som har flest häckade par. Under 2023 verkar det dock ha varit ett dåligt sorkår i skogsmiljöer över i princip hela landet, vilket troligen är orsaken till att det genomfördes ovanligt få häckningar.

SVEN JÄGBRANT

REFERENSER

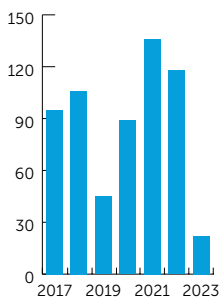
Se allmänna ugglereferenser under hökuggla.

FOTO: DANIEL STEEN

Lappuggla, Dumme mosse, Småland, 8 november 2023.

FOTO: ANDERS WIRDHEIM

Antal häckningar av lappuggla som rapporterats till landets regionala rapportkommittéer 2017–2023.

Tretåig hackspett

Picoides tridactylus

Antal häckande par:

7 900

Trend senaste 20 åren:

Minskande

Kategori: NT Nära hotad

Tretåig hackspett har under några år gått från att vara en ganska okänd hackspettsart bland allmänheten till en välkänd art bland åtminstone alla skogsägare och naturvårdsintresserade personer i landet. Detta på grund av att tretåig hackspett fått status som "prioriterad art" i Artskyddsförordningen samt då den är rödlistad som nära hotad. Det har också under 2023 varit flera uppmärksammade rättsfall där avverkningar stoppats på grund av förekomst av tretåig hackspett. Effekten av detta intresse har lett till att antalet rapporter av arten i Artportalen ökat kraftigt under senare år (se figur), men notera att en mycket stor del av fynden under senare år består av färska eller äldre spårtecken, i detta fall vanligen ringhack. Hur det faktiskt går för den tretåiga hackspetten är inte helt enkelt att svara på; Svensk fågeltaxering gör i sin årsrapport för 2023 (Green m.fl. 2024) en bra genomgång av läget nedbrutet på olika tidsperioder och geografier och kan peka på vissa skillnader mellan fjällnära och inte fjällnära skogar. Tittar man på det största materialet (hela standarddruttserien från 1998 till 2023), visar detta att det nationella beståndet av tretåig hackspett har varit stabilt under den perioden. Däremot finns en svag men signifikant nedåtgående trend de senaste 20 åren (Wirdheim & Green 2024).

SVEN JÄGBRANT

REFERENSER

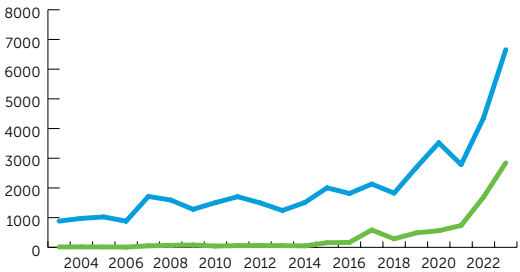
Green, M., Haas, F. & Lindström, Å. 2024. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2023. Rapport, Biologiska institutionen, Lunds universitet.

Wirdheim, A. & Green, M. 2024. Sveriges fåglar 2023. BirdLife Sverige.

FOTO: ANDERS WIRDHEIM

Tretåig hackspett, hona.

Till Artportalen rapporterade fynd av tretåig hackspett i Sverige 2003–2023 (blå kurva), varav rapporter om spår (grön).

Mindre hackspett

Dryobates minor

Antal häckande
par:

4 200

Trend senaste
20 åren:

Stabil

Kategori:

NT

Nära hotad

Precis som tidigare år är mindre hackspettens utveckling svår att tolka, men det finns två saker som är gemensamma för vinterpunktrutter, sommarpunktrutter och standardrutter (Green m.fl. 2023). Det noteras cirka 15 (13–17) individer/år i genomsnitt för alla tre programmen, och inget av programmen kan påvisa någon signifikant trend under sina respektive undersökningsperioder. Skillnaderna mellan programmen består bland annat i olika undersökningsperioder och olika geografisk fördelning av inventerade rutter, vilket också avspeglas i fördelningen mellan större och mindre hackspett i de olika programmen (se tabell). Standardrutterna är dock det dataunderlag som bäst täcker Sverige och speglar nog bäst hela populationens utveckling, men inte heller standardrutterna uppvisar någon signifikant trend som sagt.

I spontanrapporteringen är mindre hackspett välrapporterad som art, relativt större hackspett, om man jämför med övriga källor (se tabell). Trots relativt god rapportering av mindre hackspetten, är det svårt att utläsa någon tydlig trend för arten i landet utifrån RRK:s bedömningar i sina rapportområden – man uppfattar både minskningar och ökningar lokalt.

SVEN JÄGBRANT

FOTO: ELISABETH FAGERBERG

Mindre hackspett hona, Halland, april.

Tabell: Antal större hackspettar som det går på varje mindre hackspett enligt olika källor:

Standardrutterna (medelantal ind./år)	71
Sommarpunktrutterna (medelantal ind./år)	29
Vinterpunktrutterna (medelantal ind./år)	56
Sveriges fåglar 2023	50
Observationer i Artportalen 2023	5
Rapporterade individer i Artportalen 2023	6,5

Vitryggig hackspett

Dendrocopos leucotos

Antal häckande par:

21

Trend senaste 20 åren:

Ökande

Kategori:

CR

Akut hotad

I Sverige som helhet återfanns elva häckningar 2023 och totalt observerades 20 par. Det är en ökning från läget kring 2000 då det endast fanns en handfull häckande par.

Västerbotten dominerar med drygt hälften av landets par och häckningar. Följande redogörelse finns från RRK: "Elva par i lämplig häckningsmiljö, väl spridda i landskapet. Sex lyckade häckningar konstaterades, men sannolikt var de fler. Två av häckningarna följdes mer ingående. Där blev två respektive tre ungar flygga. Utöver dessa par sågs uppskattningsvis åtta olika hannar och två honor i lämplig häckningsmiljö i mars – augusti."

I Ångermanland har rapporter inkommit som visar att minst tre par har varit stationära under häckningstid i landskapet. Hos ett av paren sågs tre nyligen flygga ungar (RRK Ång).

Från Norrbotten rapporterades inga häckningar, men "paret i Lu k:n som fick ut ungar 2022 fanns kvar även under 2023 men fullföljde ingen häckning. I Pi k:n har en hona setts i anslutning till lämplig häckningsmiljö vintern 2021/2022 och även nov 2022–maj 2023. Från vårvintern 2023 sågs glädjande nog även en hane i området. I övrigt har 4 hannar och 3 honor rapporterats i kustlandet under året". Därutöver finns ett flertal fynd från utpräglade sträcklokaler, både i Norrbotten och längs Norrlandskusten.

I Medelpad rapporteras 1 hane i lämplig biotop i Sundsvalls kommun 12.5 (Annika Carlsson, Annika Wallin) och 1 hona på sträckförsök Norrhamn, Brämön 20.5 (Sven Jägbrant, Jacob Rudhe, André Ahlberg).

I Dalarna fanns 1 hane kvar efter utplantering 2020. Däremot finns inga individer kvar efter invasionen 2015 som gav 10 individer.

Från Uppland vid Nedre Dalälven rapporteras en häckning av ett sedan tidigare känt par. Fyra ungar kunde ringmärkas. Därutöver är det skralt. En okänd hona sågs och hördes trumma vid ett tillfälle i mars och en trummande fågel hördes i

FOTO: CHRISTER OLSSON

Vitryggig hackspett hona, Västerbotten.

april, vilket kan ha varit samma hona. Efter sommaren sattes tre fåglar ut genom Projekt Vitryggig hackspett och åtminstone en hane höll sig kvar i området året ut.

På Gästriklands sida av Nedre Dalälven gick tre par till häckning. I två av häckningarna ringmärktes ungar (3 resp. 4). Även den tredje häckningen var lyckad då paret kunde ses mata stora ungar. Utöver dessa häckande par finns rapporter om 3–4 "ströindivider".

Slutligen fanns i Värmland en revirhävdande hona i lämplig miljö under våren. Troligtvis var det samma hona som genomförde en lyckad häckning 2021, men ingen parbildning har kunnat bekräftas på platsen sedan dess.

LINDA JENSEN & FREDRIK FRIBERG

Spillkråka

Dryocopus martius

Antal häckande
par:

24 000

Trend senaste
20 åren:

▼
Minskande

Kategori:

NT

Nära hotad

Spillkråkan har en signifikant svagt negativ trend baserat på standardruttmaterialet men där index dock vänt upp de senaste åren (Green m.fl. 2023). Sommarpunktrutternas data följer också samma trend som standardrutterna med en svagt minskande trend som vänt upp de senaste åren. Data-underlaget är bra med i genomsnitt 256 individer noterade per år på standardrutterna och 156 på sommarpunktrutterna. På europeisk nivå (PECBS, 2022) uppvisar spillkråkan en svagt ökande trend. "Stort mörkertal", "Troligen finns ett stort mörkertal", "Rapporteringen säger mycket lite om artens status som häckfågel i landskapet",

"Det verkliga antalet häckande par är okänt men betydligt fler än vad som rapporteras" är några citat från RRK:s sammanställning av spontanrapporteringen i sina landskap. Som man kanske misstänker utifrån kommentarerna är det är svårt att dra några slutsatser ifrån det spontanrapporterade materialet. Troligen ger Svensk fågeltaxerings standardrutter den bästa bilden av hur det går för spillkråkan i Sverige.

SVEN JÄGBRANT

REFERENSER

PECBMS 2022, Species trends; *Dryocopus martius*.

<https://pecbms.info/trends-and-indicators/species-trends/species/dryocopus-martius/confidential/yes/>

Green, M., Haas, F. & Lindström, Å. 2024. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2023. Rapport, Biologiska institutionen, Lunds universitet.

FOTO: JOHN LARSEN

Spillkråka hanne.

Gråspett

Picus canus

Antal häckande par:	1 900	Trend senaste 20 åren:	Oklar utveckling	Kategori:	LC Livskraftig
---------------------	-------	------------------------	------------------	-----------	----------------

Gråspetten noteras i låga antal på standardrutterna (i genomsnitt 6 per år) och uppvisar ingen tydlig trend. För vinterpunktrutterna finns en signifikant ökande trend även om den också är baserad på få individer (i genomsnitt 9 per år) (Green m.fl. 2024). Arten är generellt väldigt diskret under häckningstid vilket förklarar varför så få individer noteras på standardrutterna. RRK:s sammanställning av spontanrapporteringen indikerar en stabil eller ökande population.

Tar man ett helhetsgrepp kring all rapportering av gråspett i Artportalen och filtrerar fram möjliga/troliga/säkra häckningsfynd under mars–juli och placerar ut dessa i rutor över landet (Rasterkarta i Artportalens sökfunktion) så indikerar rapporteringen att gråspetten sedan 2018 utökat/förtätat sitt utbredningsområde. Jämför man senaste treårsperioden (2021–2023) så ses gråspett med häckningsindicier i 31 procent fler 10x10 km rutor och 21 procent fler 25x25 km rutor än under perioden 2011–2013. Det verkar framför allt vara i den nordligare delen av utbredningsområdet som populationen förtätats. Denna summering, tillsammans med RRK:s bedömningar, drar i samma riktning och tyder på en ökning under de senaste tio åren med en tyngdpunkt i norra Sverige.

SVEN JÄGBRANT

REFERENSER

Green, M., Haas, F. & Lindström, Å. 2024. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2023. Rapport, Biologiska institutionen, Lunds universitet.

FOTO: ALF LINDERHEIM

Gråspett hanne.

Sommargylling

Oriolus oriolus

Antal häckande
par:

150

Trend senaste
20 åren:

Minskande

Kategori:

EN

Starkt hotad

Totalt 207 noterade sommargyllingar, varav ca 170 revirhävande. Från spontanrapporteringen är det svårt att fastslå någon tydlig förändring. I Svensk fågeltaxering antyder sommarpunktrutterna, med start 1975, en tillbakagång, även om antalet noterade fåglar per år inte är särskilt högt.

Sk: Det är i princip ogörligt att avgöra antalet revir utifrån rapporterna i Artportalen, men geografiskt förefaller rapporterna stämma relativt väl med utbredningen så som den visas i Skånes fågelatlas (Bengtsson & Green 2013), och kanske ligger populationen kvar kring de 60 par som man uppskattade fanns 2008.

Bl: En häckning (observerad födotransport till bo) samt fyra sjungande hanar.

Öl: Inga säkra häckningar vid Ottenby, men fyra till fem sjungande hannar hördes i Ottenby lund. På övriga Öland gjordes fynd av ca 60 individer, alla utom tre var sjungande hannar. Nytt för i år är att det sågs fler på norra Öland (ca 45) än på södra delen av ön (15), undantaget då Ottenbyområdet. Särskilt noterbart är de 6 ex. som sågs på sträckförsök på Ölands norra udde på morgonen 25.5.

Sm: 10 observationer.

Hl: 5 sjungande.

Gtl: Totalt hördes 20 sjungande fåglar. I flera av fallen verkar det gälla nyanlända fåglar.

Vg: 5 sjungande.

Boh: 8 sjungande. En av dem noterades nära platsen för förra årets häckning på Lyr, Orust.

Ög: 3 fynd (en med bomaterial!).

Nrk: 3 sjungande.

Srm: 5 fynd.

Upl: 14 fynd.

Vstm: 3 sjungande.

Gstr: 1 sjungande.

FOTO: DANIEL STEEN

Sommargylling, Ölands norra udde 25 maj 2023.

FREDRIK FRIBERG

REFERENSER

Bengtsson, K. & Green, M. 2013. *Skånes fågelatlas*, SkOF, Vellinge.

Lavskrika

Perisoreus infaustus

Antal häckande
par:

54 000

Trend senaste
20 åren:

 Minskande

Kategori:

LC

Livskraftig

Lavskrikan häckar från norra Svealand och norrut men förekomsten glesnar väsentligt österut, det vill säga ut mot kusten. Svensk fågeltaxerings standardrutter visar att beståndet tidigare varierat ganska kraftigt mellan åren med tydliga toppar 2011 och 2015. Dessa båda år var det förhållandevis gott om gnagare och det ser ut att finnas ett samband mellan gnagarförekomst och förekomsten av lavskrikor. Sedan 2015 har emellertid dessa toppar uteblivit. Sett på lite längre sikt är trenden för lavskrikan nedåtgående, och detta är tydligare i den södra än den norra delen av utbredningsområdet.

I den södra delen, vilken omfattar Västernorrlands, Gävleborgs och Dalarnas län, är minskningen 5,8 procent per år sedan 2002. I den norra delen som omfattar Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län har beståndet minskat med i genomsnitt 1,6 procent per år. Svensk fågeltaxering efterlyser fördjupade analyser av lavskrikans levnadsvillkor i Sverige. Från sydgränsen av utbredningsområdet gav spontanrapporteringen via Artportalen endast ett fåtal fynd. Under häckningstid gjordes två fynd i norra Värmland och ett i Gästrikland.

ANDERS WIRDHEIM

FOTO: ANDERS WIRDHEIM

Lavskrika, Dalarna, mars.

REFERENSER

Green, M., Haas, F. & Lindström, Å. 2024. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2023. Rapport, Biologiska institutionen, Lunds universitet.

Wirdheim, A. & Green, M. 2024. Sveriges fåglar 2023. BirdLife Sverige.

Lavskrikans utveckling i Sverige åren 2002–2023 enligt Svensk Fågeltaxerings standardrutter. Startåret för denna period är satt till index = 1.

Entita

Poecile palustris

Antal häckande
par:

90 000

Trend senaste
20 åren:

Minskande

Kategori:

NT

Nära hotad

Entitan häckar i södra Sverige upp till mellersta Dalarna och Gästrikland. Den gick ganska stadigt tillbaka under 1900-talets avslutande årtionden enligt Svensk fågeltaxerings sommarpunktrutter. Denna utveckling har fortsatt de senaste 20 åren över hela utbredningsområdet förutom i allra sydligaste Sverige, där utvecklingen i stället varit ökande. Vad denna skillnad beror på är svårt att veta, men trenden i södra Götaland (Skåne, Blekinge och Halland) har varit uppåtgående en längre tid samtidigt som det alltså pekats nedåt i större delen av det övriga utbredningsområdet. De viktigaste faktorerna för att entitan ska förekomma i ett område är att inslaget av lövskog är stort samt, inte minst, förekomst av en rik undervegetation.

ANDERS WIRDHEIM

REFERENSER

Green, M., Haas, F. & Lindström, Å. 2024. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2023. Rapport, Biologiska institutionen, Lunds universitet.

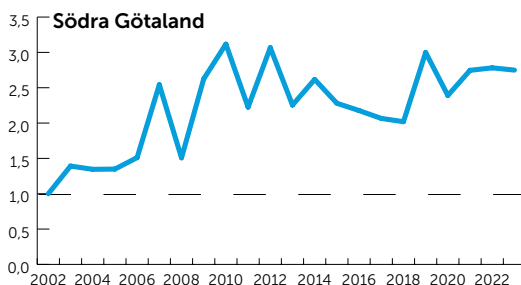
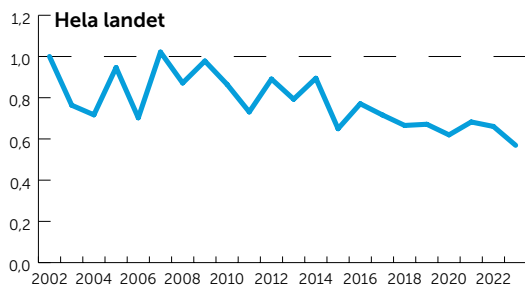
Svensson, S., Svensson, M. & Tjernberg, M. 1999. Svensk fågelatlas.

Wirdheim, A. & Green, M. 2024. Sveriges fåglar 2023. BirdLife Sverige.

FOTO: GÖRAN JOHANSSON

Entita, Halland.

Entitans utveckling i Sverige åren 2002–2023 (t.v.) och i södra Götaland (t.h.) enligt Svensk Fågeltaxerings standardrutter. Startåret för denna period är satt till index = 1 (streckad linje).

Talltita

Poecile montanus

Antal häckande
par:

542 000

Trend senaste
20 åren:

 Minskande

Kategori: **NT** Nära hotad

Till skillnad från entitan förekommer talltitan i större delen av fastlands-Sverige, men tätheter-
na är betydligt större i norr än i söder. Även om
talltitan också häckar i rena lövskogsmiljöer, som
i fjällbjörkskog, verkar närhet till äldre barrskog ha
betydelse. Dess revir är förhållandevis stora (10–
20 hektar) vilket innebär att den påverkas negativt
när skogsmiljöer fragmenteras genom avverkning.
Likt entitan har talltitan minskat stadigt sedan
1970-talet och denna tillbakagång fortsätter.
Under de senaste åren har tillbakagången planat
ut i östra Svealand och södra Götaland, men i det
sistnämnda området är talltitan numera fåtalig, för
att inte säga sällsynt, i stora områden.

ANDERS WIRDHEIM

REFERENSER

Green, M., Haas, F. & Lindström, Å. 2024. Övervakning
av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2023.
Rapport, Biologiska institutionen, Lunds universitet.

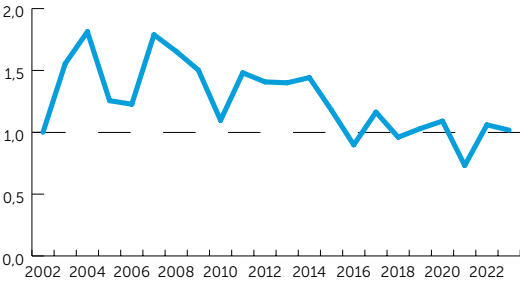
Svensson, S., Svensson, M. & Tjernberg, M. 1999. *Svensk
fågelatlas*.

Wirdheim, A. & Green, M. 2024. *Sveriges fåglar 2023*.
BirdLife Sverige.

FOTO: MIKAEL ARINDER

Talltita, Dalarna.

**Talltitans utveckling i Sverige åren 2002–2023 enligt
Svensk Fågeltaxerings standardrutter. Startåret för
denna period är satt till index = 1 (streckad linje).**

Lappmes

Poecile cinctus

Antal häckande
par:

24 000

Trend senaste
20 åren:

Stabil

Kategori:

NT

Nära hotad

Sett till hela standarddruttsmaterialet (1998–2023) har lappmesen en signifikant negativ trend, som dock de senaste tio åren stabiliserats, och det finns ingen signifikant trend för denna period (Green m.fl. 2023). I sin årsrapport pekar Svensk fågeltaxering också på att antalet noterade lappmesar på rutten i fjällnära skogar faktiskt ökat de senaste åren men att minskningen fortsatt utanför de fjällnära skogarna.

Ser man till spontanrapporteringen under 2023 så är kanske det mest intressanta att det saknas rapporter som tyder på häckning från södra utbredningsområdet (Dalarna–Härjedalen). Antalet rapporter från detta område har minskat stadigt och varken under 2022 eller 2023 finns några indikationer på häckning i Dalarna eller Härjedalen. Det finns dock under 2023 två fynd i Norska Femundsmarka Nationalpark (gränsar till Rogens naturreservat i Härjedalen) som kan indikera häckning (artobservasjoner.no). Det finns alltså fortfarande en liten möjlighet att något eller några par finns kvar i den sydliga delen av utbredningsområdet, även om mycket talar för att den är utdöd i denna region.

SVEN JÄGBRANT

REFERENSER

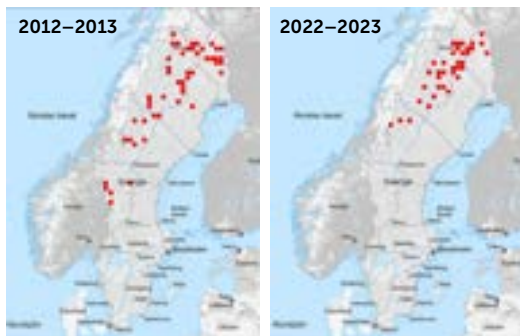
Green, M., Haas, F. & Lindström, Å. 2024. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2023. Rapport, Biologiska institutionen, Lunds universitet.

Ottosson, U. m.fl. 2012. *Fåglarna i Sverige – antal och förekomst*. SOF, Halmstad.

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Lappmes.

Karta över ruttor (25x25 km) där lappmes rapporterats till Artportalen som möjlig/trolig/säker häckare för åren 2012–2013 (t.v.) och 2022–2023 (t.h.).

Lundsångare

Phylloscopus trochiloides

Antal häckande par: **100**

Trend senaste 20 åren:

 Minskande

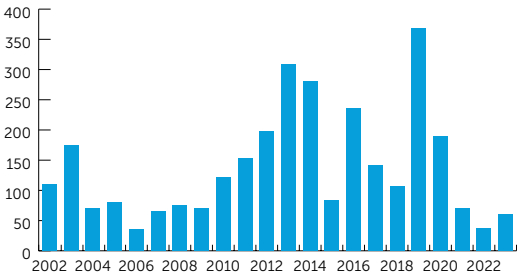
Kategori: **NT** Nära hotad

Totalt 61 lundsångare noterade under året varav det stora flertalet utgjordes av revirhävande fåglar. Av fynden kommer merparten, 35 stycken, i år från Öland och Gotland. Under de tre senaste åren har lundsångaren legat på en mycket låg nivå med 70, 37 och nu alltså 61 ex. Ingen häckning har konstaterats. Behöver man börja bli orolig? Så sent som 2019 summerades det bästa året dittills. Kalla majmånader med ihållande nordostvindar kan vara enkla och övergående orsaker. Av fynden är faktiskt så många som tre från september, en udda företeelse för denna art som oväntat sällan ses på hösten:

Öl: 1 1K ringm. Ölands södra udde, Ottenby 12–16.9 (Jonas Pedersen, Magnus Danestig m.fl.).

Vb: 1 ex. Långviksskatan, Täftelandet 5.9 (Birger Risberg). 1 ex. Fjärdgrund, Yttre Österfjärden 8.9 (Thomas Sundström).

FREDRIK FRIBERG

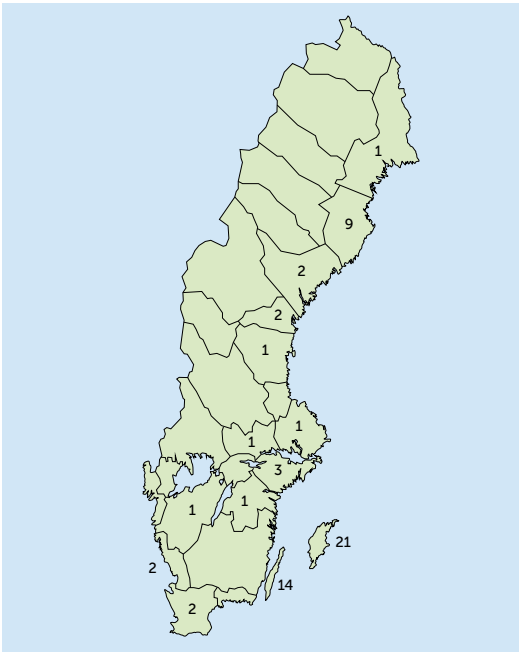

Antal rapporterade fynd av lundsångare i Sverige 2002–2023.

FOTO: KRISTER CARLSSON

Sjungande lundsångare.
Nedan landskapsvis fördelning av fynden 2023.

Nordsångare

Phylloscopus borealis

Antal häckande
par:

50

Trend senaste
20 åren:

Minskande

Kategori:

EN

Starkt hotad

Fem sjungande individer noterades under 2023, en i Lycksele lappmark samt två i vardera Lule lappmark och Torne lappmark (se *Sällsynta fåglar 2023* för fynddetaljer). Nordsångaren är en av våra mest sällsynta häckfåglar. Den tillhör kategorin långflyttare och anländer sist av alla till häckningsområdet, i regel från mitten av juni till början av juli. Övervintringsområdet är beläget i Sydostasien, nästan 1000 mil (enkel väg) till och från de västligaste häckningsplatserna på Nordkalotten.

Nordsångaren rapporteras främst från frodig fjällbjörkskog med avgjort flest fynd i Abisko-Björklidenområdet på fjället Njullas norra och östra sluttningar. Det finns dock skäl att tro att nordsångaren är mer spridd samt att existerande fyndfördelning och artens synbara biotopval ger en lite skev helhetsbild beroende på fågelskådarnas geografiska fokus. Sålunda har upptäckts ett flertal sjungande fåglar också i Gällivare- och Jokkmoksfjällen. Några få noteringar föreligger ännu längre söderut i fjällområdet i södra och mellersta Lappland samt i Jämtland, den senaste tioårsperioden som sydligast i Fulufjällets nationalpark i Dalarna. Fynd under häckningstid görs regelbundet även öster om fjällkedjan i Torne och Lule lappmarker samt i nordligaste Norrbotten, vilket talar för att utbredningsområdet hänger ihop med motsvarande i de norra delarna av finska Lappland och i norska Finnmark.

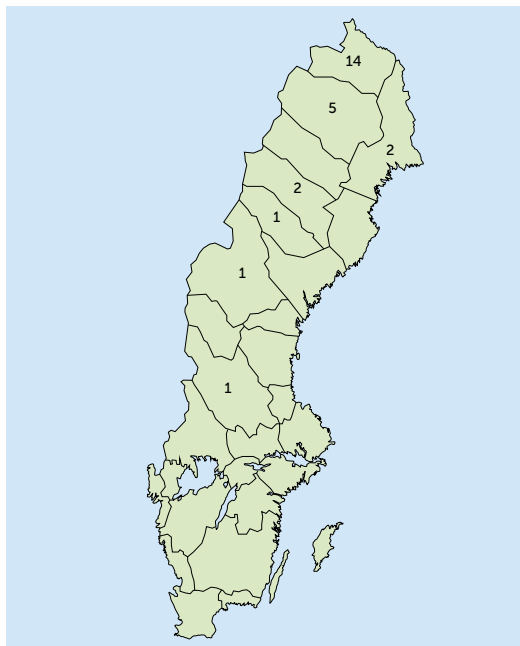
Såväl beståndets sydliga utbredningsbegränsning som storlek är svårbedömd. Ur 20-årsperspektivet verkar arten ha gått tillbaka, men möjligen har nedgången brutits och följts av en viss återhämtning de senaste åren. Arten är för ovanlig för att kunna följas genom standardrutterna i Svensk fågeltaxering, och i snitt rapporteras bara cirka två revir per år inom landets gränser, företrädesvis längs enstaka standardrutter samt på lokaler som ofta besöks av fågelskådare. Mörker-talet kan alltså förmodas vara betydande.

ANDREAS LIVBOM

FOTO: KURT I JONSSON

Nordsångare, Kiruna, Torne lappmark, 28 juni 2023.

Fynd av nordsångare under häckningstid åren 2013–2023. Den nordliga tyngdpunkten är tydlig.

Tajgablåstjärt

Tarsiger cyanurus

Antal häckande par: **50**

Trend senaste 20 åren:

Ökande

Kategori:

EN

Starkt hotad

Under sommaren 2023 noterades totalt 27 (varav 23 sjungande) individer från området Jämtland–Västerbotten och vidare norrut i landet. Tajgablastjärten har varit i en etableringsfas i landet på senare år, där säsongen 2020 innebar det stora genombrottet. En sällsynt häckfågel är den alltså. Arten trivs bäst i gammal, helst sluttande, grandominerad urskog. Flest sjungande hanner har påträffats i Norrbotten och angränsande delar av Lule lappmark, men det verkar som att enstaka revir årligen finns även i övriga lappmarker, i Västerbotten samt i Jämtland och där den fjällnära skogen förtjänar att utforskas närmare efter "Tajgans Fågel Blå". Måhända är den inte fullt så ovanlig där som vi hittills trott utan finns i lämplig biotop ända fram till fjällkanten, om än gles.

Man kan se den geografiska tyngdpunkten i Sverige som en direkt fortsättning av det finska utbredningsområdet i östra och norra Finland, där tätheterna är högst nära gränsen till Ryssland men med starkt fluktuerande antal mellan olika år. En expansion av utbredningsområdet mot nordväst antyds de allra senaste åren, åtminstone i Finland men möjligen även på svenskt område. Detta skulle kunna vara ett utslag beroende på var fågelskådare gjort sina insatser men även genom att de lämpliga blåstjärtsbiotoperna på grund av intensivt skogsbruk blivit allt färre i Norrbotten. Under häckningstid återfinns arten till övervägande del inom befintliga naturreservat.

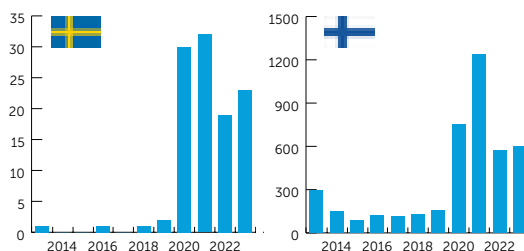
Tre konstaterade svenska häckningar går att hitta i rullorna: Naakajärvi (Nb) 1996, Högländ (Ås lpm) 2021 samt Svanahuvudets naturreservat (Nb) 2021. På g a relativt stora arealer lämplig biotop som aldrig besöks av skådare lär det finnas ett anseeligt mörkertal. Åtminstone de bästa åren torde antalet revir i landet vara gott och väl tresiffrigt. Beståndsuppskattningen ovan är alltså försiktig gjord. Se rapporten *Sällsynta fåglar 2023* för fynd utanför häckningstid-/områden.

ANDREAS LIVBOM

FOTO: MÅNS GRUNDSTEN

Blåstjärt, 2K hanne, Laurivaara, Torne lappmark, 3 juni 2023.

Fynd av tajgablastjärt rapporterade som möjlig, trolig eller säker häckning i Sverige t.v. samt antal revir i Finland t.h. 2013–2023. Även om skillnaden i skala är mycket stor, är det tydligt att det skedde ett genombrott i båda länderna 2020.

Halsbandsflugsnappare

Ficedula albicollis

Antal häckande
par:

5 800

Trend senaste
20 åren:

Stabil

Kategori:

LC

Livskraftig

Halsbandsflugsnapparen häckar sedan länge på Gotland och har i relativt sen tid spridit sig även till Öland. Däremot är den fortfarande ovanlig på svenska fastlandet även om det årligen görs ett ganska stort antal fynd, främst i de östra delarna av Götaland och Svealand.

Förekomsten på Gotland är relativt stabil över åren medan populationen på Öland har expanderat starkt. Vid Ölands Ornitologiska Förenings inventering av fågelfaunan i Mittlandsskogen visade det sig att halsbandsflugsnapparen var bland de 15 vanligaste arterna, i paritet med trädpiplärka, större hackspett och trädgårdssångare! Totalt sågs 160 revirhävande hannar jämfört med en (1)! vid en motsvarande inventering 1985–1986, en ökning på nästan 20 000 procent. Från Gotland rapporteras en hög dagssumma om 33 ex. ringmärkta vid Hoburgen 12.8 (Amy Jacobsson, Lars Bardtrum m.fl.). Det är den näst högsta dagssumman på platsen, endast trumfat av 34 ex. 17.8 2012 på samma lokal. För handbandsflugsnapparen på fastlandet är det som vanligt spridda skurar och ingen tydlig, långsiktig trend.

Totalt rapporterades 39 ex. från fastlandet fördelade på Sk 4, Bl 2, Sm 6, Ög 1, Srm 18 och Upl 8.

FREDRIK FRIBERG

FOTO: GÖRAN KULLE

Halsbandsflugsnappare, norra Ottenby lund, Öland, 10 juni 2023.

Mindre flugsnappare

Ficedula parva

Antal häckande par:

1 700

Trend senaste 20 åren:

▲
Ökande

Kategori:

LC

Livskraftig

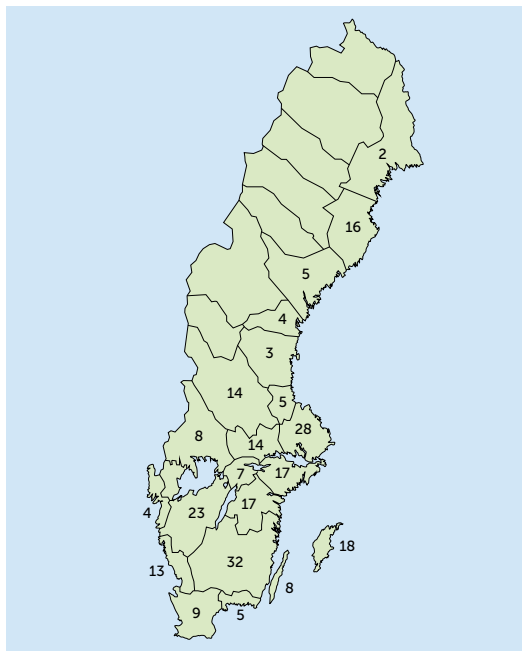
Mindre flugsnappare häckar i tät, ogallrad högvuxen blandskog på fuktig mark, men även i ädelövskog och i barrskog. Den förekommer sällsynt i stora delar av Götaland och Svealand och även lokalt i Norrlands kustland.

Utbredningens storlek, den glesa förekomsten och valet av ändå hyfsat utbredd biotop gör den svår att följa både genom regional rapportering och genom Svensk fågeltaxerings standardrutter (medel på 7 ex. per år), men i det senare materialet noteras ändå en statistiskt säkerställd ökning för de senaste 20 åren. Totalt konstaterades under 2023 endast fyra häckningar enligt följande: Srm 2, Upl 1 och Vb 1 men därtill finns ett flertal troliga eller misstänkta häckningar. Totalt har 252 revir/

FOTO: JOHAN TUFVESSON

Sjungande mindre flugsnappare, Bökhult, Halland, 18 maj 2023.

Fynd av revirhävande mindre flugsnappare i Sverige 2023 fördelade landskapsvis.

sjungande exemplar noterats (se karta) vilket utgör en något högre summa än förra årets 195 sj.

Rastplatser som Svenska Högarna (maxdag 7 ex.), Horssten (maxdag 6 ex.) och Ölands Norra Udde (maxdag 4.) hade som vanligt goda förekomster.

Även om Svensk fågeltaxerings standardrutter visar på ökande antal under 2000-talet, är ökningen i den osystematiska rapporteringen förhållandevis liten jämfört med hur rapportering genom Artportalen ökat generellt. Detta tyder på att artens miljöval inte helt och hållet överlappar med vilka miljöer som fågelskådare besöker under försomrarna.

FREDRIK FRIBERG

Tallbit

Pinicola enucleator

Antal häckande
par:

5 000

Trend senaste
20 åren:

Oklar utveckling

Kategori:

Sårbar

Kunskapen om den häckande populationen av tallbit i Sverige måste nog sägas vara ganska låg. Totalt har det under 2000-talet noterats färre än tio säkerställda häckningar i landet (enligt sökning på AP), även om arten årligen ses i häckningsbiotop under häckningstid. Det är svårt att utläsa några tydliga trender från standardrutterna, där det i genomsnitt noteras 11 individer per år (Green m.fl. 2023) och där indexet far upp och ner över tid. Intressant nog finns en viss samvariation (iallafall rent visuellt) med indexet för sidensvans, som ju till viss del lever i samma biotoper och områden, men ses i högre antal årligen. Båda arterna uppvisar ett ganska högt index kring år 2005 som sedan sjunker fram till ungefär 2015 då det åter sticker uppåt. Indexet för sidensvansen sjunker därefter för att på nytt toppa under 2023 medan tallbiten toppar under 2020 och därefter har sjunkit något. Är det invasionsrörelser för dessa arter som leder till variationen, eller finns det andra faktorer som påverkar?

SVEN JÄGBRANT

REFERENSER

Green, M., Haas, F. & Lindström, Å. 2024. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2023. Rapport, Biologiska institutionen, Lunds universitet.

FOTO: MIKAEL ARINDER

Tallbit, hona, Ylinen Aptasvaara, Torne lappmark, juni.

Förekomst av tallbit (blå kurva) och sidensvans (grön) enligt Svensk Fågeltaxerings standardrutter 2002–2023. Startåret för denna period är satt till index = 1 (streckad linje).

Videsparv

Emberiza rustica

Antal häckande par:

34 000

Trend senaste 20 åren:

Stabil

Kategori:

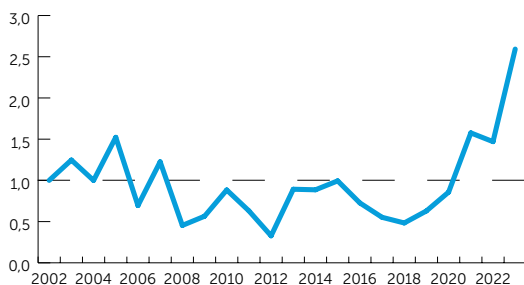
NT

Nära hotad

Så nyligen som i *Fågelåret 2022* redogjorde vi för förändringarna i vår population av videsparvar. Vi konstaterade att arten hade sin storhetstid under 1980-talet. Då häckade den så långt söderut i landet som i norra Svealand. Sedan har utbredningsområdet förskjutits norrut och beståndet minskat väsentligt för att under de två första decennierna av 2000-talet plana ut på en relativt låg nivå. Från och med 2020 har trendkurvan vänt tydligt uppåt. Främst beror det på att bestånden i mellersta och nordligaste Norrland har förtätats. Vi kan inte utesluta att en återetablering med enstaka häckningar i västra Dalarna skett de senaste åren. Vad som i varje fall står klart är att videsparven fortfarande är en ovanlig häckfågel i sydöstra Norrland och Härjedalen. Längre norrut ökar förekomsten successivt och är som mest generös i norra Norrbotten och angränsande delar av Lappland.

För de senaste tio åren (2014–2023) finns en statistiskt säker ökning på +11,8 procent per år och samma positiva trend sedan 2020 existerar även i data från linjetaxeringar i Finland. Om det handlar om en tillfällig topp eller någonting mer stadigvarande blir intressant att följa.

ANDREAS LIVBOM

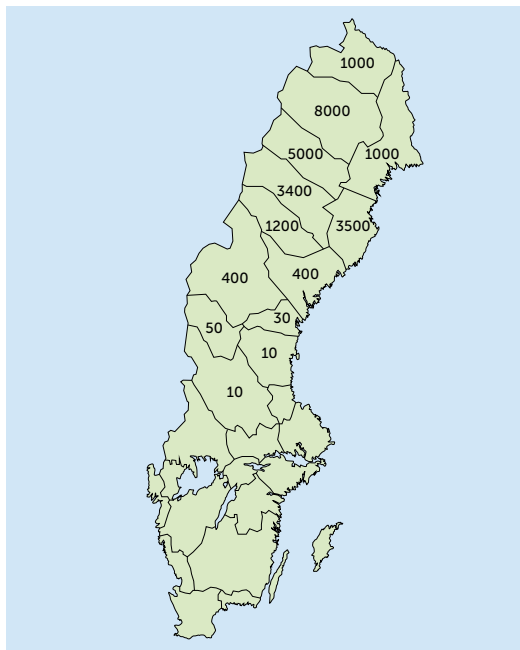

Videsparvens utveckling i Sverige åren 2002–2023 enligt Svensk Fågeltaxerings standardrutter. Startåret för denna period är satt till index = 1 (streckad linje).

FOTO: MIKAEL ARINDER

Videsparv, hanne.

Bedömt antal häckande par av videsparv fördelade på landskap respektive lappmarker..

Dvärgsparv

Emberiza pusilla

Antal häckande
par:

160

Trend senaste
20 åren:

▲
Ökande

Kategori:

VU

Sårbar

Dvärgsparven har en nordöstlig utbredning i Europa. I Sverige häckar den mycket sparsamt i nordligaste och mellersta Norrbotten och nordöstra Lappland. Sällsynt och mer tillfälligt sker häckningar i sydligaste Norrbotten, Västerbotten samt i mellersta och sydligaste Lappland. Under den senaste 20-årsperioden föreligger även några ströfynd under häckningstid från Jämtland och Härjedalen. Arten är så pass ovanlig att den inte går att följa detaljerat genom Svensk fågeltaxerings standardrutter, men den verkar ha en uppåtgående trend, detta utifrån höstuppträdande i tilltagande omfattning samt ett ökat antal rapporterade fynd i häckningsområdet.

Specifikt i sträckräkningarna från Nabben, Falsterbo syns ett ökat antal höstfynd, men om detta handlar om fåglar från norra Sverige och Finland eller snarare speglar ett sydvästrikat sträck av fåglar längre österifrån kan diskuteras.

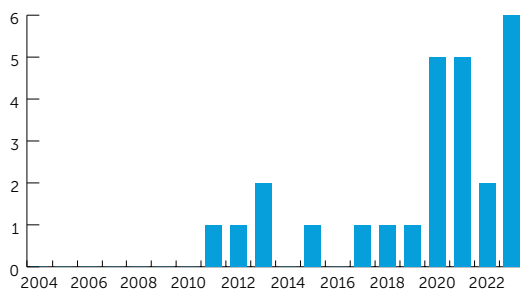
En majoritet av de fåglar som rapporteras i Artportalen avser individer på sedan tidigare kända lokaler och nära allmän väg. Mörkertalet när det gäller häckningar i norr torde vara betydande, så skattningen över antalet par kan mycket väl vara i underkant. Ett femtontal säkra häckningar är validerade som godkända i Artportalen sedan 2004. Arten påträffas inte så sällan i kluster i de bästa områdena. Inventeringar där kan ge överraskande goda resultat, såsom i Tuolluvaara-området utanför Kiruna där ca 19 dvärgsparvar, varav 11 sjungande hannar, höll till försommaren 2022. Antalet inräknade fåglar i nordligaste Norrland under häckningsperioden 2022 uppgick till hela 57 ex. 2023 innebar en återgång till närmare normala, men i det längre perspektivet ändå goda, 20 ex. Om man betänker hur stora arealer lämplig biotop det finns i nordligaste Norrland, så inses lätt att många revirhävande dvärgsparvar aldrig blir upptäckta.

ANDREAS LIVBOM

FOTO: MIKAEL ARINDER

Dvärgsparv, hanne, Jupukka, Norrbotten, juni.

Antalet dvärgsparvar noterade vid de standardiserade sträckräkningarna på Nabben i Falsterbo 2004–2023. Källa: Falsterbo Fågelstation.

FOTON: MARTIN ARVIDSSON

Hornuggla med nyligen flygfärdiga ungar.

Hökörn *Aquila fasciata*
Stor-Kvasjön, Västerbotten, 28 maj 2023

SÄLLSYNTA FÅGLAR 2023

Prutgås

Branta bernicla

Fynd av underarten:

Svartbukig prutgås

Branta bernicla nigricans

Sk: 1 ex. str. O Smygedungen 25.5 (Nils Kjellén). 1 ex. str. SV Nabben, Falsterbo 6.10 (Mattias Ullman).

Bl: 1 ad. Lastudden, Utlängan 5.10 (Lars-Gunnar Lundquist) (F).

Öl: 1 ad. str. NO Ölands södra udde, Ottenby 27.5 (Mattias Ullman, Jonas Bonnedahl m.fl.). 1 ex. Gårdby hamn 2.10 (Jonas Bonnedahl m.fl.), 2 ex. str. SV Sebybadet 2.10 (Anders Odd Wulff Nielsen), 2 ex. str. S sydöstra Öland 4.10 (Jonas Bonnedahl, Johan Nilsson m.fl.), 1 ex. Ölands södra udde, Ottenby 5–8.10 (Hannu Kiuttu, Bo Jansson m.fl.), 2 ex. Ölands södra udde, Ottenby 26.10–1.11 (Jens Morin, Kent Henriksson m.fl.).

Gtl: 1 2K mot NO Gotska Sandön 20.5 (Jonas Bonnedahl, Juho Könönen, David Kihlberg m.fl.).

Totalt 3 ex. under våren och 10 ex. under hösten. Merparten av fynden utgörs av sträckande fåglar. På Öland som är det landskap där flest individer hittats de senaste åren fanns vid två tillfällen rastande individer under hösten. På våren gjordes fynden i andra halvan av maj och på hösten gjordes fynden under oktober (med undantag för 2 rastande ex. som stannade till 1 november).

HENRIK LERNER

FOTO: KRISTER CARLSSON

Svartbukig prutgås *Branta b. nigricans* Ottenby, Öland, 7 oktober 2023.

FOTO: DAVID ETERIUS

Ljusbukig prutgås *Branta b. hrota* med mörkbukiga prutgäss, Simrishamn, Skåne, 18 september 2023.

Fynd av underarten:

Ljusbukig prutgås

Branta bernicla hrota

Sk: 9 ex. – 6 vår och 3 höst.

Bl: 10 ex. – 7 vår och 3 höst.

Öl: 24 ex. – 7 vår och 17 höst.

Sm: 1 ex. – 0 vår och 1 höst.

Hi: 3 ex. – 2 vår och 1 höst.

Gtl: 4 ex. – 2 vår och 2 höst.

Vg: 1 ex. – 0 vår och 1 höst.

Boh: 10 ex. – 0 vår och 10 höst.

Sommarfynd:

Hi: 1 ex. Utterö, Tvååker 6–29.6 (Magnus Jäderblad, Anders Wänge Kjellsson m.fl.).

Underarten sågs i åtta landskap med totalt 62 ex, fördelat på 22 ex. i maj, 10 i sep, 18 i okt och 9 i nov. Fördelningen på vår och höst blir då 22 ex. under våren och 37 ex. under hösten. Jämfört med föregående år är det en halvering av antalet då ungefär lika många ex. sågs under våren, men betydligt fler under hösten.

HENRIK LERNER

FOTO: MATTIAS ULLMAN

Rödthalsade gäss *Branta ruficollis* Ribersborg, Malmö, Skåne, 15 april 2023. Individerna till höger är 2K.

Rödthalsad gås

Branta ruficollis

Sk: 15 fynd av 20 ex. Under våren 10 fynd av 13 ex. fram till april. Däremot inga fynd under mitten av maj vilket liknade 2022.

Bl: 7 ex. fördelat på 5 ex. under våren och 2 ex. under hösten.

Öl: 23 ex. med största flock på 6 individer.

Sm: 3 ex. Ett av fynden var det tredje fyndet i Kronobergs län.

HI: 4 ex.

Gtl: 11 ex. inklusive en översomrande individ 24.6–13.9.

Vg: 2 ex. Båda var 2K 30.3–7.4. Fjärde fyndet i Västergötland.

Srm: 3 ex., 2 2K 8–11.3.

Vstm: 2 ex., 2 2K 23–27.3. Första fyndet i kategori A i landskapet.

Likt föregående år många fynd av rödthalsad gås med god geografisk fördelning över landet där också landskap med relativt få fynd (Västmanland och Västergötland) fick besök. Tidpunkterna för fynden av två 2K under våren i tre landskap (Södermanland 8–11.3, Västmanland 23–27.3 och Västergötland 30.3–7.4) indikerar att det är samma individer. Merparten av individerna ses i kustnära landskap även om inlandsfynd förekommer såsom årets fynd i Hornborgasjön, Västergötland.

I Västmanland har tidigare två fynd av förrymd rödthalsad gås noterats och årets fynd blev därför det första spontana fyndet i landskapet. Noterbart är att det under sommaren noterades två 2K-fåglar i Värmland med ringar som tyder på att de kom från fångenskap (se Kategori E).

HENRIK LERNER

Polargås

Branta hutchinsii

1/1–0/0

Fynd av underarten:

Nunavutpolargås

Branta hutchinsii hutchinsii

1/1–0/0

Tillägg 2014:

Upl: 1 ex. Hjälstaviken 10.4–15.5 (F) (Johan Ericsson m.fl.).

Ny art för landet! En genomgång av de svenska fynden har gjorts under året, och ett antal kriterier har fastställts som krav för publicering – vilka kriterier det är finns att läsa om i Rk-nytt 1-2024. En annan polargås från Hjälstaviken hösten 2008 är mycket lik en polargås av underarten *hutchinsii*, men bedömdes inte så övertygande ljus på bröstet för att kunna publiceras. Majoriteten av

de polargäss som ses i Sverige härstammar från frisläppta populationer från Holland eller Tyskland, och som i utseende mest påminner om underarten *minima*. Dessa är tydligt mörkare och mindre i storlek än en typisk *hutchinsii*. Vidare finns en mängd olika hybridvarianter av gäss som liknar polargäss, framför allt gäller det hybrider med vitkindad gås. Fyndet har lagts till den tidigare fyndtotalen.

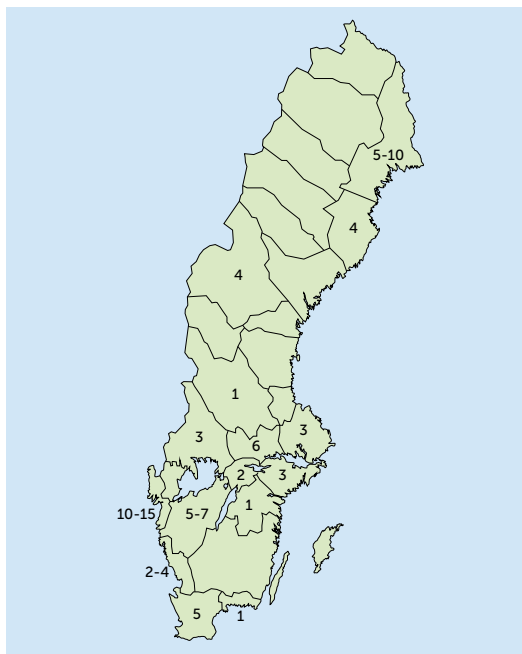
NIKLAS ANDERSSON

Strippgås (Kat. C)

Anser indicus

Årets total landade mellan 56–70 ex. (om uppskattningarna från alla landskap räknas samman med risk för dubbelräkningar). Det är ett lägre antal än de två föregående åren. Fördelningen av fynden över landet framgår av kartan här intill. Flest ex. sågs, kanske något oväntat, i Norrbotten och Bohuslän. Två fynd under året, från Skåne resp. Dalsland, är listade under Kategori E.

HENRIK LERNER

Fynd av strippgås *Anser indicus* 2023 fördelat på landskap.

Bläsgås

Anser albifrons

Fynd av underarten:

Grönlandsbläsgås

Anser albifrons flavirostris

45/75–0/0

Tillägg 2015:

Lu lpm: 1 2K Luspebryggan 26–27.5 (Johan Södercrantz, Per Lif).

Fjärde fyndet i Norrland. Fyndet har lagts till den tidigare fyndtotalen.

NIKLAS ANDERSSON

Nilgås (Kat. C)

Alopochen aegyptiaca

Sk: 10 ex.

Öl: 1 ex. Sjätte fyndet i landskapet.

Sm: 1 ex.

HI: 1 ex.

Att antalet i Sverige gradvis minskar beror på att nilgåsen, som är en invasiv art, bekämpas för att skydda den inhemska fågelfaunan. Det innebär att nilgås avlivas om det finns möjlighet. Under året avlivades 2 av de cirka 10 fåglar som uppehöll sig i Sverige (Dahl m.fl. 2024). Förekomsten per månad i Skåne visar ett intressant mönster att individer främst setts i januari, april, juni och augusti. Närmsta populationen av nilgås är i Danmark och är den som främst påverkar förekomsten i Sverige. Under 2022/2023 avlivades 81 nilgäss i Danmark (Dahl m.fl. 2024). Ingen häckning har förekommit i Sverige sedan 2008.

HENRIK LERNER

Rostand

Tadorna ferruginea

Sk: 1 ad. hanne str. S Nabben 4.5 (Tomas Svensson, Bengt Grandin m.fl.).

Öl: 1 ex. Ölands södra udde, Ottenby 3.6 (Jonas Pedersen m.fl.) och 1 ex. Egby udde 14–25.7 (Olof Strand m.fl.) och Södra Öland 25.7–10.9 där den ringmärktes på Ölands södra udde, Ottenby 8.8 (Inger Johansson, Harald Persson, Jonas Pedersen m.fl.).

Sm: 1 hona Toftaholm 26.7–5.8 (Anders Pålsson, Jonas Starck m.fl.) och Brogårdsviken, Tolgsjön 12.8 (Thomas

FOTO: MATTIAS ULLMAN

Blåvingad ärta *Anas discors* Lunds reningsverk, Skåne, 4 mars 2023.

Hultquist, Adrian Göthe m.fl.). 1 hona på tre platser kring Värnamo: Vret, Hindsen 24.7 (Kent Öhrn, Mattias Johansson), Hånger, Vidöstern 28.7 (Bengt Larsson) och Kävsjön 1.8 (Lennart Andersson).

Gtl: 1 honfärgad Stånga returvattendammar 9–26.7 (Jörgen Petersson, Håkan Persson, Bimbi Ollberg, Tina Ollberg m.fl.).

Tillägg 2012: **Gtl:** 1 ex. Faludden 4.8 (Kenneth Rygfelt).

Totalt sex ex. är något fler än de sista tre åren (2020–2022) och den geografiska fördelningen under året var större (Skåne, Småland, Öland och Gotland) än under förra året då endast Öland hade fynd. Den sydliga fördelningen av fynden är tydlig. Fyndet från Gotland 2012 ökar det årets totalsumma till 17 ex.

HENRIK LERNER

Mandarinand (Kat. C)

Aix galericulata

Säkerställda häckningar:

Srm: 1 par häckning (8 pulli) Årstabrons N fäste 1.1–31.12 (Anders Lind m.fl.).

Upl: 1 häckning (10 pulli) Dyarna 27.6–24.7 (Göran Sjöblom, Isak Koria, Bodil Bernström m.fl.).

Två säkerställda häckningar under året, en i Södermanland och en i Uppland. Möjliga häckningar har noterats i Uppland (2) och Värmland (1). Det är i linje med tidigare år. Sedan 2002 har arten

häckat med 1–4 par alla år utom 2004, 2012 och 2013. Häckningar är genom tiderna noterade från Skåne, Blekinge, Västergötland, Södermanland, Uppland och Dalarna. Totala antalet individer (års-ungar oräknade) i landet kan ha nått upp till 94.

HENRIK LERNER

Blåvingad ärta

Spatula discors

31/32–1/1

Sk: 1 2K hanne Lunds reningsverk 1.1–17.4 (F) (Nils Kjällen).

Hl: 1 2K+ hanne Galtabäck–Tvååker 29.3–17.4 (F) (Magnus Jäderblad).

Fågeln i Lund är samma fynd som redan publicerats (FÅ 2022:128), och påverkar alltså inte fyndtotalen. Hallandsfågeln är ett nytt fynd och det andra för landskapet. De båda observationerna sticker ut i mängden, då majoriteten av de tidigare fynden av arten är gjorda från slutet av april och framåt.

NIKLAS ANDERSSON

Amerikansk bläsand

Mareca americana

106/107–1/2

Sk: Hannen som sedan 2019 observerats runt Helsingborg sågs även i år och antas stå för alla observationer i landskapet under året.

Vrm: 2 hannar Sävsjön, Arvika 24.4–4.5 (Joakim Johansson m.fl.).

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Amerikansk bläsand *Anas americana* bland bläsänder *Anas penelope* Helsingborg, Skåne, 2023.

Ett mer normalt år och totalt 3 hannar observerades under året. Noterbart är att de två (!) hannarna vid Sävsjön är det andra fyndet för Värmland (föregående fynd var för tio år sedan). Vanligast är att en hanne ses i Sverige, men på till exempel Brittiska öarna finns fler fynd av två hannar samtidigt.

HENRIK LERNER

Amerikansk bläsand x bläsand

Mareca americana x Mareca penelope

Srm: 1 3K+ hanne Torsberga ängar, Lövsund, Nyköping 11–16.4 (Kalle Brinell, Samuel Wivstad m.fl.).

Hybrider mellan amerikansk bläsand och bläsand noteras inte årligen och är relativt sällsynta. Det är bra att komma ihåg att hybridisering mellan arterna förekommer.

HENRIK LERNER

Svartand

Anas rubripes

5/5–1/1

Vg: 1 1K+ hanne Hullsjön 11.9–3.10 (F) (Göran Darefelt, Björn Johansson, Kent Kristenson m.fl.).

Västergötlands andra fynd av denna nordamerikanska and. Arten förefaller vara ovanlig som parkfågel i Europa. Flertalet av de få fynden som ses i Europa görs under hösten, och inte sällan på de västligaste utposterna, vilket matchar ett förväntat spontant uppträdande. Fynd av arten publiceras därför i kat. A om inget entydigt pekar mot ett ospontant uppträdande.

NIKLAS ANDERSSON

Amerikansk kricka

Anas carolinensis

391–19/19

Sk: 1 hanne Äspet 9–21.4 (Dan Hammarlund, Elisabet Hammarlund m.fl.). 1 hanne Klingavälsåns utlopp 23–25.5 (Petter Olsson m.fl.).

Öi: 1 hanne Segerstads fyr 29.4 (Christian Cederroth m.fl.).

Sm: 1 hanne Husebymaden 24–29.3 (Johannes Rydström, Örjan Alering, Anders Borgehed m.fl.). 1 hanne Draven 25–29.4 (Bengt Larsson, Roger Ahlman, Stefan

Andersson). 1 hanne Herrängen, Uknö 30.4–6.5 (Mathias Salomonsson, Kajsa Sjöblom m.fl.). 1 hanne Erstadkärr 3–8.5 (Martin Oomen m.fl.).

Vg: 2 hannar vid Hornborgasjön april (tre olika lokaler med en hanne vardera där det visade sig vara skillnad i det vita vertikalstreckets utseende) och 1 hanne i maj. Vad som bedöms vara två olika hannar vid Östen (april resp. juni) och 1 hanne vid Rörsås, Boterstena i april. Troligen årsrekord för landskapet.

Ög: 1 hanne Varamoviken, Motala 22.4 (Christer Eriksson m.fl.).

Nrk: 1 hanne Löten, Kvismaren 13–14.4 (Ronny Nilsson, Anders Jacobsson, Bernt Bergström m.fl.) och bedömd som samma hanne Boglundsängen 15–30.4 (Anders Carlberg, Claes Dyst m.fl.).

Vrm: 1 hanne Svartån, Västra Värmlandsnäs 14.4 (Dan Mangsbo). 1 hanne Fisksjön, Karlskoga 20–29.4 (Oskar Dahlin m.fl.).

Äng: 1 hanne Öreälvens mynning, Jämsbälvsö 26.5 (Tommy Magnusson, Ralf Norberg).

Jmt: 1 hanne födosökande Fanbyviken, Sundsjön 21–22.5 (Daniel Hedenbo, Sixten Lindblom, Albin Ene-tjärn m.fl.). Fjärde fyndet i landskapet, senast den sågs var 2014.

Vb: 1 hanne Degernäsbäcken, Umedeltat 4–5.5 (Andreas Garpebring, Sören Wulff, Ann-Katrin Ax Sjögren m.fl.) och bedömd som samma vid Mariehemssdammen, Umeå 6.5 (Håkan Olsson, Thomas Ågren m.fl.).

Årets totalantal uppskattas till 19 hannar och är bland de högsta antalen som uppmätts på senare tid. Tidigare år med 18–19 ex. som totalantal var 2007, 2009 och 2012. Alla fynd under 2023 gjordes under mars–juni.

HENRIK LERNER

Kricka x gulkindad kricka

Anas crecca x Sibironetta formosa

Sm: En hanne höll till vid Nostorp, Tranås kommun, 15–29.4 (Samuel Hansson m.fl.).

Detta utgör inte bara första fyndet i länet, utan är också en av ytterst få observationer som rapporterats från Sverige.

FREDRIK FRIBERG

Rödhuva dykand

Netta rufina

Sk: 2 hannar Krankesjön 7.1–19.2 (Harald Ris m.fl.). 1 honf. Ystad 2–4.2 och 19–20.2 (Leif Karlsson, Thomas Nilsson m.fl.). 1 hanne Balsby, Råbelövssjön 6.4 (Christer Neideman). 1 hanne Krankesjön 5.7 (Adam Råäf). 1 hona

FOTO: PER SMITTERBERG

Rödhuwad dykand *Netta rufina* Kyllaj, Gotland, 5 februari 2023.

Västra Ringsjön 25–26.11 (Per Olof Gunnar Askerlund). 1 par Trelleborgs småbåtshamn 4–5.12 (Lars Sundlöf, Stefan Malm m.fl.). 1 hanne Vombsjön 27–28.12 (Johan Andersson, Ingemar Andell m.fl.).

Gtl: 1 hanne Kyllaj 5–10.2 (Per Smitterberg, Mia Holmebrant, Annika Kihlgren m.fl.) och vad som kan antas vara samma fågel sågs vid Ajkesträsk 16.4–14.6 (Måns Lagerlöf, Fredrik Henriksson, Annika Kihlgren m.fl.).

Ög: 2 hanner Tåkern 15.6–22.9 (Pär Nilsson, Mari Sandell, Tommy Eriksson m.fl.).

Srm: 3 ex. (1 par + 1 hanne) Igelstaviken 15.4–5.6 (Alex Roetemeijer, Johan Ehrlen, Stefan Clason m.fl.). 1 hanne Skansundet, Norra Mörkö 25.5 (Stefan Clason m.fl.). 1 hanne Pilskrogsviken 7–18.8 (Robin Mattebo m.fl.). 1 hona födosökande Pilskrogsviken 3–27.9 (Krister Nässén, Anna Olshäll m.fl.).

Elva fynd av 18 ex. innebär ännu ett bra år för arten, för Skånes del är årets antal det högsta hittills. Dubbelräkningar är svåra eller omöjliga att säkert ta höjd för varför fynden redovisas som unika.

ANDERS ERIKSSON

Vitögd dykand

Aythya nyroca

74/81–1/1

Ög: 1 ad. hanne Svanshals udde, Tåkern 4–26.6 (Tommy Eriksson m.fl.).

Årets fynd är det femte för Östergötland och det första i landskapet sedan 1996. Arten är nätt och jämnt årlig i landet.

ANDERS ERIKSSON

Ringand

Aythya collaris

71/72–2/2

Sm: 1 hanne Ekö, Kalmar 4.1–15.4 (Elisabet Bjuvsjö, Matthis Persson m.fl.).

Vg: 1 hanne Hullsjön och Karlsberg, Göta älv 12.9–12.11 (Kent Kristenson, Michael Egerzon, Göran Darefelt m.fl.). 1 hanne Hornborgasjön 16–21.9 (Musse Björklund, Albin Torsson, PerJonas Andersson m.fl.).

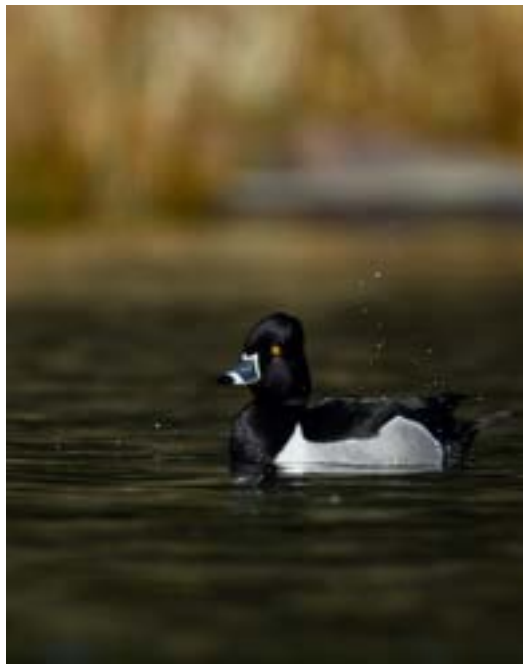
Gstr: 1 hanne Östby våtmark, Ockelbo 1–6.5 (Marcus Thuresson m.fl.).

Jmt: 1 hanne Tysjöarnas naturreservat 7–8.5 (Albin Ene-tjärn, Christer Pålsson, Ragnar Asklund m.fl.).

Fem fynd gjordes under året varav tre med all sannolikhet avser återkommande individer från tidigare år. Det kan inte uteslutas, kanske är det rentav troligt, att fyndet i Gästrikland (ny art för landskapet) avser samma fågel som dagen efter dök upp i Jämtland men de har här bedömts som unika individer. I vanlig ordning utgjordes samtliga fynd av hanner, i det sammanlagda fyndmaterialet finns endast 5 honor.

ANDERS ERIKSSON

FOTO: JOHAN TUFVESSON

Ringand *Aythya collaris* Ekö, Kalmar, Småland, 2 april 2023.

FOTO: PER SMITTERBERG

Alförrädare *Polysticta stelleri* med ejdrar *Somateria mollissima* Tunguhuvud, Fårö, Gotland, 6 maj 2023.

Alförrädare

Polysticta stelleri

Öl: 1 2K hanne Gräsgårds hamn 29.1–1.3 (Bosse Carlsson, Douglas Gustafsson, Bo Ebenman m.fl.).

Gtl: 1 ad. hanne Tunguhuvud 6.5 (Per Smitterberg, Lars-Erik Broman, Jörgen Petersson).

Nb: 2 honor Malören 23–27.5 (Thomas Hultquist, Linda Jonasson m.fl.).

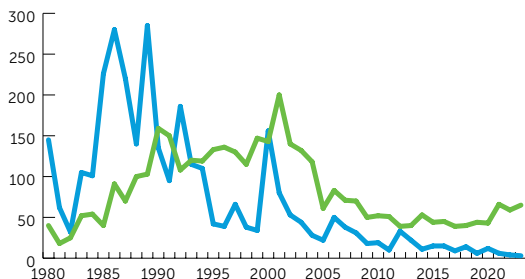
Antalet fynd fortsätter att minska och årets tre fynd är ett nytt lågvattenmärke.

ANDERS ERIKSSON

Praktejder

Somateria spectabilis

För många fågelskådare är ejdersträckräkning i allmänhet, och praktejderletning i synnerhet, en

Antal praktejder (grön kurva) och alförrädare (blå) i Sverige 1980–2023.

av årets höjdpunkter. Årets summa om 65 ex. (med sedvanlig reservation för dubbelräkningar mellan rapportområden) är därför glädjande och en fortsättning på den svaga ökning som kan skönjas sedan mitten av 2010-talet.

Sommarfynd:

Sk: 1 hanne str. S Simrishamn 15.7 (Hans Larsson).

ANDERS ERIKSSON

Vitnackad svärta

Melanitta perspicillata

143/145–4/4

Gtl: 1 ad. hanne Bredsandsudde, Gotska Sandön 5.5 (Juho Könönen). 1 2K hona str. Bredsandsudde, Gotska sandön 17.5 (Juho Könönen).

Srm: 1 3K+ hanne str. NO Södra udden, Landsort 8.5 (Erik Wahlgren, Magnus Karlsson, Mova Hebert m.fl.).

Vb: 1 ad. hanne Hillskär, Holmsund 18.5–1.7 (Ralf Norberg, Maud Tyboni, Kerstin Årdahl m.fl.).

Fyra fynd är i nivå med de senaste åren. Fågeln i Västerbotten bedöms utgöras av samma individ som för fjärde året i rad återkommit till samma område. Honan från Gotska Sandön har godkänts av Raritetskommittén som granskar rapporter av honfärgade individer.

ANDERS ERIKSSON

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Praktejder *Somateria spectabilis* Skanörs hamn, Skåne, 2023.

Amerikansk knölsvärta

Melanitta deglandi

2/2–0/0

Upl: 1 9K+ Svenska Högarna 13.5 (F) (Anders Haglund, Rickard Flodin).

Den typiskt tecknade hannen med brun flank och begränsat gult/orange på näbben som har setts på Svenska Högarna varje vår sedan 2017 sågs där även 2023.

NIKLAS ANDERSSON

Sibirisk knölsvärta

Melanitta stejnegeri

27/27–3/3

HL: 1 3K+ hanne Laholmsbukten 7–16.4 (F) (Anders Jihmanner, Håkan Eliasson, Anna Jihmanner), 1 3K+ hanne Södra Mellbystrand 11.11 (F) (Julius Wengelin Grantén, Anders Olovsson, Fredrik Blomqvist) och ytterligare 1 3K+ hanne Norra Mellbystrand 15.11 (F) (Christopher Gullander).

Laholmsbukten är utan tvekan Sveriges säkraste lokal för sibirisk knölsvärta. Utöver ett vårfynd sågs också två olika hannar där under november. Från 2022 finns också tre honor rapporterade, men rapporterna om dessa är i skrivande stund inte färdigbehandlade (se *Bordlagda rapporter*).

NIKLAS ANDERSSON

Amerikansk sjöorre

Melanitta americana

49/49–6/6

Sk: 1 2K+ hanne str. S Simrishamn hamn 7.9 (Nils Kjélen).

HL: 1 3K+ hanne Norra Mellbystrand 8.4 (F) (Björn Sigurdsson).

Sm: 1 3K+ hanne str. S Revsudden 14.9 (F) (Anders Törnberg).

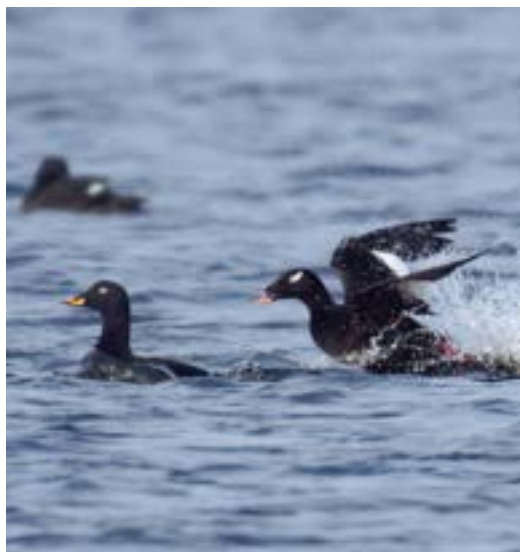
Öl: 1 3K+ hanne str. N Scoutdalen 11.4 (F) (Gabriel Säll).

Gtl: 1 3K+ hanne str. NO Bredsandsudde, Gotska Sandön, 28.5 (F) (Mattias Andersson, Juho Könönen).

Srm: 1 3K+ hanne str. NO, Södra udden, Landsort, 22.4 (F) (Erik Wahlgren, Håkan Granbohm, Magnus Benedictsson m.fl.).

För femte året i rad sågs en sydsträckande hanne förbi Simrishamn, Sk, under hösten. I övrigt är

FOTO: JOHAN TUFVESSON

Sibirisk knölsvärta *Melanitta stejnegeri* med svärta *Melanitta fusca* Mellbystrand, Halland, 15 april 2023.

fyndbilden typisk för arten sett till lokaler och årstid, bortsett från Smålandsfyndet som var det första för landskapet – däremot kanske inte särskilt oväntat med tanke på att många vanliga sjöorrar passerar lokalen. Ännu har inget fynd gjorts i Norrland.

NIKLAS ANDERSSON

Amerikansk kopparand (Kat. C)

Oxyura jamaicensis

Vg: 1 3K+ hanne Utloppet, Hornborgasjön 8–9.5 (Kjell Svensson, Musse Björklund, Håkan Johansson m.fl.).

Första fyndet i landet sedan 2008, och det låga antalet fynd får ses som något positivt då arten betraktas som invasiv i Europa.

ANDERS ERIKSSON

Alpseglare

Tachymarptis melba

42/43–1/1

Sm: 1 ex. Arenastaden, Växjö 20.10 (Ronny Johansson).

Första fyndet i Sverige sedan 2017. Första fyndet i Kronobergs län och femte för Småland.

FREDRIK FRIBERG

Blek tornseglare

Apus pallidus

56/59–5/7

Sk: 1 ex. Norra huvudet, Stenshuvud, 7.11 (F) (Hans Larsson, Lennart Jeppsson).

Hl: 1 ex. Nidingen 23.10 (F) (Tommy Järås, Gustav Westergren, Dennis Kraft), 1 1K Balgö 8.11 (F) (Joakim Karlsson, Mikael Karlsson).

Gtl: 3 ex. Kuppen 7.11 (F) (Mikael Wikinger) och en av dessa vid Grogarnsberget även 8.11 (Tord Lantz) och Kuppen 9.11 (F) (Peter Lundberg), allt i Östergarn.

Boh: 1 1K Sanden, Torslanda, 6.11 (F) (Lars-Eric Rahm, Mikael Molin).

Åter en höst med flera fynd av blek tornseglare. Som tidigare höstar dyker det ofta upp enstaka vanliga tornseglare i samband med uppträdanden av bleka tornseglare under senhösten. Så blev det även i år, och av den anledningen har Rk fortsatt ribban högt uppsatt för publicering. Observationerna på Gotland bedöms som ett fynd där en av individerna blev kvar längre. Flera observationer av obestämda seglare gjordes som brukligt också i samband med dessa senhöstuppträdanden.

NIKLAS ANDERSSON

FOTO: DAVID ETERIUS

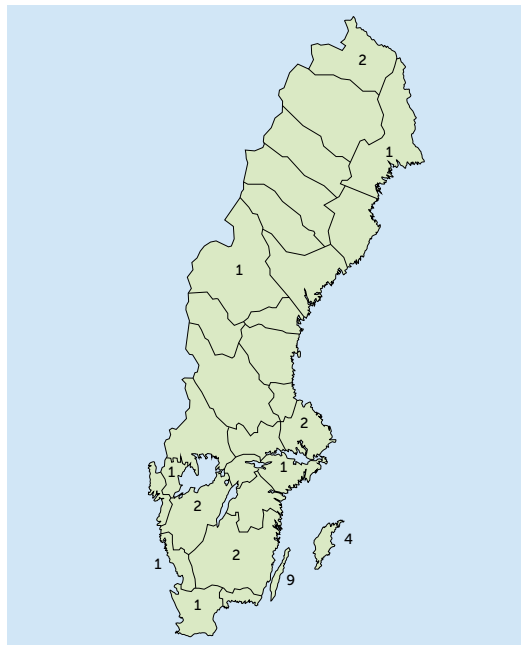

Spelande turturduva *Streptopelia turtur* Simris, Skåne, 5 juni 2023.

Turturduva

Streptopelia turtur

Totalt 27 fynd är nytt bottenrekord i en kontinuerlig tillbakagång under drygt tre decennier. Utvecklingen följer den kraftiga, välkända och hyggligt väldokumenterade tillbakagången i stora delar av Europa. Fynden 2023 gjordes under våren (maj) elva fynd, sommaren (juni–augusti) fem fynd, hösten (september–oktober) nio fynd, och i november–december ett fynd (Västergötland). För första gången "matchar" antalet höstfynd antalet sedda fåglar under våren. Fyndet i Dalsland var det 10:e, det i Jämtland det 9:e och de i Torne lpm det 8:e och 9:e. Under 2000-talet har en minskning med 30–40% skett i Europa, i vissa områden uppemot 90%. Orsaken är främst biotopförluster i ett intensivt jordbruk i kombination med till exempel ökad användning av bekämpningsmedel. Som ett extra problem finns den illegala jakten där bland annat runt 70 000 fåglar beräknas skjutas årligen bara på de Joniska öarna i västra Grekland. Turturduvor är uppskattade som skjutobjekt på grund av den snabba och utmanande flykten. Den brittiska BirdLife-partnern

Fynd av turturduva *Streptopelia turtur* 2023 fördelat på landskap.

FOTO: BJÖRN GUSTAFSSON

Bergturturduva *Streptopelia orientalis meena* Fröland, Ångermanland, 21 oktober 2023.

RSPB har påbörjat en "Operation Turtle Dove" med inriktning såväl på häckningsområden som en skyddad flyttning (BirdLife International, 2024).

LARS LINDELL

Större turturduva

Streptopelia orientalis

39/39–2/2

Fynd av underarten:

Bergturturduva

Streptopelia orientalis meena

15/15–2/2

Dlr: 1 1K Dalaberget 29.10–17.11 (F) (Per Lif).

Ång: 1 2K+ Järvägsbron, Gärdeån, Fröland 21–29.10 (F) (Björn Gustafsson m.fl.).

Rättelse:

1923: Ly lpm: Datum för fyndet ska rätteligen vara 10–24.8, Ammarnäs, Lycksele lappmark (NRM, FÅ 1993:112, FÅ 2022:134).

Sedan Mats Waerns eminenta genomgång av skillnaderna mellan bergturturduva och orient-

turturduva (Waern 2023) har det blivit lättare att kunna kategorisera de svenska fynden till underart. Bergturturduva är den betydligt vanligare av de två underarterna, så det var föga förvånande att fynden i Dalarna och Ångermanland rörde sig om denna underart. Likaså är det typiskt för större turturduva att dyka upp i Sverige under senhöst och vinter, gärna vid fågelmatningar och nära bebyggelse, liksom årets fynd.

RAUL VICENTE

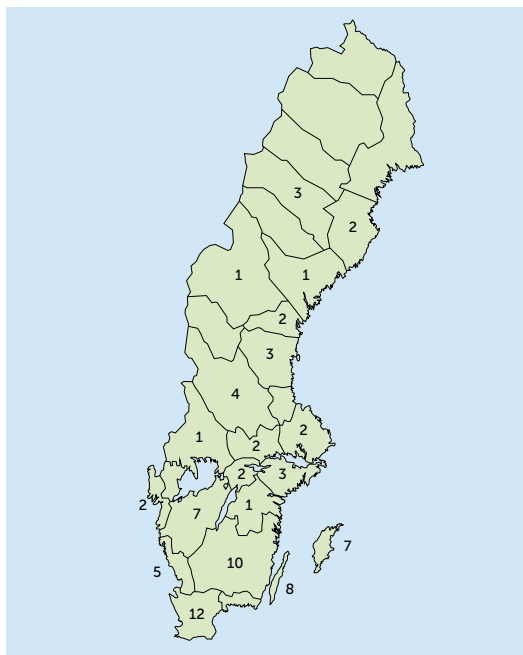
Tjockfot

Burhinus oedicnemus

79/79–1/1

Öl: 1 ex. Sörgården, Ottenby 7–8.5 (John Thulin, Stig Carlsson, Lars Lindell m.fl.).

Efter millennieskiftet har de flesta fynden av tjockfot gjorts i maj. Innan dess dominerade sommarfynd. Tjockfotens starkaste fästen i Europa finns i de sydvästra delarna, framför allt på Iberiska halvön, men också i delar av Frankrike. Glesare förekommer finns även i södra Storbritannien och

Fynd av tjockfot *Burhinus oedicnemus* under alla år fördelat på landskap.

i Syd- och Sydosteuropa. Tjockfoten har missgynnats av stordrift inom jordbruket men också av att hedartade marker planterats eller vuxit igen. Den häckade under 1900-talet sparsamt i bland annat Nederländerna, Tyskland och Polen men är numera i princip försvunnen från de norra delarna av den europeiska kontinenten. De svenska fynden är förvånansvärt väl spridda över landet, även om det finns en koncentration till södra Sverige. Bland annat finns det fynd från Västerbotten (2), Härjedalen (1) och Lycksele lpm (3).

ANDERS WIRDHEIM

Styltlöpare

Himantopus himantopus

38/48–1/1

Sk: 1 ad. Örtofta sockerbruksdammar 20.4 (Staffan Nilsson) och troligen samma individ på samma plats 25–26.4 (Davide Sanguineti, Lena Hofwing, Anders Hofwing m.fl.).

Styltlöparen har expanderat norrut i Europa under 2000-talet. Efter flera häckningar i Danmark

under senare år genomfördes ett häckningsförsök vid Örtofta sockerbruksdammar 2022, men häckningen avbröts och paret försvann. Året före (2021) påbörjade ett par bobygge vid Pulken i östra Skåne. I slutet av sommaren 2021 uppehöll sig ett par med tre flygfärdiga ungar i Örtofta sockerbruksdammar. Den sommaren häckade ett par framgångsrikt söder om Köpenhamn i Danmark, och kanske var det dessa som senare besökte Örtofta. Enligt European Breeding Bird Atlas 2 (Keller m.fl. 2020) har artens europeiska utbredningsområde utvidgats betydligt under senare årtionden. Den viktigaste orsaken antas vara att klimatet blivit varmare. En annan faktor som kan ha spelat in är att man börjat odla ris längre norrut i Ryssland än tidigare och därmed skapat lämpliga häckningsmiljöer. Den totala europeiska populationen beräknas till mellan 54 000 och 75 000 par.

ANDERS WIRDHEIM

Sibirisk tundrapipare

Pluvialis fulva

92/94–0/0

Tillägg 1992:

Vrm: 1 ad. Ölmeviken 29.7–2.8 (Roger Jonasson) (FÅ 1992:89).

Ölmefågeln är tidigare bara publicerad från dagen för upptäckten, men fanns alltså kvar på lokalen ytterligare ett par dagar. Den tidigare fyndtotalen påverkas inte.

RAUL VICENTE

Ob. tundrapipare

Pluvialis fulva/dominica

35/37–1/1

Upl: 1 ad. Ledskärsbryggan 2.9 (Matthis Persson).

Artparet amerikansk och sibirisk tundrapipare är erkänt svåra att skilja åt. De flesta höstfynd som görs från september och framåt utgörs av ungfåglar, men några få fynd föreligger av adulta tundrapipare av bägge arter. Fyndet i Ledskärsviken medgav tyvärr ingen närmare artbestämning även om det troligast rör sig om en sibirisk tundrapipare.

RAUL VICENTE

FOTO: LASSE OLSSON

Sumpvipa *Vanellus leucurus* Getterön, Halland, 12–13 maj 2023.

Sumpvipa *Vanellus leucurus* 12/12–1/1

Hl: 1 2K+ Fågeltornsparkeringen, Getterön, 12–13.5 (F)
(Tore Andersson, Mats Almgren, Joel Björberg).

Av de tidigare fynden av sumpvipa som gjorts i Sverige är sex gjorda i maj. Detta fynd följer ett typiskt nordeuropeiskt uppträdande för arten, april–juni i samband med sydostvindar. Detta är andra fyndet för Halland, det första gjordes likaså på Getterön, i juli 1997. Intressant i sammanhang-
et är att årets individ antas vara samma som även observerades på Lista, Sydnorge, 14.5.

RAUL VICENTE

Svartbent strandpipare *Anarhynchus alexandrinus*

Sk: 1 hona Saxåns mynning, Lundåkrabukten 30.5 (Nils Kjellén).

Hl: 1 hona Korshamn, Morups Tänge 19–20.5 (Daniel Melkstam m.fl.).

Gtl: 1 ex. Unghanseskär, Austerrum, Öja 29.5 (Lennart Wahlén).

Tre fynd i tre landskap, vilket är "normalt" för de femton senaste åren.

LARS LINDELL

FOTO: EMIL LUNDAHL

Rödspov *Limosa limosa*

Fynd av underarten:

Isländsk rödspov

Limosa limosa islandica

Sk: 1 ex. Skanörs revlar, Falsterbonäset 2.1–3.2 och 3 ex. sågs tillfälligt 3.1 (Emil Lundahl, Joakim Hagström m.fl.). 1 1K Stavstensudden 10.8 (Gert Ljungqvist, Ing-Marie Stark). 2 1K str. SV Nabben, Falsterbonäset 25.8 (Mattias Ullman, Måns Karlsson). 1 2K+ Höllvikens strand 9.9 och Nabben, Falsterbonäset 10.9 (Björn Malmhagen, David Erterius, Mona Hansson).

Hl: 1 2K Getteröns naturreservat 1–11.1 (Angie Cederlund, Birger Ehnberg m.fl.). 1 1K Getteröns naturreservat 30–31.8 (Christopher Gullander m.fl.). 1 1K Utteröns, Tvååker 1.9 (Magnus Jäderblad). 1 1K Getteröns naturreservat 12–26.9 (Christopher Gullander, Mikael Nord m.fl.). 1 1K Utteröns, Tvååker 16.9 (Magnus Jäderblad). 3 1K Utteröns, Tvååker 27.9 (Magnus Jäderblad).

Upl: 1 ex. Ströms mad, Fysingen 18–24.5 (Christer Wennerström, Leif Godin m.fl.).

Hls: 1 ex. Stenöorn 21–31.5 (Fredrik Lysell, Anton Nytén m.fl.).

Nb: 3 ex. Övre Kukkola 30.5 (Jörgen Fritzon, Rolf Lahti, Peter Lindmark m.fl.).

Tillägg 2022: **Sm:** 1 1K Draven 29.8 (Stefan Andersson, Bo Gillberg, Erik Larsson m.fl.).

13 fynd av 20 isländska rödspovar är det lägsta antalet som har noterats sedan 2012. Det är

svårt att säga vad det sparsamma uppträdandet beror på. Flera RRK har uppgifter om obestämda rödspovar så där finns ett mörkertal. Å andra sidan gäller detta även under goda år. Kunskapen att skilja underarten *limosa* från *islandica* är idag utbredd bland många fågelskådare så troligen rör det sig om ett dåligt år.

MAGNUS STRÖMBERG

Brednäbbad simsnäppa

Phalaropus fulicarius

Sk: 1 ex. Kattviks hamn 12.10 (Lars Lindell, Jan Linder m.fl.). 1 str. Tjällran 12.10 (Nils Kjellén). 1 ex. Barsebäcks hamn 12.10 (Mats Havskogen). 1 str. Båstads hamn 15.10 (Nils Kjellén, Martin Dribe). 1 1K Norra Häljaröd 16–18.10 (Martin Resare, Anders Lindén m.fl.). 1 str. Simrishamn 20.10 (Hans Larsson). 1 1K Måklappen 1–11.11 (Mattias Ullman, Björn Malmhagen, Petter Olsson m.fl.).

Öl: 1 ex. Kapelludden 7.11 (Kjell-Olof Hedlund, Björn Johansson, Harald Janson m.fl.).

Hl: 1 1K Galtavattnet, Galtabäck 7–18.11 (Angie Cederlund, Magnus Jäderblad m.fl.).

Gt: 1 ad. hona Hyluvik, Färö 6–7.6 (Björn Wester, Lars-Erik Broman m.fl.).

Boh: 1 ex. Hjälvik, Öckerö 16.10 (Peter Post m.fl.). 1 ex. Ramsvik, Ramsviklandet 31.12 (Anders Balksten).

Srm: 1 ex. Hävringe, Oxelösund 24.5 (Niklas Liljebäck, Johan Månsson, Fredrik Haas).

Jmt: 1 ad. hona Jormlien, Frostviken 1.6 (Eric Salomons-son).

FOTO. LASSE OLSSON

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus fulicarius*
Galtavattnet, Halland, november 2023.

FOTO: PER SMITTERBERG

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus fulicarius* hona
Hyluvik, Färö, Gotland, 6–7 juni 2023.

Med reservation för dubbelräkningar sågs totalt 14 ex. under året. Som vanligt låg tyngdpunkten under hösten och längs landets sydvästra kust, men notera tre fynd av rastande individer under vårsträcket, varav en ad. hona i Jämtland. Årssumman är lägre än genomsnittet för 2000-talet (27 ind./år) och kan nog främst förklaras med att ovanligt få individer sågs i Halland och Bohuslän under hösten.

ANDERS WIRDHEIM

Tereksnäppa

Xenus cinereus

238/242–5/5

Bl: 1 ex. Hällevik, Kråkenabben 10.8 (Philip Österblad, Patric Österblad, Stefan Peterson m.fl.).

Öl: 1 ex. Sebybadet 1.6 (Gunnar Steinholtz, Bill Andersson m.fl.) och Ölands södra udde, Ottenby 2–3.6 (Linda Meijer, Andreas Wahlstedt, Magnus Benedictsson m.fl.).

Hl: 1 ex. Killingatången, Getterön 20.6 (Reino Andersson m.fl.), Getteröns naturreservat 6.7 (Christopher Gullander m.fl.), Brevik, Morups Tänge 7.7 (Bengt Boström) och Falkenbergs reningsverk 15–17.7 (Roger Hermesgård m.fl.).

Vg: 1 ex. Vråneback, Almnäs 8.8 (Anders Skoglöf, Carina Skoglöf).

Nb: 1 ex. Likskärsbanken, Bensbyn 4–6.6 (Andreas Livbom m.fl.).

Ås lpm: 1 ex. Ransarluspen 22.5–11.7 (Jörgen Fritzson, Gunnar Jakobsson m.fl.).

Tereksnäppan häckar fortfarande fåtaligt i Finland om än minskande. Vidare har arten ett stort

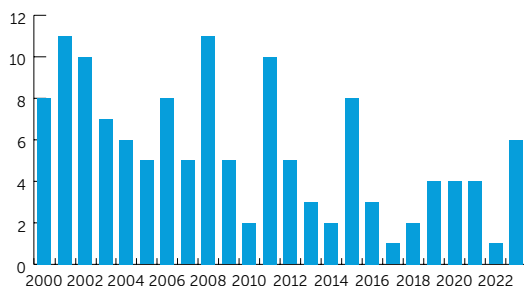
FOTO: KURT I JONSSON

Terek snäppa *Xenus cinereus* Lillskärsbanken, Norrbotten, 4–6 juni 2023.

utbredningsområde österut från östra Europa till Stilla havet. Sett till antalet fynd var 2023 ett rekordår men man kan verkligen fråga sig hur många individer som var inblandade i fynden i Götaland under sommaren. Vi uppskattar här att det handlar om fyra individer: en på Öland, en i Halland, en i Västergötland och en i Blekinge. Totalt hamnar vi då på sex fåglar i landet vilket är det högsta antalet sedan 2015. I år finns inga uppgifter om ringmärkta individer. Fyndet i Lappland rör samma lokal och naturligtvis samma individ för tredje året i rad och adderas därför inte till totalsumman. De senaste 25 åren, 1999–2023, har det setts i snitt fem terek snäppor om året i Sverige. Trenden är dock mycket tydlig med att antalet är vikande.

MAGNUS STRÖMBERG

Fynd av terek snäppa i Sverige 2000–2023.

Dammsnäppa

Tringa stagnatilis

760/828–12/12

Sk: 1 ex. Rönne 28.5 (Henrik Johansson).

Öl: 1 ex. Norrvik, Ottenby 24–31.5 (Eskil Friberg, Stefan Siwersson m.fl.). 1 ex. str. SV Ölands södra udde, Ottenby 19.6 (Tobias Lilja Nordin m.fl.). 1 ex. Beijershamn 30.6 (Aron Edman, Lena Johansson m.fl.).

Hl: 1 ex. Trönninge ängar 24.5 (Johan Tufvesson m.fl.).

Gtl: 1 ex. Kronholmen 22.5 (Mikael Larsson, Brian Löfkvist m.fl.).

Upl: 1 ex. Rönne N, Biotestsjön 1.5 (Mathias Andersson, Jean-Paul Lösing, Håkan Andersson m.fl.).

Nrk: 1 ex. sp. Välskärren, Vibysjön 23.4 (Andreas Sandberg, Andreas Tranderyd, Mårten Gustavsson m.fl.).

Mpd: 1 ex. Stornäsets NR 27.4–2.5 (Håkan Sundin, Eva Sundin m.fl.).

Ång 1 ex. Genesön, Sandlågan 20.4 (Jonas Konradsson).

Vb: 1 ex. Lillskärsudden, Sörmjöle 6.5–6.6 (Urban Andersson m.fl.). 1 ex. sp. Storavan, Umeälvens delta 25–28.5 (Thomas Ågren m.fl.).

Tillägg 2022: **Öl:** 1 ex. Norrvik, Ottenby 16.5 (Bengt Andersson, Lillebror Hammarström m.fl.).

Tolv fynd utgör en låg årssumma. Genomsnittet för antalet fynd de senaste 35 åren ligger på 21 fynd per år.

MAGNUS STRÖMBERG

FOTO: JOHAN TUFVESSON

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis* Trönninge ängar, Halland, 24 maj 2023.

FOTO: EMIL LUNDAHL

Gulbröstad snäppa *Calidris bairdii* Nabben, Falsterbo, Skåne, 7 september 2023.

Gulbröstad snäppa

Calidris bairdii

11/11–2/2

Sk: 1 1K Nabben, Falsterbonäset, 4–8.9 (F) (Mattias Ullman, Emil Lundahl, Nils Kjällen).

Öt: 1 1K Norrvik, Ottenby, 21.9 (F) (Marinko Karabatic).

När det kommer till en så ovanlig art i Sverige får två fynd av gulbröstad snäppa på ett år anses vara anmärkningsvärt. Merparten av de svenska fynden har rört sig om ungfåglar på hösten. Med årets två individer har det observerats nio 1K-fåglar. Två dagar efter att Nabbenfågeln försvann upptäcktes en gulbröstad snäppa på Jylland. Genom bra fotodokumentation, från både Sverige och Danmark, gick det att konstatera att det rörde sig om samma individ.

RAUL VICENTE

Prärielöpare

Calidris subruficollis

152/158–1/1

Sk: 1 1K Nabben, Falsterbonäset 16.9 (Emil Lundahl, Mattias Ullman, David Erterius m.fl.).

Under året sågs endast en prärielöpare i vårt land, vilket gör 2023 till det sämsta året för arten under hela 2000-talet. Även föregående år var ett dåligt

år med endast två fynd. Normalt ses fyra-fem individer. Ser man till de senaste tio åren så är det svårt att se någon trend då antalet har varierat mellan en och nio individer så framtiden får utvisa hur det ligger till. Årets fynd stämmer väl in tidsmässigt med flertalet fynd där de flesta görs under september–oktober. Prärielöparen fortsätter att vara nästan årsviss i Skåne (RRK Skåne).

MAGNUS STRÖMBERG

Tuvsnäppa

Calidris melanotos

500/511–13/13

Sk: 1 1K Äspet, Åhus, 12–23.9 (Håkan Wittzell, Magnus Ny, Jan Linder m.fl.).

Öl: 1 ex. str. S Sebybadet 26.7 (Emmanuel Naudot). 1 ex. Sebybadet 27.7 (Clas Cronlund, Mona Hansson, Yonas Ericsson m.fl.). 1 ex. Stenåsabadet 29–30.7 (Ludvig Beranger-Lindenblad, Leif Dahlgren, Gunilla Lundborg m.fl.).

Hl: 1 ad. Galtabäck 23.7 (gm RRRK Halland). 1 ad. Morups Tänge 25–29.7 (Niklas Torstensson, Mikael Jansson m.fl.). 1 ex. Getteröns naturreservat 26–29.8 (Mikael Nord m.fl.).

Boh: 1 ex. Härholmskilen, Råssön, Kalvöfjorden, 20.8 (Stefan Oscarsson).

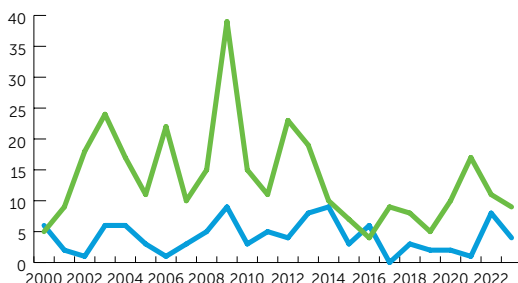
Ög: 1 ad. Herrebro våtmark 7.5 (Clas Tornefjell m.fl.).

Upl: 1 ex. Ledskärsviken 9–12.6 (Kalle Brinell m.fl.). 1 ad. Karlholmsviken 22–24.9 (Magnus Liljefors och Anders Eriksson m.fl.).

Dir: 1 ex. Rudängsmyrans våtmark, Borlänge 30–31.5 (Jan Hellström, Anders Lundin, Leif Johansson m.fl.).

Vb: 1 ex. Dammen N Jvg, SÖ Degemåsslätten 26–31.5 (Emmanuel Naudot m.fl.).

Efter ett uppsving under 2021–2022 är antalet fynd återigen något lägre med totalt 13 fynd av 13

Fynd av tuvsnäppa under vår (blå kurva) respektive höst (grön) i Sverige 2000–2023.

individer. Detta har varit en normal summering från 2015 och framåt efter att betydligt fler fynd gjordes årligen under början av 2000-talet. Fynden utgjordes av fyra vårfynd och nio höstfynd. Nionde fyndet i Dlr.

SARA ELG

Tundrasnäppa

Calidris mauri

3/3–0/0

Boh: 1 2K Haby bukt, Ramsvikslandet, 1.1 (F) (Sebastian Ekbom).

Detta fynd har redan publicerats. Individen var kvar från den 31.12 2022. Den tidigare fyndtotalen påverkas inte. Läs *Fågelåret 2022* för mer information om fyndet (FÅ 2022:140).

RAUL VICENTE

Sandsnäppa

Calidris pusilla

1/1–1/1

Boh: 1 ad. Mudderdammen, Torslandaviken, 2.7 (F) (Christer Fält).

Vg: 1 ad. Mudderdammen, Torslandaviken, 3.7 (Christer Fält).

Andra fyndet för Sverige. Denna rara art har endast observerats i Sverige en gång tidigare, på Öland. Jämför man med fyndbilden i Norge blir kontrasten stor, då Norge har närmare 15 fynd. *Calidris*-vadare är svårbestämda och kräver att man både tittar på detaljer men också på helhetsintrycket och "jizzen". Den individ som sågs vid Torslandaviken var i fin häckningsdräkt, vilket gjorde bestämningen något lättare.

RAUL VICENTE

Rödvingad vadarsvala

Glareola pratincola

27/27–1/1

Öl: 1 2K+ Össby 27.6–2.7 (F) (Carl-Henrik Palmér, Björn Anderson).

Utifrån tidigare fynd har rödvingad vadarsvala ett uppträdande som sträcker sig från maj till augusti, med en tyngdpunkt av fynden i maj och juni.

FOTO: CLAS TORNEFJELL

Rödvingad vadarsvala *Glareola pratincola* Össby, Öland, 29 juni 2023.

Endast två tidigare fynd föreligger i juli månad. Öland står med fyra tidigare fynd av arten.

RAUL VICENTE

Fjällabb

Stercorarius longicaudus

Vårfynd nedom fjällen:

Mpd: 1 ex. Stornäsets NR 5.6 (Michael Englevid, Beatrice Bergh).

Vb: 1 ex. Kippträskmyran, Norsjö 4.6 (Erik Lindblom).

Nb: 1 ad. Kaunisjärvi, Pajala 30.5 (Martin Widén). 1 ex. Heden, Boden 8–11.6 (Krister Jakobsson, Mats Bergquist, Jan Bergström m.fl.).

Fynd under hösten (samtliga rör 1K-fåglar):

Sk: Cirka 22 ex. fördelade på aug (3), sep (13) och okt (6).
Bl: 1 (aug).

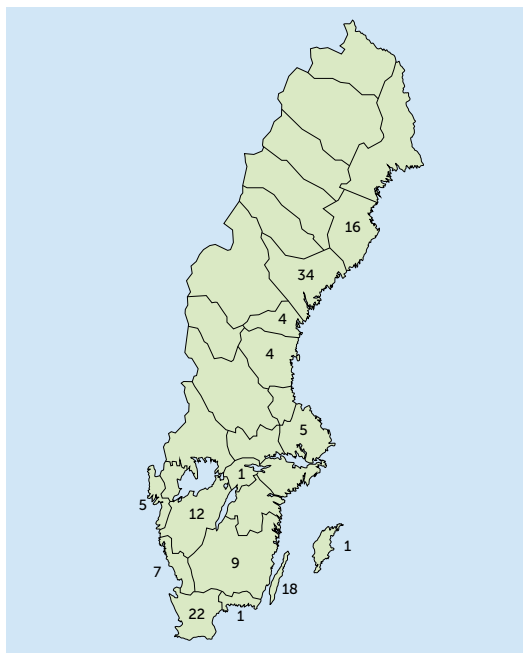
Öl: 18 ex. fördelade på sep (17) och okt (1).

Sm: 9 ex. fördelade på sep (6) och okt (3).

Hl: 7 ex. fördelade på aug (1), sep (4) och okt (2).

Gtl: 1 (okt).

Vg: 12 ex. i Vänerne fördelade på aug (9) och sep (3). Dessutom 2 ex. vid Vinga i sep.

Fynd av fjälllabb *Stercorarius longicaudus* under höstflyttningen 2023 fördelat på landskap.

Boh: 5 ex. fördelade på aug (1), sep (3) och okt (1).
Nrk: 1 (sep).
Upl: 5 ex. fördelade på aug (1) och sep (4).
Hls: 4 ex. fördelade på aug (2) och okt (2).
Mpd: 4 (aug).
Ång: 34 ex. i aug med 33 ex. str. SV Härnösand 278 (Björn Gustafsson, Pekka Bader, Leif Johansson m.fl.).
Vb: 16 ex. fördelade på aug (6) och sep (10).

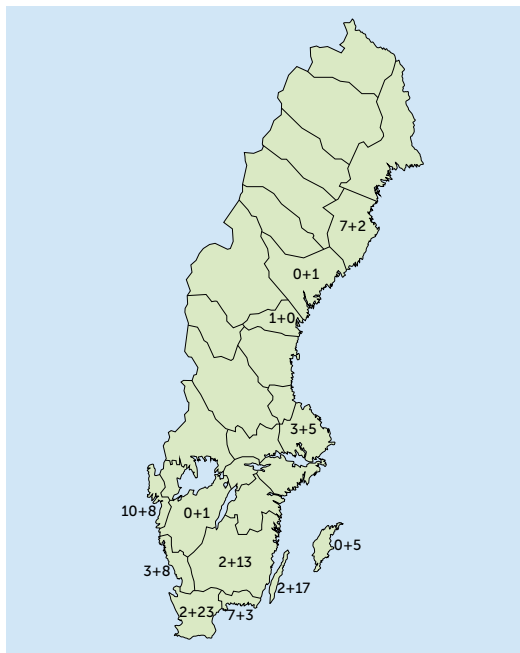
Likt tidigare år var vårfynden nedanför fjällkedjan få. Även höststräcket var förhållandevis magert, men 33 str. 1K i Ång 278 förtjänar uppmärksamhet. Sannolikt har 1K-fåglarna under hösten ett östligt ursprung eftersom följningar med hjälp av ljusloggar pekade mot att de svenska fjällabbarna söker sig västerut till Atlanten efter häckningen.

ANDERS WIRDHEIM

Bredstjärtad labb

Stercorarius pomarinus

Totalt cirka 120 ex., med den månadsvisa fördelningen maj (35), jun (2), aug (1), sep (16), okt (55), nov (10) och dec (1), innebär ett för senare år ganska normalt uppträdande. Förutom fyndet

Fynd av bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus* under vår- resp. höstflyttning 2023.

i augusti i Ångermanland och ett par av septemberfynden utgjordes höstfåglarna av årsungar (1K). Fyndens fördelning över landet framgår av ovanstående karta.

ANDERS WIRDHEIM

Storlabb

Stercorarius skua

Sk: Totalt noterades ungefär 90 storlabbar med följande månadsfördelning: aug (14), sep (9), okt (65) och dec (2).

Bl: 1 ex. str. SV Sydudden, Utlängan 14.5 (Lars-Gunnar Lundquist, Johan Karlsson).

Öl: 1 ex. Sebybadet 6.1 (Manfred Dornhäuser). 1 ex. str. SV Ölands södra udde, Ottenby 14.5 (Anders Kling, Björn Erixon m.fl.). 1 ex. str. S Stora Rör-Beijershamn 9.8 (Bengt Lindberg, Björn Kylefors m.fl.).

Sm: 1 ex. str. S Stångehamn, Oskarshamn 7.8 (Christer Håkansson, Åke Nilsson) och samma individ str. S vid Svartö, Kalmar 9.8 (Simon Carrington).

Hi: Totalt 33 ex. under perioden juli–november.

Boh: Totalt noterades 115 ex. fördelade på jan (1), maj (1), jul (3), augusti (72), sep (16), okt (20), nov (1) och dec (1).

Upl: 1 ex. passerade först Skutskärsverken och strax därefter Billhamn, Billudden 9.8 (Gudrun Öhman, Martin

Amcoff). 1 2K+ Gråskärsfjärden, Runmarö skärgård 11.8 (Anders Haglund).

Gstr: 1 ex. str. S Iggöskaten, Iggön 9.8 (Anders Johansson, Peter Mathisen). 1 ex. str. S Marskärs udde, Utvalnäs 12.8 (Håkan Söderman). 1 ex. str. S Iggöskaten, Iggön 21.10 (Mikael Svensson).

Det totala antalet storlabbar är svårbedömt eftersom det handlar om en kraftfull flygare som lätt rör sig över stora avstånd. Fram till 2021 ökade antalet storlabbar i svenska vatten, men de två senaste åren har antalen varit betydligt lägre. Anledningen är sannolikt fågelinfluensan som slagit hårt mot storlabben i flera områden i Nordatlanten de allra senaste åren. Trots det förhållandevis låga antalet fynd längs svenska västkusten, ligger antalet Östersjöfynd på ungefär samma nivå som innan fågelinfluensan började härja i havsfågelkolonier. Notera dock att Östersjöfynden i augusti infaller under en snäv period och därför kan gälla endast en eller två individer.

ANDERS WIRDHEIM

Lunnefågel

Fratercula arctica

Sk: Totalt noterades minst 15 individer fördelade på jan (1), feb (1) och okt (13). Det är ett förhållandevis högt antal jämfört med senaste tio åren.

HI: 1 ad. uppehöll sig även i år igen vid Nidingen under perioden 14.4–30.7. Sannolikt rör det sig om samma individ som föregående år. Under hösten noterades ca 10 sträckande fåglar fördelade på okt (7), nov (1) och dec (2).

Boh: Totalt rapporterades 91 ex. (varav 4 döda), vilket är klart över genomsnittet för 2000-talet (medianen är 53 ex. per år). Månadsvis fördelades fynden på jan (17), feb (15), mar (4), apr (2), maj (2), jul (2), okt (41), nov (4) och dec (4).

Efter flera år med få lunnefåglar längs svenska västkusten ökade antalet under 2023. Frågan är om detta enbart är en tillfällighet, exempelvis förorsakad av väderförhållanden, eller om det kan innebära ett trendbrott. Lunnefågeln har förvisso gått kraftigt tillbaka på häckningsplatser runt Nordsjön och i övriga nordöstra Atlanten. Intressant är den lunnefågel som för andra året uppehöll sig på Nidingen hela sommaren. Sannolikt samma fågel sågs även åren dessförinnan, men då mer tillfälligt.

ANDERS WIRDHEIM

FOTO: DAVID ETERIUS

Lunnefågel *Fratercula arctica* Hovs hallar, Skåne, 12 oktober 2023.

Tobisgrissla

Cepphus grylle

Fynd av underarten:

Nordlig tobisgrissla

Cepphus grylle mandtii

Tillägg 2007:

P lpm: 1 1K Arjeplog 29.11 (F) (Stefan Holmberg).

Ny underart för Sverige! *Mandtii* häckar cirkumpolärt i arktiska områden, som närmast oss på Svalbard. En del fåglar rör sig längre söderut under vintern och underarten tros nå norska kusten sparsamt men regelbundet. Ett parallellfall till det svenska fyndet utgörs av en ungfågel som påträffades i en insjö i mellersta Finland i december 2021. *Mandtii* skiljer sig från underarterna *arcticus* på västkusten och *grylle* i Östersjön genom mängden vitt i dräkten. I sommardräkt är skillnaderna svåra att se i fält, där *mandtii* har i genomsnitt mer vitt basalt på handpennornas undersida. I vinterdräkt är *mandtii* ljusare, nästan vitaktig, på ovasidan och huvudet. Som viktigaste enskilda karaktär visar unga *mandtii* oftast vita toppar på armpennorna vilket andra underarter aldrig gör. Fågeln i Arjeplog visade dessa vita top-

FOTO: PER LIF

Alkekung *Alle alle* Båthamnen, Rättvik, Dalarna, november 2023.

par i kombination med ljus övergump, skapularer och huvud och anses därmed kunna vara tillräckligt för en säker bestämning.

JUHO KÖNÖNEN

Alkekung

Alle alle

Sk: 27 ex. med fördelningen jan (2), feb (2), okt (6), nov (13), dec (4).

Hl: 35 ex. med sfördelningen feb (1), okt (7) och nov (27).

Boh: 140 ex. med fördelningen jan (39), feb (10), mar (2), okt (13), nov (70) och dec (6).

Upl: 1 ex. str. NO Kokgrytan, Björns skärgård 27.10 (Kalle Brinell).

Dir: 1 ex. Båthamnen, Rättvik 20–26.11 [F] (Per Lif m.fl.). Fågeln påträffades död 27.11.

Jmt: 1 ex. funnen död Lugnvik, Östersund 30.3 (Bertil Roos, Fredrik Blix).

Ly lpm: 1 ex. funnen död Vägsele 2.5 (gm Henrik Wahlberg).

Alkekungen har uppträtt betydligt sparsammare i Sverige de senaste åren jämfört med inledning- en av 2000-talet. Då noterades fler än 5 000 ex.

under fyra höstar (2005, 2006, 2008 och 2011). Årets summa på cirka 200 ex. är högre än 2022 (ca 150 ex.), men i ett längre perspektiv som sagt förhållandevis låg. Summan innehåller sannolikt en del dubbelräkningar av fåglar som rört sig över landskapsgränser. Fynd i Östersjön respektive i inlandet är ovanliga men inte unika. Fyndet i Dalarna utgjorde det åttonde för landskapet.

ANDERS WIRDHEIM

Spetsbergsgrißla

Uria lomvia

53/57–1/1

Boh: 1 ex. str. S Kråkudden 12.10 (Mikael Molin, Frank Johansson).

Ett fynd under hösten på västkusten är tämligen vanlig svensk förekomst. Fyndet från Kråkudden är det tidigaste höstfyndet, följt efter ett från Busör, Halland den 17 oktober 1997. Majoriteten av höstfåglarna de senaste åren har setts under sista halvan av oktober och i november.

JUHO KÖNÖNEN

Sandtärna

Gelochelidon nilotica
91/107–1/1

Hl: 1 4K Trönninge ängar 13.6 (F) (Johan Tufvesson).

Årets fynd av sandtärna var ingenting avvikande i termer av plats och årstid. Fågeln var ringmärkt och färgmärkt i en kombination som visade att den intressant nog var märkt som bounce i en koloni av sandtärnor vid floden Elbes mynning i norra Tyskland 2020!

MÅNS GRUNDSTEN

Skäggtärna

Chlidonias hybrida
33/43–1/2

Sk: 2 ad. str. O Kåseberga 10.5 (Sven Splittorff, Mikael Erlström).

De allra flesta fynden av skäggtärna i Sverige görs under en relativt snäv period från mitten till slutet av maj. I år var det ihärdiga sträckskådare vid Kåseberga i sydöstra Skåne som belönades när två skäggtärnor sträckte förbi. Arten är knappt årlig i Sverige det senaste kvartsseklet.

MÅNS GRUNDSTEN

Vitvingad tärna

Chlidonias leucopterus

Sk: 1 ex. Sandön 23.5 (Thomas Terne, Dan Persson, Stefan Siwersson). 2 ad. Nabben, Falsterbo 17.9 (Björn Malmhagen, Emil Lundahl, Tommy Magnusson m.fl.).
Bl: 1 ad. Saltstensudden, Utlången 5.10 (Lars-Gunnar Lundquist).

Öl: 1 1K Triberga läge 27.8 (Kristoffer Olsson Stenman, Magnus Elfving).

Hl: 2 ad. Trönninge ängar 2.5 (Magnus Thöresson, Stefan Lindahl). 1 1K Siken, Släp 9.8 (Stefan Johansson, Erik Landgren).

Gtl: 1 ad. Gåsemoraviken, Fårö 14.8 (Pelle Florell).

Vg: 1 ex. Fågeludden, Hornborgasjön 11.5 (Jan Johansson). 1 ad. str. SO Lugnäsberget, Ålösundsviken 17.6 (Ingvar Andersson).

Ög: 1 ad. Fågeltornet, Svensksundsviken 6.7 (Fredrik Lindmark m.fl.).

Srm: 2 ex. Mellanfjärden, 7–11.5 (Peter Lantz, Samuel Wivstad, Sofi Nordfeldt m.fl.).

Nrk: 1 ex. Kvinnerstasjön, Kvismaren 28.5–2.6 (Jan Hägg, Thord Eriksson m.fl.).

FOTO: JOHAN TUFVESSON

Sandtärna *Gelochelidon nilotica* Trönninge ängar, Halland, 13 juni 2023.

Vstm: 1 ad. Frövisjön, Skultuna 21.6 (Bernt Larsson m.fl.). 1 ad. Lagårdssjön, Kolbäck 14–15.7 (Ulf Carlson m.fl.).

För andra året i rad ett år med ovanligt få noterade vitvingade tärnor i vårt land med 13 noterade fynd av 17 individer. Det finns inga tecken på något inflöde av vitvingade tärnor under någon särskild period utan årets fynd är väl spridda såväl geografiskt över södra halvan av landet som tidsmässigt från maj–oktober.

MAGNUS STRÖMBERG

Tärnmås

Xema sabini
Ca 610/610–6/6

Sk: 1 1K str. Yttre Kattvik 12.10 (Emil Lundahl, Marc Illa Llobet, Stefan Siwersson m.fl.). 1 1K Yttre Kattvik 15.10 (Elin Rostedt, Emil Ejermo m.fl.).

Srm: 1 ad. Visingsö 16.7–1.8 (Martin Widén, Jan Blomqvist, Musse Björklund m.fl.). 1 1K str. S Händelö, Västervik 20.10 (Mathias Salomonsson) och sedan str. N Stångehamn, Oskarshamn 20.10 (Christer Håkansson, Åke Nilsson).

Öl: 1 ex. str. S Egby udde–Stenåsabadet–Triberga läge 16.8 (August Thomasson m.fl.).

Boh: 1 1K str. S Rörö 14.10 (John Andersson, Karin Magnander).

Endast sex fynd är ett lågt antal sett i ett lite längre perspektiv, men det stämmer väl in i mönstret

från de allra senaste åren. Under perioderna 1990–1999 och 2000–2009 gjordes i genomsnitt lite drygt 20 fynd per år, en summa som senare sjönk till i genomsnitt nio fynd åren 2010–2019. För de senaste fyra åren (2020–2023) är motsvarande genomsnitt sju fynd per år. En liknande utveckling har även noterats i Danmark (Christensen & Christophersen 2023). Fyndet av en adult fågel i Vättern under sommaren är anmärkningsvärt men inte unikt – även 2017 sågs en ad. fågel vid Jönköping i södra Vättern, då 21.8.

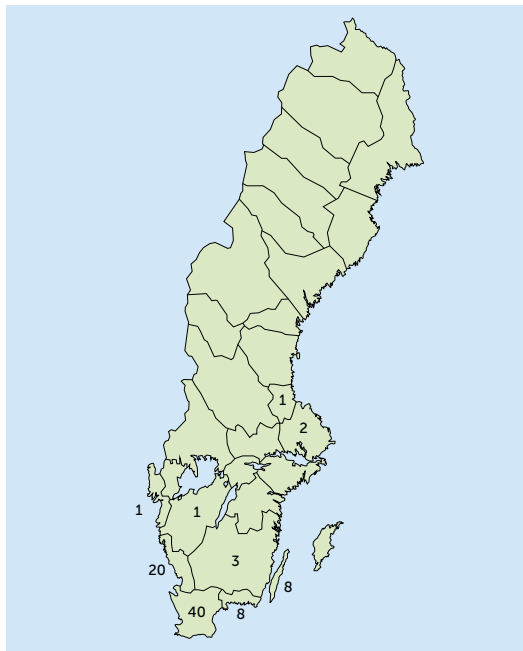
ANDERS WIRDHEIM

Svarthuvad mås

Ichthyæetus melanocephalus

Sk: 40 individer bedöms ha setts under året. Dessa fördelade sig på 13 ex. under vår och försommar och 27 ex. (varav 16 1K) under sensommar och höst.

Bl: Häckning: 1 par ruvande Falkaholmen, Tredenberg 25.3–11.6 (Göran Andersson, Mats Olsson, Ulf Gärdenfors m.fl.), utgång okänd. Övriga fynd: 3 ad. Norrören, Norge 23.3–22.6 (Patric Österblad, Anders Blomdahl,

Fynd av svarthuvad mås *Ichthyæetus melanocephalus* under 2023 fördelat på landskap. Fynden i Boh och Vg gäller samma individ liksom två av fynden i Sm och ÖL.

FOTO: DAVID ETERIUS

Svarthuvad mås *Ichthyæetus melanocephalus* 2K Revet, Simrishamn, Skåne, 22 september 2023.

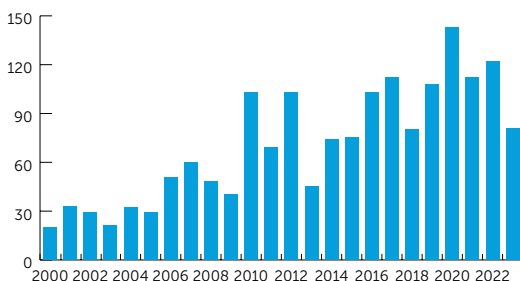
Henrik Bergendal m.fl.). 1 ad. Eneskärv 15.6 (Tommy Petersson). 1 ad. Byns sjöbod, Utlången 11.7 (Lars-Gunnar Lundquist). 1 2K+ Fäholmen 18.9 (Patric Österblad).

Öl: 1 ad. str. N Degerhamn 9.4 (Karl-Erik Sundström). 2 ad. str. N Kolkyrke, Ölands norra udde 14.4 (Viktor Eriksson). 1 ad. str. N Småbåtshamnen, Mörbylånga 22.4 (Bertil Breife). 1 ex. Ölands södra udde 27.4 (gm. Magnus Hellström). 1 ad. str. SV Ölands södra udde 30.7 (Johan Eriksson).

Öl/Sm: 2 3K Ölands södra udde (Öl) 26.4 (Magnus Hellström, Magnus Elfwing) sågs därefter vid Alby mosse (Öl) 28–30.4 (Tobias Lilja Nordin, Sara Skidell, Bertil Breife m.fl.), Kalmarsundsparken, Kalmar (Sm) 1–2.5 (Per-Göran Svensson, Anders Carlsén m.fl.) och senare revirhållande vid Björkudden, Kalmar (Sm), 4.5–1.6 (Tobias Lilja Nordin, Sara Skidell m.fl.). Det eventuella häckningsförsöket verkar inte ha lyckats.

Sm: 1 ad. str. N Bottorps hamn 16.4 (Peter Sieurin).

Hl: Totalt 20 ex. under året: vår (april–maj) 17 ex, sommar (juli–augusti) 3 ex.

Antal svarthuvade måsar i Sverige 2000–2023.

Vg/Boh: 1 1K Torslanda golfbana (Boh) och Mudderdammen (Vg), Torslandaviken 3–12.10 (Christer Fält, Magnus Persson m.fl.).

Upl: 1 2K Örstens södra udde, Singö 15.4 (Tomas Pärt). 1 2K str. S Ladugårdsgärdet, Stockholm 15.4 (Svante Söderholm).

Gstr: 1 3K Hilleängarna, Hille 29–30.4 (Marcus Bergström m.fl.).

Totalt 81 individer innebär en något lägre summa än vad vi vant oss vid under senare år. Även antalet häckningar var lägre än brukligt – endast ett ruvande par i västra Blekinge. Detta är sannolikt en effekt av fjolårets influensavåg som drabbade både gamla fåglar och årsungar. En av de häckande fåglarna från 2022 (gul ring med kod AYPa) sågs vid Bara, Skåne 16.4. De två 3K-fåglarna som först sågs på Ölands södra udde 26.4 turnerade runt i olika skrattnäskolonier på södra Öland och i Kalmar innan de slutligen gjorde ett misslyckat häckningsförsök vid Björkudden, Kalmar. En av dessa fåglar bar ring men tyvärr lyckades man inte utröna var den var märkt. Fågeln i Gästrikland utgjorde landskapets fjärde fynd.

MAGNUS HELLSTRÖM

Vittrut

Larus hyperboreus

Sk: 1 3K+ Spillepeng, Malmö 9–19.3 (Tomas Flyman m.fl.). 1 ad. Smygehuk 6.9 (John Bengtsson) och senare vid Spillepeng 1–6.10 (Mikael Bauer m.fl.). Den sistnämnda individen sågs f.ö. även på Själland i Danmark 14–16.9 (RRK Skåne).

Öl: 1 1K sydöstra Öland 18–21.11 (Göran Ekström m.fl.). 1 1K Mörbylånga 29.12 (Lennart Carlsson).

Sm: 1 1K str. S Revsudden–Svinö, Kalmar 17.11 (Dan Bengtsson, Hans Sundström). 2 1K Moskogens avfallsanläggning, Kalmar 28.11–31.12 (Viktor Eriksson, Anders Törnberg m.fl.). 1 1K Kalmar reningsverk–Ekö–Boholmarna, Kalmar 10–31.12 (Peter Sieurin, Carl Tamario m.fl.). Troligen rör alla fynden samma två ungfåglar (RRK Östra Småland).

Hl: 1 2K Räöslätten, Onsala 1.1 (Kjell Wallin m.fl.).

Gtl: 1 1K mot SV Östergarnsholm–Sysneudd, Östergarn 28.10 (Juho Könönen, Sebbe Nilsson) och samma individ på Närsholmen 29.10 (Mattias Andersson m.fl.).

Vg: 1 1K Vassbotten 2.11 (Stefan Hult). 1 1K Östra hamnen, Lidköping 19–31.12 (Torbjörn Gustafsson m.fl.).

Upl: 1 1K str. NO Fågelsundet, Björns skärgård 29.10 (Kalle Brinell). 1 1K Örsten, Singö 3.11 (Fredrik Bondestam). 1 1K Bristatippen, Märsta 15.12 (Anders Eriksson m.fl.). 1 1K

Kungsängen, Årike Fyris 16–17.12 (Ragnar Hall m.fl.).

Vstm: 1 1K Östra hamnen, Västerås 27.11–8.12 (Janne Virking m.fl.).

Vrm: 1 1K Örsholmen, Karlstad 31.10 (Dan Mangsbo). 1 1K Oleby fiskodling, Torsby 12.11 (Pär Olsson m.fl.).

Hls: 1 ex. Håstaholmen, Hudiksvalls hamn 22.11 (Yvonne Johansson).

T lpm: 1 ex. Abisko 3–4.6 (Jonas Gustafsson).

Med reservation för dubbelräkningar upp till 19 fynd fördelade på jan (1), mar (1), jun (1), sep (1), okt (3), nov (7) och dec (5). Flertalet av fynden gäller ungfåglar (1K) under senhösten, men notera 1 3K+ i Sk i mars, 1 ex. i T lpm i juni och den adulta fågeln i Sk i september och oktober. Den sistnämnda individen sågs f.ö. även på Själland i Danmark 14–16.9 (RRK Skåne). Även om årssumman är högre än de två föregående årens 8 respektive 7 ex., är det i ett längre perspektiv ett lågt antal.

ANDERS WIRDHEIM

Kaspisk trut

Larus cachinnans

Utanför Sk, Bl, Öl och Gtl:

Sm: Försiktigt räknat sågs åtminstone 40 individer med tyngdpunkt kring Kalmar. Flest fynd gjordes vid Moskogens avfallsanläggning, Kalmar, där fåglar noterades under hela året enligt följande: Vinter/vår: 4 2K och 1 3K 3.1–18.5 (Viktor Eriksson, Anders Törnberg). Sommar: 20 1K, 2 2K, 1 3K och 2 ad. 7.7–23.8 (Viktor Eriksson, Jonas Olson, Simon Carrington m.fl.). Höst/vinter: 6 1K, 3 2K och 1 3K 20.9–27.12 (Viktor Eriksson, Bill Andersson m.fl.). Övriga fynd: 1 2K Siringe 26.3 (Johan Wallander). 1 1K Gymnasiets idrottsplats, Västervik 5–9.11 (Mathias Salomonsson, Ingrid Johansson-Hjortvid m.fl.).

Hl: Totalt ca 50 ex. under året med en topp om ca 25 individer augusti–oktober (gm RRK Halland).

Vg: Sammanlagt 4–5 ex. i de västgötska delarna av Göteborgs rapportområde (gm. RRK Göteborg). Utöver dessa noterades följande: 1 2K Fågeludden, Hornborgasjön, 23.4–11.5 (Tomas Svensson, Janne Pettersson m.fl.). 1 2K+ Sydkullen, Hullsjön, 20.6 (Björn Johansson, Kent Kristenson). 1 ad. Vänersborgsviken 3–8.8 (Johan Bergquist, Björn Johansson, Fredrik Lång m.fl.).

Boh: Totalt 7–9 ex. i Öckerö kommun under året (gm. RRK Göteborg). Därutöver: 1 1K sträckande S Täudden, Marstrandsön, 14.10 (Björn Dellming).

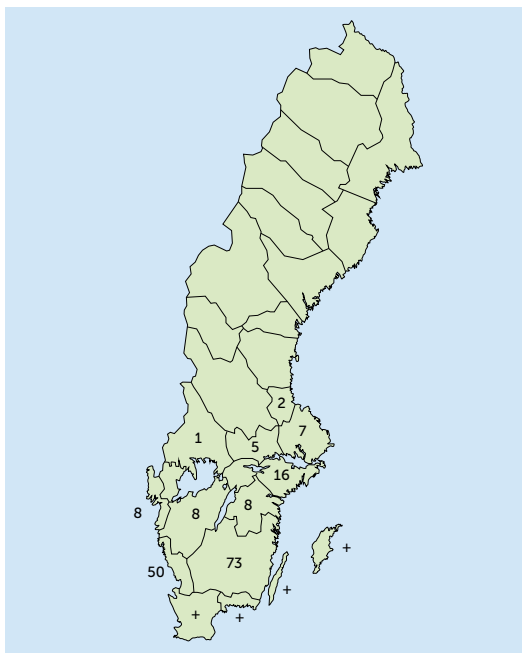
Ög: Uppskattningsvis 8 ex. samtliga vid Gärstadverken, Linköping enligt följande: 1 4K 27.2, 1 2K 17.7, 1 1K 21.7–4.8, 1 1K 3–7.8, 1 1K 7–10.8, 1 1K 20.10, 1 1K 21.10–18.11 och 1 1K 18.11 (Christian Williams, Johan Willner, Viktor Eriksson m.fl.).

FOTO: DAVID ETERIUS

Kaspisk trut *Larus cachinnans* 1K Revet, Simrishamn, Skåne, 17 augusti 2023.

Srm: 1 2K Björshults soptipp och Stadsfjärden, Nyköping 11.1–9.2 (Björn Erixon, Kalle Brinell, Lennart Wahlén). 2 1K Gladökvärn 28–31.7 (Erik Wahlgren). 1 1K Kvittens avfallsstation, Strängnäs 3.8 (Petter Sundin). 1 1K Gladökvärn 25.8 (Anders Kronhamn). 1 1K Kvittens avfallsstation, Strängnäs 25–30.8 (Petter Sundin m.fl.). 2 1K Horns båtvarv, Nyköping 7–8.9 (Kalle Brinell, Samuel Wivstad). 4 ex. str. SV Hävinge 22.9 (Kalle Brinell, Samuel Wivstad,

Fynd av kaspisk trut *Larus cachinnans* (utanför Sk, Bl, Öl och Gtl) under 2023 fördelat på landskap.

FOTO: DAVID ETERIUS

Medelhavstrut *Larus michahellis* 1K Revet, Simrishamn, Skåne, 17 augusti 2023.

Niklas Liljebäck). 1 1K Landsort 24.9 (Niklas Westermark, Simon Lundberg m.fl.). 1 1K Stadsfjärden, Kungshagen 26.9 (Kalle Brinell). 1 1K Hävinge 27.9 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck). 1 1K str. SV Femörehuvud, Femöre 9.11 (Samuel Wivstad).

Vrm: 1 1K Örsholmen, Karlstad 28.9 (Dan Mangsbo, Sven Larsson).

Upl: 1 2K Stockholms ström 2.2–5.4 (Dirk Van Gansberghe, Sylve Gustafsson, Sören Franceen m.fl.). 1 1K Gatmots avfallsanl., Tierp 14.8 (Thomas Pless). 1 1K Stockholms ström 5–6.9 (Björn Phragmén, Maarten Hilenaar). 1 1K Horssten 23.9 (Anders Haglund). 1 1K födosökande Villinge åkrar, Danmark 24.9 (Nils-Olof Jerling). 2 1K Karby, Vendelsjön 29–30.9 (Kalle Brinell m.fl.).

Vstm: 3 ad. Kattskär, Västerås 4.1–5.2 (Petter Sahlström m.fl.). 1 2K och 1 3K Köpings hamn 30.7 (Oskar Nilsson).

Gstr: 1 1K Forsbacka soptipp 31.7–7.8 (Peter Mathisen, Håkan Söderman, Kalle Brinell). 1 1K Forsbacka soptipp 4.11 (Kalle Brinell).

Medan bland annat Skåne och Östergötland rapporterar om ett något magrare år än vanligt så verkar delar av västra Sverige snarare haft ett gott år med till exempel rekordnoteringen 11–14 ex. i Göteborgsområdet. Fördelningen över landet (utanför sydöstra Sverige) framgår av kartan här intill. Finndet i Värmland utgör det sjätte för landskapet.

MAGNUS HELLSTRÖM

Medelhavstrut

Larus michahellis

Sk: Totalt 38 individer, med ett notabelt inflöde om 25 ex. 20.7–12.9. Höstfynden inkluderade hela 33 1K-fåglar.

Bl: 6 1K Måltan, Karlskrona 22.7–19.8 (Fredrik Lennarts-

son). 1 2K Angelskog, Ronneby 25.7 (Fredrik Lennartsson). 1 2K Angelskog, Ronneby 1.8 (Fredrik Lennartsson). 1 1K förbiflygande Sydudden, Utlången 3.8 (Lars-Gunnar Lundquist). 1 1K Ronneby hamn 8–9.8 (Fredrik Lennartsson). 1 1K Ronneby hamn 14.8 (Fredrik Lennartsson).

Öl: 1 2K Västrevet, Ottenby 13.10 (Tobias Lilja Nordin, Sara Skidell, Bengt Nordin).

Sm: 2 1K Moskogens avfallsanläggning, Kalmar 25.7–17.8 (Viktor Eriksson, Thomas Hultquist m.fl.) varav den ena även sågs i Kalmarsundsparken, Kalmar 30.8 (Carl Tamario).

Hl: 1 4K str. O Glommens sten 13.4 (Andreas Wernersson, Lasse Olsson, Hans Wahlberg). 1 1K Östra stranden, Halmstad 22.9 (Mårten Wikström, Gabriel Axelsson m.fl.).

Boh: 1 3K Hållö, Sotenäs 15.5 (Manfred Dornhäuser).

Totalt 55 individer sedda under 2023. Den sentida minskningen verkar hålla i sig, även om RRK Skåne rapporterar om ett visst trendbrott: "Totalsumman på 33 1K-fåglar är anmärkningsvärt hög och kan jämföras med en toppårsnotering på 9 1K-fåglar de senaste fem åren. Varken bevakningen eller den lokala fiskeriverksamheten i sydost bedöms ha skilt sig påtagligt från 2022 då endast två 1K-fåglar noterades i regionen. Orsaken står därför att söka i någon annan faktor. Även Blekinge rapporterar om ovanligt höga siffror av 1K-fåglar under året, vilket stärker tesen att orsaken till det höga inflödet bör finnas i artens häckningsområden och/eller i väderförhållandena." Fyndet i Bohuslän utgör det första för landskapet.

MAGNUS HELLSTRÖM

Vitvingad trut

Larus glaucoideus

Hl: 1 ex. Korshamn, Morups Tånge 21.2 (Björn Granberg). 1 3K Getterön 9.3 (Mikael Nord m.fl.). 1 2K Getterön 20.12 (Reino Andersson, Donald Blomqvist).

Boh: 1 2K mot S vid Kråkudden, Hönö 21.12 (Mikael Molin, Gabriel Säll).

Fyra fynd under året fördelade på två under servintern (feb–mar) och två i december. Med undantag för 2012, då 37 ex. sågs, har antalet vitvingade trutar pendlat mellan 0 och 9 ex. under 2000-talet. Även före millennieskiftet handlade det i regel om endast en handfull fynd per år. Det avvikande året, 2012, uppträdde vitvingad trut ovanligt talrikt i stora delar av Väst- och Nordeuropa.

ANDERS WIRDHEIM

FOTO: MIKAEL NORD

Stillahavslom *Gavia pacifica* 1K, Ölands norra udde november 2023.

Stillahavslom

Gavia pacifica

1/1–1/1

Öl: 1 1K Ölands norra udde 11–25.11 (F) (Carl Tamario, Magnus Elfving).

Till många tillresta skådares glädje kunde en ung stillahavslom ses på fint avstånd från kalkstensstranden vid Ölands norra udde under två veckors tid i november 2023. Den uppehöll sig oftast för sig själv men i närliggande vatten fanns flera andra storlommar för jämförelse. Det är första gången en ungfågel ses i Sverige och fyndet är landets andra av arten. Först på senare år (sannolikt tack vare ökade kunskaper) har flera andra stillahavslommar setts i nordvästra Europa med flera fynd framför allt i Storbritannien. Även i Norge, Finland och Danmark har fynd gjorts. Arten häckar i nordligaste Kanada och Alaska samt längs ishavskusten av nordöstra Sibirien. Fågeln är i korthet en nättare variant av en storlom med bland annat typiskt mörk flankteckning. Eftersom flertalet av Raritetskommitténs ledamöter såg den aktuella individen – och alltså för att undvika jävsproblematik – har rapporterna om lommen lämnats till den norska raritetskommittén för behandling. Publiceringen här sker alltså utifrån att fyndet godkänts av Norsk sjeldenhetskomité för fugl, som kommittén heter.

MÅNS GRUNDSTEN

Svartnäbbad islom

Gavia immer

Inlands- och Östersjöfynd:

Sk: 1 2K str. S Nabben 5.9 (Emil Lundahl m.fl.). 1 ex. str. N Friseboda 19.10 (Jan Linder).

Öl: 1 ex. str. S Hulterstad strand–Gräsgårds hamn 15.9 (Bertil Breife, Gustav Knall). 1 ad. str. S Sebybadet 18.9 (Manfred Dornhäuser). 1 ad. str. S Näsbybadet 2.10 (Douglas Gustafsson, Roland Lundgren, AnnCharlotte Petersson). 1 1K str. S Stora Rör 6.11 (Göran Ekström). 1 1K str. S Segerstads fyr 20.11 (Christian Cederroth).

Vg: 1 ad. str. SV Vänersborgsviken 10.10 (Göran Darefelt). 1 1K Hällekis 7.11 (Gunnar Jakobsson). 1 1K sträckförsök Locköms, Lidköping 8.11 (Johan Andin). 2 ex. (1 ad. + 1 2K-) sträckförsök Vänersborgsviken 13.11 (Göran Darefelt).

Dls: 1 ad. Näs, Mellerud 5–10.10. Högst troligt så rör det sig om en återvändande individ som nu besökt "Näsbukten" höstarna 2020–2023 och möjligtvis samma individ som uppehöll sig här sensommaren–hösten 2018 då som 2K (RRK Dalsland).

Vrm: 1 ex. Skutberget, Karlstad 10.1 (Dan Norberg). Fågeln bedöms vara samma individ som sågs vid Hammarö sydspets i slutet av november 2022.

Hls: 1 2K+ Tomashamn, Hornslandet 29.10 (Mats Axbrink, Jonas Lind m.fl.).

Äng: 1 ad. Laxskärsudden, Järnashalvön 21.5 (Roland Jansson).

Lu lpm: 1 ex. Vajkijaur 22.9 (Ingemar Pettersson, Mats Karström).

Totalt 52 ex. (med reservation för dubbelräkningar i form av fåglar som rört sig över landskapsgränserna) är ett för senare år förhållandevis lågt antal. Fynden fördelas på 16 under vinter–vår och 36 under hösten. Fördelningen över landet framgår av kartan här intill.

ANDERS WIRDHEIM

Vitnäbbad islom

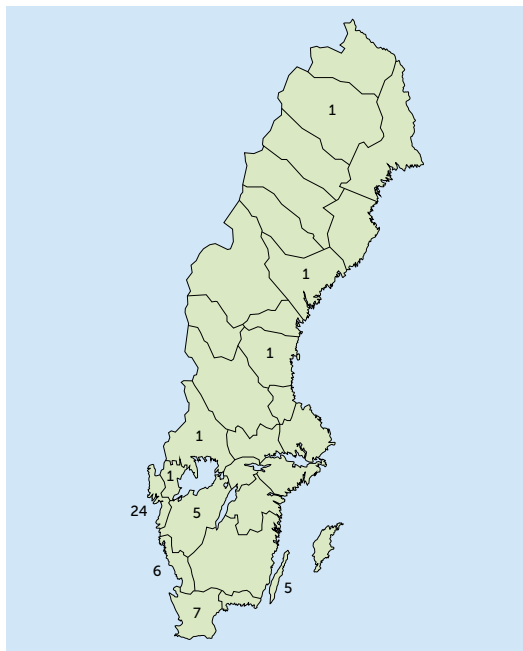
Gavia adamsii

Anmärkningsvärda fynd:

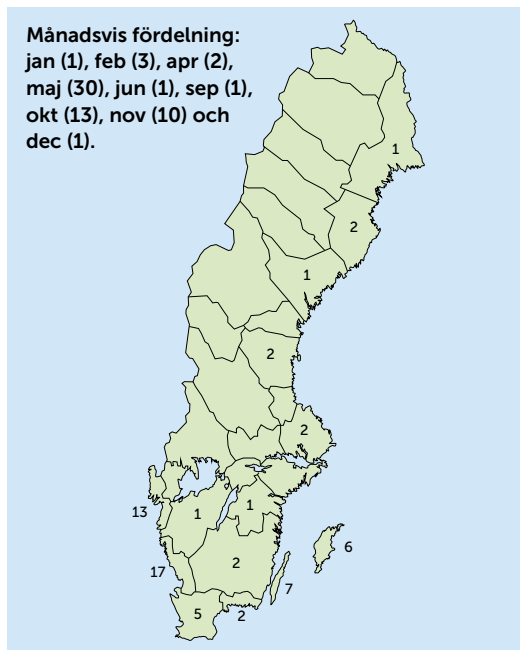
Ög: 1 3K- i Motalaviken, Vättern 13.6 (Leif Sildén, Roger Larsson m.fl.).

Äng: 1 1K Svenskaret, Svenskär 2.12 (Leif Johansson).

Totalt noterades 62 individer med reservation för dubbelräkningar av fåglar som rört sig mellan olika landskap. Detta innebär en ökning jämfört med 2022, då 52 fynd gjordes, men är i ett litet längre

Fynd av svartnäbbad islom *Gavia immer* under 2023 fördelat på landskap.

Fynd av vitnäbbad islom *Gavia adamsii* under 2023 fördelat på landskap.

FOTO: DAVID ERTERIUS

Vitnäbbad islom *Gavia adamsii* Holken, Simrishamn, Skåne, 25 oktober 2023.

perspektiv en normal årssumma. Den månadsvisa fördelningen var jan (1), feb (3), apr (2), maj (30), jun (1), sep (1), okt (13), nov (10) och dec (1). Detta år gjordes flest vårfynd på västkusten, medan öst- och sydkusten dominerade när det gällde höstfynden. De båda fynden från Östergötland respektive Ångermanland nämns särskilt. Sommarfynd är ovanliga men inte unika. (Många minns en formlig publikmagnet i form av den adulta fågel som fiskade signalkräftor vid Bibybron, Eskilstuna 20.6–2.7 2013.). Vinterfynd så långt norrut som i norra Bottenhavet är ovanliga.

ANDERS WIRDHEIM

Stormsvala

Hydrobates pelagicus

Ca 224/225–2/2

Sk: 1 str. Hovs hallar och senare i Båstads hamn 12.10 (Raul Vicente, Kaj Svahn, Sebastian Sjöfors m.fl.).

Hl: 1 2K+ hanne ringm. Nidingen 29.7 (Anton Svendsen, Patrik Jonasson m.fl.).

Det är vanligt att havsfåglar snurrar runt i Laholmsbukten, framför allt mindre arter som stormsvalor. Av den anledningen väljer RRK Skåne att behandla årets två fynd som en individ. Två individer under sensommars respektive höst är i linje med senare år (även om inga fynd gjordes 2022). Likt tidigare år är det under sensommaren

som stormsvalor fångas för ringmärkning medan fynden i fält i huvudsak görs i samband med friska västvindar på hösten.

ANDERS WIRDHEIM

Klykstjärtad stormsvala

Hydrobates leucorhous

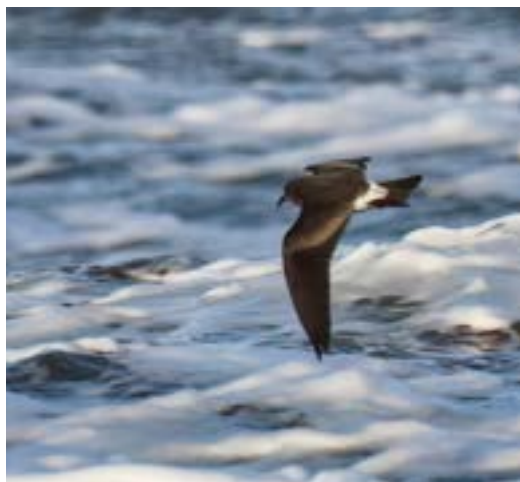
Sk: 1 ex. Båstads hamn 5.10 (Nils Kjellén). 1 ex. Båstads hamn 12.10 (Emil Lundahl, Anders Kling m.fl.), 1 str. Gröthögarna 14.10 (Lars Lindell, Hans Sundström m.fl.), 1 ex. Norra Häljaröd 15.10 (Nick Gräntz) och flera individer från norra Bjäre med som mest 8 str. Yttre Kattvik 15.10 (Edvin Klein, Simon Stenberg Jönsson m.fl.). Därefter noterades inga fram till 22.12 då 1 str. Lomma Södra-Ribersborg (Kristian Ståhl, Lars Nilsson m.fl.).

Hl: 1 str. N Norra Mellbystrand 5.10 (Matthis Persson). 1 str. S Glommens sten 11.10 (Niklas Torstensson m.fl.). 1 str. S Busör 12.10 (Bo Johnsson, Björn Lundgren). 1 str. S Glommens sten 14.10 (Niklas Torstensson m.fl.). 2 ex. Laholmsbukten 14.10 (Anders Wirdheim, Ulf Ottosson m.fl.). 1 ex. Laholmsbukten 15.10 (Martin Bergström, Björn Dellming m.fl.). 1 str. S Glommens sten 25.12 (Lasse Olsson, Hans Wahlberg m.fl.).

Boh: 1 str. S vid Kråkudden, Hönö 07:33 (Mårten Wikström, Mikael Molin m.fl.), 1 str. S vid Rörö, Öckerö kommun 11:15 (John Andersson, Karin Magnander) och 1 ex. Klädesholmen, Tjörn (Torbjörn Janson, Lars Viktorsson, Samuel Almestål), samtliga 14.10.

Totalt 23 fynd, men i denna summa gömmer sig troligen ett antal dubbelräkningar av individer

FOTO: LASSE OLSSON

Klykstjärtad stormsvala *Hydrobates leucorhous* Glommens sten, Halland, 25 december 2023.

som passerat landskapsgränser eller som setts två på varandra följande dagar. Noterbart är att alla fynden utom två gjordes under en kort period i oktober (5–15.10) med blåsigt väder. De båda återstående fynden är från slutet av december. Antalet fynd av klykstjärtad stormsvala i Sverige har minskat ganska markant sedan årtiondena runt millennieskiftet. Såväl under perioden 1990–99 som 2000–2009 noterades i genomsnitt fler än 100 individer per år. Motsvarande genomsnitt för åren 2011 till 2023 ligger runt 30 ex. Om orsaken kan vi enbart spekulera, men en motsvarande utveckling ses hos tärnmåsen.

ANDERS WIRDHEIM

Stormfågel

Fulmarus glacialis

Östersjöfynd:

Sk: 1 str. Kåseberga 30.4 (Sven Splittorff, Staffan Sundin, Thomas Nilsson). 1 str. Kåseberga 8.8 (Sven Splittorff).

Hls: 1 ex. str. O Kuggören 9.8 (Johan Södercrantz, Fredrik Narfström).

Mpd: 1 ex. str. SV Kjolsäckudden, Åstholmen, Tynderö 9.8 (Mattias Edman, Stefan Heimdahl).

Ång: 1 ex. str. SV Hämö södra 9.8 (Pekka Bader, Björn Gustafsson).

Längs svenska västkusten uppträdde stormfågel sparsamt under de flesta av årets månader, men talrikare under hösten. Med några undantag handlar det emellertid om betydligt mindre antal än under tidigare årtionden, något som sannolikt är en följd av att arten gått tillbaka i Nordatlanten. Undantagen gäller stora mängder som sågs till havs utom synhåll från land vid Bohuskusten, bland annat 100 ex. 7.6 (Patrik Eld) och 1 940 ex. i augusti (Patrik Eld). Fynden från de tre landskapen längs Bottenhavskusten 9.8 gäller med stor sannolikhet samma individ. Fynden i Hälsingland och Medelpad utgjorde det andra för respektive landskap medan det i Ångermanland var det tredje.

ANDERS WIRDHEIM

Ob. gulnäbbad lira/scopolilira

Calonectris borealis/diomedea

137/137-7/7

Sk: 1 ex. Bunkern, Hovs hallar, 30.9 (F) (Patric Österblad).

HI: 1 ex. str. S Fyren, Morups Tänge, 17.7 (F) (Niklas Thor-

stensson, Christopher Gullander, Jörgen Fagerblom), 1 ex. str. Nidingen 12.10 (Göran Andersson).

Boh: 1 ex. str. S Kråkudden 28.5 (Mikael Molin), 1 ex. str. S Kråkudden 22.6 (Mikael Molin), 1 ex. Vedholmen, Kåringön, 3.7 (Lotta Berg, Stefan Oscarsson), 1 ex. str. S Kråkudden 24.9 (Mikael Molin, John Thulin).

Ett mycket bra år med sju fynd. Tyvärr fortsatt mycket svårt att säkert skilja arterna åt då endast små detaljer på vingens undersida är avgörande. Med stor sannolikhet rör majoriteten av fynden gulnäbbad lira och inte scopolilira.

MÅNS GRUNDSTEN

Grålira

Ardenna grisea

Sk: 31 ex. fördelade på jan (1), feb (1), sep (2), okt (20), nov (3) och dec (4). Ett av fynden gjordes i Östersjön: 1 str. Simrishamn 5.11 (David Erterius, Joakim Karlsson).

Öl: 1 ex. str. S Ölands södra udde, Ottenby 14.10 (Per-Olof Bengtsson, Göran Engberg). 1 ex. str. S Skärlovns hamn–Segerstads fyr–Sebybadet–Össby–Ottenby 19.10 (Jörgen Lindberg, Christian Cederroth m.fl.).

HI: 34 ex. fördelade på jan (2), feb (2), mar (1), sep (7) och okt (22).

Boh: 30 ex. fördelade på jan (1), feb (1), sep (5), okt (15) och dec (8).

Vg: 3 ex. Vinga 30.9 (Göran Darefelt m.fl.).

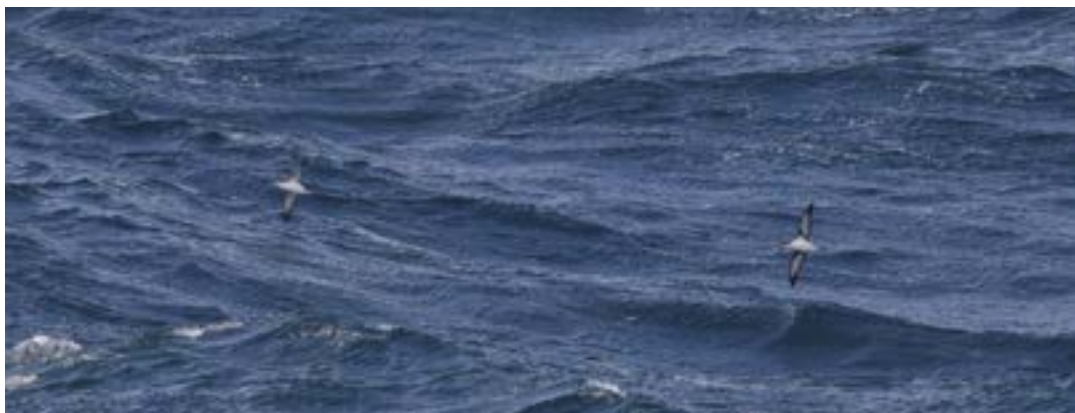
Totalt närmare 100 ex., men i denna summa ingår flera dubbelräkningar av individer som passerat landskapsgränser. Gråliran är en kraftfull flygare som kan förflytta sig längs en stor del av västkusten på bara några timmar. Den månadsvisa

FOTO: DAVID ERTERIUS

Grålira *Ardenna grisea* Kullaberg, Skåne, 4 oktober 2023.

FOTO: DAVID ERTERIUS

Två av de 72 mindre liror *Puffinus puffinus* som passerade Kullaberg, Skåne, 3 juli 2023.

fördelningen är förväntad med en kulmen under hösten. Lågtryckspassager avgör om september eller oktober får flest fynd. Just detta år sågs de flesta gråliorna under en blåsig period under första halvan av oktober. Några fynd förtjänar särskilt omnämnande. Det gäller först 1 str. vid Glommens sten respektive Rödsjär i HI 15.3 (Hans Wahlberg, Lasse Olsson). Fynd i mars månad är mycket ovanliga av denna art som normalt befinner sig på södra halvklotet vid den tiden på året. Östersjöfynden från Öland och Skåne i oktober–november gäller sannolikt en och samma individ, och totalt finns endast något tiotal fynd av gråliga från svenska delen av Östersjön.

ANDERS WIRDHEIM

Mindre lira

Puffinus puffinus

Sk: 72 str. Kullaberg 3.7 (David Erterius, Hans Larsson, Olof Strand m.fl.). Ytterligare 4 ex. i juli, 2 ex. i augusti och 6 ex. i oktober.

HI: 57 ex. str. S Nidingen 3.7 (Andreas Eriksson, Andy Hultberg, Elma Svärdsäter). 19 ex. str. S Glommen 3.7 (Jörgen Fagerblom m.fl.). Ytterligare 13 ex. i juli och 5 ex. i oktober.

Boh: 86 ex. str. Kråkudden, Hönö 3.7 (Kalle Brinell m.fl.). I övrigt 1 ex. i maj, 10 ex. i juni, ytterligare 32 ex. i juli, 2 ex. i augusti, 3 ex. i oktober och 1 ex. i november. Vg: 8 ex. Vinga 2.7 (Musse Björklund m.fl.). 3 ex. Vinga 18.7 (Musse Björklund m.fl.).

Totalt ca 140 ex. 2023 blev ett år som slår alla tidigare rekord av mindre lira i landet. Visserligen

anges totalt 170 ex. individer från 1998, men i den summan ingår många dubbelräkningar av fåglar som passerade förbi flera landskap under en och samma dag. Under 2023 var det särskilt den 3.7 som framstår i en för havsfågelentusiaster sällsam dager. Då noterades inte mindre än 86 str. på Kråkudden, Hönö (Boh), 72 str. på Kullen (Sk) och 57 str. på Nidingen (HI). Det tidigare svenska dagsrekordet var 49 ex. (Hönö 11.9 2018). Det är intressant att notera att antalen var betydligt mindre vid andra havsfågellokalerna längs västkusten denna dag. Under den 3.7 låg vinden på från VSV, runt 13 m/s och avtagande till 10 m/s på kvällen. Vindstyrkan var tydligen inte tillräcklig för att majoriteten av individerna skulle passera nära kusten.

ANDERS WIRDHEIM

Medelhavslira

Puffinus yelkouan

41/41–1/1

Korrigerig 2012:

Sk: 1 ex. str. Bjärehalvön 12.5 (FÅ 2014:81).

Fynd av underarten:

Balearisk lira

Puffinus yelkouan mauretanicus

40/40–1/1

Sk: 1 ex. Bunkern, Hovs hallar, 9.8 (V) (Mårten Wikström, Raul Vicente).

Boh: 1 ex. str. S Kråkudden 8.8 (David Armini).

Svenska taxonomikommittén har beslutat att *yelkouan* och *mauretanicus* inte längre ska betraktas

som olika arter, utan samlas under artnamnet medelhavslira (Taxonomikommitténs Rapport 14). Samtliga svenska fynd publiceras därför som arten medelhavslira, varav alla utom ett fynd bestämda till underarten balearisk lira, *P. y. mauretanicus*. Fyndet från 2012 som Raritetskommittén redan tidigare bedömt som obestämd *yelkuoan/mauretanicus*, publiceras nu som bestämd till art i linje med rådande taxonomi, men utan underartsbestämning. Årets observationer av balearisk lira bedöms gälla samma individ.

MÅNS GRUNDSTEN

Svart stork

Ciconia nigra

Sk: Under året gjordes relativt många observationer. RRK Skåne bedömer att det handlar om fem individer totalt, vilket dock är lägre än under de senaste åren.

Öl: 1 ex. Ottenby 25.5 (Leif Jonsson, Niclas Backström, Kim Larsson m.fl.).

Gtl: 1 ad. mot O från Gotlandsbåten i höjd med Hallshuk 6.8 (Isak Sundberg Hjelm). 1 1K Storsudret 9–14.8 (Mats Svensson Pavval, Nils-Erik Wass m.fl.).

Vg: 1 ex. Arnungared, Öxnevalle 4.5 (Pekka Kropsu).

Boh: 1 ex. Klädesholmen, Tjörn 8.5 (David Armini).

Vstm: 1 ex. Norsa, Munktorp 8.10 (Göran Nilsson, Per Lindh).

Dir: 1 ex. Horndal, Avesta 25.5 (Albin Kozma).

Tillägg 1992: **Boh:** 2 ex. Valö, Fjällbacka, Tanum 11.6 (Bo Brinkhoff, Ola Wennberg).

Tolv svarta storkar innebär att det sågs ovanligt få individer i Sverige under året. Antalet har de senaste tio åren vanligen legat mellan 15 och 20 och Skåne fortsätter att svara för flest fynd. Det rapporterades inga häckningsförsök men det är intressant att notera att det sedan flera år setts en till två svarta storkar kring Söderåsen i Skåne och att det vissa år görs försök till häckning. I Dalarna gjordes det första fyndet på 15 år i landskapet och sammanlagt finns nu tolv fynd därifrån.

MAGNUS STRÖMBERG

Havssula

Morus bassanus

Östersjöfynd:

Sk: Högsta dagssumman från Östersjön var 12 str. Nabben 14.10 (Mattias Ullman, Tomas Svensson). I övrigt var

FOTO: KRISTER CARLSSON

Havssula *Morus bassanus* Stora Hemsjön, Konga, Småland, 7 juni 2023.

uppträdande längs Östersjökusten likt förgående år, med fynd alla månader förutom en – i år inga fynd i juni.

Bl: 1 ad. str. NO Sydudden, Utlängan 8.5 (Lars-Gunnar Lundquist, Göran Arn, David Erterius m.fl.). 1 3K+ str. NO Sydudden, Utlängan 30.7 (Lars-Gunnar Lundquist). 1 ad. str. SV Sydudden, Utlängan 19.10 (Lars-Gunnar Lundquist). 1 ad. str. SV Torhamns udde 30.10 (Torhamns Fågelstation, Michael Forslund, Tommy Forslund).

Öl: 1 2K Ölands södra udde, Ottenby 10.1 (Manfred Dornhäuser, Karin Gustavsson). 2 ex. sydöstra Öland 7–17.5 (Gustav Knall, Jussi Tranesjö m.fl.). 2 ad. sydöstra Öland 30.7–20.9 (Bengt Ottosson, Hans Mollberg, Lars Lindell m.fl.). 1 ad. Kapelludden 6.10 (Ilona Ekmark, Tommy Ekmark m.fl.). 1 ad. sydöstra Öland 11–30.10 (Roger Nordahl, Manfred Dornhäuser m.fl.). RRK Öland bedömer att det under året rörde sig fyra olika havssulor i farvatten runt Öland, 3 ad. och 1 2K.

Gtl: 1 3K+ mot S Faluddens fyr, Öja 7.8 kl (Juho Könönen, Erik Wahlgren) och samma individ senare mot SV Heligholmen, Vamlingbo 7.8 (Lars Anmark, Fredrik Anmark).

Upl: 1 ad. str. O vid Horssten 26.8 (Måns Grundsten).

Äng: 1 ad. str. SV Härnö södra 27.8 (Björn Gustafsson, Pekka Bader, Leif Johansson m.fl.).

Inlandsfynd:

Sm: 1 ad. Stora Hemsjön, Konga, 7–19.6 (Ola Bondesson m.fl.). Sannolikt avled fågeln på platsen.

Vg: RRK Västergötland bedömer att (minst) två olika fåglar fanns i Vänern under oktober, 1 4K och 1 ad.

Dls: 1 ex. Viksjön, Valbo-Ryr, Munkedal 15.10.

Vrm: 1 4K+ Hults hamn 14.10 (Thomas Lindell m.fl.).

Fynden av havssula i svenska vatten har minskat

något de allra senaste åren, möjligen som en följd av att fågelinfluensa slagit hårt mot flera kolonier i Nordsjön. I ett längre perspektiv handlar det ändå om stora antal liksom att arten numera är regelbunden i Östersjön. Noterbart är att inte mindre än 514 sträckte S vid Barsebäcks hamn ganska långt söderut i Öresund 14.10 (Nils Kjellén).

ANDERS WIRDHEIM

Brunsula

Sula leucogaster

1/1–1/1

Upl: 1 3K- omhändertagen Värtahamnen 8.8 (F) (Thomas Strid, Olivia Weiland m.fl.).

Ett mycket anmärkningsvärt fynd. En subadult brunsula som visade sig något undernärd åkte snålskjuts med Silja Serenade som anlöpte Värtahamnen i Stockholm på förmiddagen 8 augusti. Fågeln satt på sjunde däck och kunde även ses med tubkikare från ett par platser i Värmdö och Nacka kommun längs farleden in mot Stockholm via Oxdjupet när färjan passerade, eftersom nyheten spridit sig från finska sidan kvällen innan. Fågeln omhändertogs i Värtahamnen, till en början vid god vigör, men visade sig tyvärr ha svalt en fiskekrok och avled inom ett par dagar. Andra fyndet i landet.

MÅNS GRUNDSTEN

Bronsibis

Plegadis falcinellus

50/56–1/1

Öl: 1 ex. Parboäng 8–10.1 (Urban Toresson, Karin Gustavsson m.fl.).

Enstaka fynd görs nästan varje år (senaste året utan fynd var 2011). Ett fynd detta år och det första för en vintermånad (senhöstfynd är inte särskilt ovanliga).

LARS LINDELL

Skedstork

Platalea leucorodia

Sk: 4 ex. Klingavälsåns utlopp 12.4 (Thomas Ewerlid) och samma fyra fåglar vid Bakdjupet 13–15.4 (Walter

FOTO: JOHAN TUFVESSON

Skedstork *Platalea leucorodia* Trönninge ängar, Halland, 25 mars 2023.

Wehtje m.fl.). Dessutom 1 ex. str. S Löddesnäs 18.5 (Lars Nilsson).

Hl: 1 ex. Trönninge ängar–Norra Lyngen, Morup–Lerjan, Galtabäck 25–26.3 (Anders Wirdheim m.fl.). 3 ex. Getterön på snabbvisit i Hl innan de sträckte tillbaka västerut 28.5 (Emil Lundahl m.fl.) och 2 ex. på flera lokaler i norra Hl 5.6–12.7 (Mikael Jansson m.fl.).

Boh: 3 ex. str. S Flatholmen, Tjörn, 12.4 (David Armini, Olle Edlund), 1 ex. Tofta kile, Kungälv 21–28.6 (Peter Hvass, Maria Aronsson, Mats Raneström m.fl.) och 2 3K+ Kuballe kile och Breviks kile, Tjörn 1–3.7 och vid Tofta kile 4.7 (Per Undeland m.fl.).

Troligen 17 ex., vilket är den högsta årssumman hittills i Sverige. Fynd enbart i sydvästra Sverige, vilket normalt dominerar helt. Enligt Dansk Ornitologisk Forening häckade arten på Pepparholmen (Öresundsbron) 2023. I Danmark fanns som mest knappt 600 par 2021, därefter har en liten minskning skett, som bedöms bero på störning/predation av havsörn, främst i en av de större kolonierna i Limfjorden.

LARS LINDELL

Silkeshäger

Egretta garzetta

Sk: 2 ex. Farhultsviken 12.5 (Peter Franzén) sågs därefter sträckande syd vid Viken och Domsten och dagen därpå sträckande SO vid Lödde och Lomma (Lars Nilsson m.fl.). 1 ex. Gäddängen, Fulltofta 17.5 (Lars Helgesson,

Lars Lundquist m.fl.). 1 ex. str. V Hörte 4.6 (Ronny Malm). Totalt 4 fåglar är över medel. Fynd maj och juni, i södra och västra Skåne är typiskt. Under 2010-talet sågs 23 ex. i Skåne och bara ett av åren, 2012, uteblev arten.

Öt: 1 ex. Ventlinge strand 24.5 (LarsÅke Thunberg, Kjell Sjödelius m.fl.).

Sm: 1 ex. Bottorps hamn, Kalmar 18.6–4.8 (Tommy Johansson, Joakim Dahlberg m.fl.).

Hl: 1 ex. Getteröns naturreservat 17.5 (Emil Lundahl, Christopher Gullander, David Gustafsson). 1 ex. 18–19.7 Vallda Sandö–Trönninge ängar (Rolf Persson, Per Österman, Margareta Lindh m.fl.) och sannolikt samma individ vid Digesgård, Morup 29.7 (Ulf L Larsson).

Vg: 1 ex. Valö, Göteborgs södra skärgård 30.5–8.6 (Gösta Olofsson m.fl.). 1 ex. Stora Amundö–Haga kile, Askim 2–12.9 (Lars Lundmark m.fl.).

Boh: 1 ex. Hålkedalskilen, Strömstad 16.5 och senare vid Botnefjorden, Sotenäs 22.5 och Tofta kile, Kungälv 25.5 (Jörgen Olsson, Hans-Olof Johansson, Per Norberg m.fl.). 1 ex. Olsby kile, Tjörn 5–7.7 och Breviks kile, Tjörn 11–18.7 (Stefan Mattsson, Jan Olof Andersson m.fl.). 1 ex. på flera platser i Kalvfjorden, Orust 24.7–2.8 och ett melanspel vid Jordhammarsviken, Stenungsund 28.7 (Stefan Oscarsson, Torbjörn Arvidsson, Stefan Malm m.fl.).

Med alla landskapsuppskattningar sammantagna - RRK har i respektive rapportområde tagit hänsyn till dubbelräkningar - landar vi på 12. Dock tror vi att samma individer rört sig mellan landskap, så en försiktig bedömning är att 7–8 ex. sågs totalt.

FREDRIK FRIBERG

Kohäger

Ardea ibis

22/22–2/2

Öt: 1 ex. rast. Södra Sandby och sedan str. S Södra Sandby–Stenåsa kyrka–Slagerstad–Alby 14.10 där den var stationär 14–16.10, och sedan rastande mellan Gräsgård och Össby och str. S Råbäcksdungen och till sist SV Ottenby Kungsgård 17.10 (Bertil Breife m.fl.).

Dr: 1 ex. rast. Norrbo, Nyhammar, 14–16.10 (F) (Peter Olsson) och rast. Sellnäs 17–23.10 (F) (Tony Fridolfsson, Magnus Fridolfsson).

Vrm: 1 ex. Sunne–Mellanfryken–Södra Hyn 28.9–4.10 (F) (Tomas C Axelsson, Jan Håkansson, Dan Norberg m.fl.).

Tillägg 2020:

Upl: 1 ex. Värnberg viltvatten, Roslags-Bro, 23.10 (F) (Magnus Bladlund).

När det gäller tidigare fynd ska enligt Tk former-na *ibis* och *coromanda* betraktas som olika arter, med namnen kohäger respektive orientkohäger

FOTO: DANIEL HEDENBO

Kohäger *Ardea ibis* Norrbo, Nyhammar, Dalarna, 15 oktober 2023.

(Taxonomikommitténs Rapport 14). De svenska fynden bedöms röra formen *ibis*, det vill säga kohäger, förutom det tidigare godkända fyndet av *coromanda* från 1994.

Tredje fyndet för Dalarna, Värmland och Öland. Fågeln som hittades först i Värmland tolkas att vara samma som sedan upptäcktes 13 mil åt nordost i Dalarna och sågs vid två lokaler där. Fyndet från 2020 är det andra för Uppland och har lagts till den tidigare fyndtotalen. Arten har blivit en allt vanligare syn i Sverige. Förstafyndet gjordes 1987 och åtta fåglar sågs mellan 2002 och 2009. Efter det har det setts 15 individer och typiskt har varit att observationer uteblir vissa år medan det andra år ses flera individer. Vid flera tillfällen har samma kohägrar också setts på flera olika lokaler. Arten upptäcks antagligen i hög grad tack vare kombinationen av utseende och beteende.

JUHO KÖNÖNEN

Purpurhäger

Ardea purpurea

44/44–1/1

Sk: 1 3K+ Herculesdammarna, Hammarsjön, 3–5.6 (F) (Greger Flyckt).

Typisk tidpunkt för purpurhäger i Sverige och det elfte fyndet för Skåne, som har flest fynd av arten i landet. De allra flesta fåglar är sedda under sena våren och sommaren. Arten har, till skillnad från

FOTO: HANS CRONERT

Purpurhäger *Ardea purpurea* Herculesdammarna, Skåne, 3 juni 2023.

många andra hägrar, blivit mer sällsynt i Sverige genom åren. Även populationstrenden i Europa har varit negativ de senaste decennierna (Keller m.fl. 2020) vilket antagligen är orsaken till färre observationer hos oss.

JUHO KÖNÖNEN

Ormörn

Circaetus gallicus

103/103–2/2

Sk: 1 2K+ str. SV Falsterbo 30.8 (Harald Persson m.fl.).
Öl: 1 ex. Södra Öland–Dödevi, Löttorp 1–11.8 (Hans Bucht, Thomas Fransson m.fl.) och på sydöstra Öland 23–24.8 (Douglas Gustafsson, Stefan Ettestam m.fl.).
Srm: 1 ex. sträckande O Pumphusängen, Ågesta 15.5 (Stefan Ettestam, Anders Frunck, Michael Wikinger).

Fynden på Öland och i Skåne bedöms röra samma individ. Totalt två fynd i landet är över medel, men inte onormalt. År 2022 saknades fynd helt och hållet. Fågeln i Sörmland utgjorde det tredje fyndet för landskapet. Detta var Ölands 13:e ormörn under 2000-talet och augusti är den månad som oftast gäller. Att just denna individ var rörlig och kunde avvika från favoritplatsen Stora Alvarrets södra och mellersta del, bevisas av att den var uppe och vände på den nordligaste delen av ön 3 augusti. Senast det begav sig i Skåne var 2020 och det året gjordes hela tre fynd. Totalt finns nu 56 fynd från Skåne och detta var det 19:e sedan

FOTO: MATTIAS ULLMAN

Ormörn *Circaetus gallicus* Nabben, Falsterbo, Skåne, 30 augusti 2023.

sekelskiftet. Under 1990-talet gjordes hela 14 fynd i landskapet, så i likhet med skrikörnarna, har troligen ormörnen minskat något i södra Sverige på senare tid. Efter att fågeln lämnat Falsterbo sträckte den in på Stevns klint 32 minuter senare.

MATTIAS ULLMAN

Mindre skrikörn

Clanga pomarina

Ca 347/347–4/4

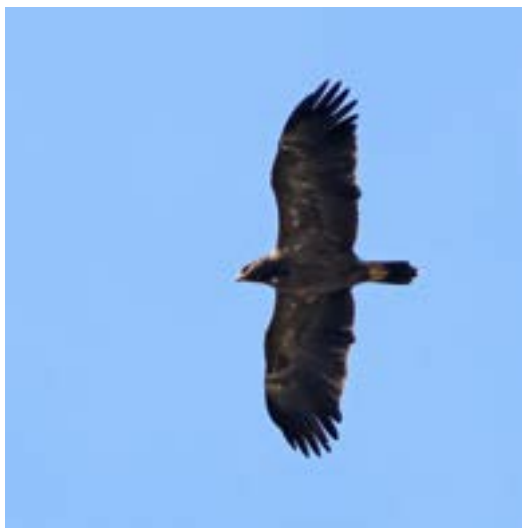
Sk: 1 2K+ Sillesjö–Näsbyholmssjön 17–18.6 (Bo-Göran Hansson, Henrik Hansen m.fl.). Därefter följde 1 ex. sträckförsök Falsterbo 21.8 (Mattias Ullman, Björn Malmhagen) och i september sågs 1–2 fåglar på sträckförsök i Falsterbo några olika datum, innan båda sannolikt sträckte ut mot Danmark 15.9. Bilder visar att fågeln vid Sillesjö i juni var identisk med en av fåglarna i Falsterbo. Det är inte omöjligt att det faktiskt var tre olika individer och snurrade över Falsterbo, men RRK nöjer sig med årssumman två ex, vilket är under medel.

Öl: 1 ex. Ottenby 5.6 (Tommy Karlström m.fl.). 1 3K+ Råbäcksdungen 25.7 (Fredrik Åstrand m.fl.). 1 ex. Ottenby–Sebberneby 21–22.8 (Manfred Dornhäuser, Douglas Gustafsson, Hannu Kiuttu). Tre mindre skrikörnar är en mer än snittet för 2000-talet. Platser och datum är typiska. Vårfynd har nu gjorts tre år i rad på Öland.

Dlr: 1 3K+ Finsta ängar, Hedemora 10.7 (Dag Lanerfeldt) och vid Dalsjö, Borlänge 22.7 (Håkan Sandin, Yngve Johansson, Tommy Eriksson). Landskapets andra fynd.

Vb: 1 3K+ str. NO Klubben, Mjölejärden, Sörmjöle 29.8 (Birger Risberg). Fjärde fyndet i Västerbotten och det första sedan år 2011.

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Mindre skrikörn *Clanga pomarina* Skanör, Skåne,
7 september 2023.

I södra Sverige noteras arten så gott som årligen med en handfull fynd, i Norrland är däremot fynden få och det går många år mellan varje fynd. Minst fyra, men teoretiskt fem eller sex fåglar totalt under året. Två av fåglarna i Skåne och på Öland skulle kunna vara identiska utifrån datum, men tillräckligt bra bilder för att avgöra säkert finns inte. Fågeln i Dalarna skulle också kunna vara identisk med någon av fåglarna i södra Sverige och en försiktig bedömning gör därför att årssumman stannar på fyra individer. Fågeln i Västerbotten dök upp så pass sent att den sannolikt inte var samma som någon av fåglarna i södra Sverige.

MATTIAS ULLMAN

Större skrikörn

Clanga clanga
Ca 360/360–2/2

Gtl: 1 3K Storsudret 29.6–15.10 (Mats Svensson Pavval, Magnus Svensson m.fl.).

Ång: 1 ad. Utterån 5.8 (Thomas Birkö, Madelene Vestberg).

Endast två fynd innebär ett mycket magert år. Även 2021 och 2022 noterades "endast två fynd" i landet och vi ser en minskning på senare år; uppenbarligen en effekt av att arten minskat kraftigt som häckfågel i nordöstra Europa. Detta var Gotlands fjärde och Ångermanlands sjunde större

FOTO: PER SMITTERBERG

Större skrikörn *Clanga clanga* Storsudret, Gotland,
12 oktober 2023.

skrikörn. Senast det begav sig i Ångermanland var i juni 2013, då den sändarförsedda individen Tönn.

MATTIAS ULLMAN

Stäppörn

Aquila nipalensis
60/60–1/1

Hls: 1 3K Skärjån 30.4 (F) (Dick Munter).

Första fyndet för Hälsingland. Stäppörnar har setts under alla årstider och förhållandevis ofta även längre norrut i landet. Inte sällan har individers rörelser kunnat följas mellan olika lokaler och flera individer har stannat länge i Sverige. Detta år sågs individen endast en gång hos oss men tack vare fotodokumentationen kan det ses vissa dräktdetaljer som bekräftar att samma örn sågs sträckande norrut på Själland, Danmark, 24 april (dofbasen.dk).

JUHO KÖNÖNEN

Hökörn

Aquila fasciata
0/0–1/1

Sk: 1 2K hanne Fyledalen–Örups Almskog 9–10.6 (F) (Fritz Schibli), Havgårdsjön–Gårdslöv 9–10.9 (F) (Kristofer Olsson Stenman) och Falsterbonäset 14.9 och 15.9 (F) (Carl Christian Tofte, Stefan Siwersson).

FOTO: FRITZ SCHIBLI

Hökörn *Aquila fasciata* 2K Fyledalen, Skåne, 9 juni 2023.

Öl: 1 2K hanne Tvärvägen, Radarmasten, Näsby, 3.9 (F) (Bengt-Eric Sjölander).

Vb: 1 2K hanne Stor-Kvasjön, Norum, 28.5 (F) (Niklas Andersson, Jörgen Andersson).

Ny art för landet! Fågeln, en hanne, var ringmärkt som bounge i södra Frankrike och med hjälp av färgringen kunde olika observationer kopplas samman. Fågeln sågs först under våren i Danmark, varefter den lyckades ta sig hela vägen upp till Västerbotten innan den upptäcktes på svensk mark. Därifrån förflyttade sig örnen relativt snabbt till Skåne. Därefter gjordes inga observationer under sommaren men troligen översomrade örnen i landet och sågs återigen både på Öland och i Skåne i september. Fågeln sågs även i Falsterbo, varifrån många rovfåglar lämnar landet, men den sågs aldrig sträcka ut. Läs upptäckarens redogörelse för fyndet längre fram i *Fågelåret*.

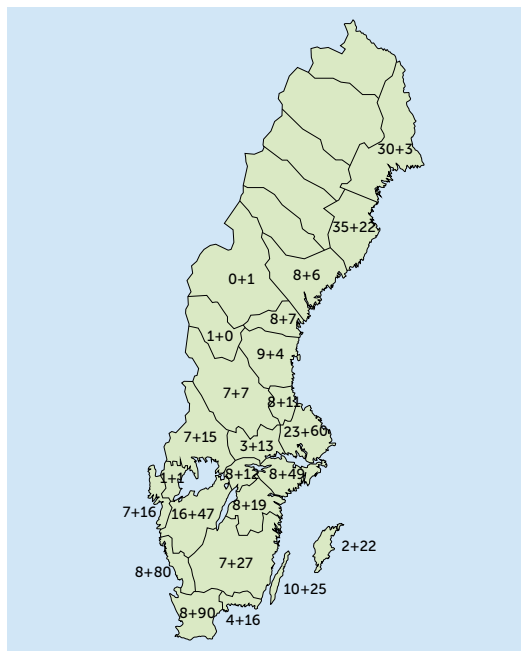
JUHO KÖNÖNEN

Stäpphök

Circus macrourus

Summerar vi landskapssummor hamnar vi på totalt 226 på våren och 553 på hösten (2022 med motsvarande vår 146 och höst 280), alltså totalt 779 ex. – nytt rekord, och det med marginal. Framför allt är det ungfågarna på hösten som

driver upp summan. RRK Uppland: "Föregående år var ungfågelandelen under hösten relativt hög (47 %) men den var än högre detta år (60 %), vilket tyder på två goda häckningssäsonger. Av höstens

Fynd av stäpphök *Circus macrourus* under vår- resp. höstflyttning 2023 fördelat på landskap.

FOTO: MATTIAS ULLMAN

Stäpphök *Circus macrourus* ad. hanne Nabben, Falsterbo, Skåne, september 2023.

fåglar sågs sex individer (5 1K och 1 2K+ hanne) komma in över Vaddökusten över Ålands hav.”

Höstens första sträckte förbi Nabben 24.8 och i de standardiserade räkningarna noterades fram till 17.10 totalt 61 ex. – ett nytt säsongrekord från tidigare 45 ex. 2016.

FREDRIK FRIBERG

Stäpphök x blå kärrhök

Circus macrourus x *C. cyaneus*

25/25–4/4

Sk: 1 1K hanne str. O Falsterbo fågelstation 17.9 (F) (Harald Ris, Violeta Caballero-Lopez), 1 1K hona Nabben, Falsterbo, 1–2.10 (F) (Tomas Svensson, Raul Vicente, Nils Kjellén).

Ög: 1 3K+ hona Nederlösa 12.9 (F) (Göran Lindell gnm Rrk Ög), 1 1K hona Säby strandängar, Svensksundsviken, 16.9 (F) (Fredrik Lindmark gnm Rrk Ög).

Med allt bättre kunskapsläge och kamerautrustning börjar det växa fram en bild av hybridkärrhökarnas förekomst i Sverige. Att vi ser en reell ökning i takt med stäpphökens framfart i Europa, samtidigt med blå kärrhökens nedgång, känns inte heller långsökt. De flesta observationer rör sig om gamla hanar eller ungfåglar där föräldrararterna är mest olika. Den gamla honan i Östergötland

är det andra fyndet av äldre hona och fåglar i den dräkten är troligtvis mest förbisedda på grund av små skillnader arterna emellan. Fyndbilden, båda geografiskt och fenologiskt, ser ut att följa den av föräldrararterna.

JUHO KÖNÖNEN

Tornuggla

Tyto alba

22/22*–1/1

Vg: 1 ex. Buskär, Gbg:s södra skärgård, 10.10 (F) (gm Josefina Pehrson).

Sedan Raritetskommittén började granska fynden 2017 har inga av de inkomna rapporterna tytt på häckning. Den absoluta majoriteten av fynden har rört sig om rena höstfynd under förväntade sträcktider. Fem fåglar har hittats döda sedan 2017 vilket tyder på att Sverige verkligen ligger på yttre gränsen till vad arten klarar av. Från våra nordliga grannländer finns följande publicerade fynd genom tiderna: Estland 6, Finland 10 och Norge 31. *Fyndtotalen avser godkända fynd sedan Raritetskommittén tog över granskningen rapportåret 2017.

JUHO KÖNÖNEN

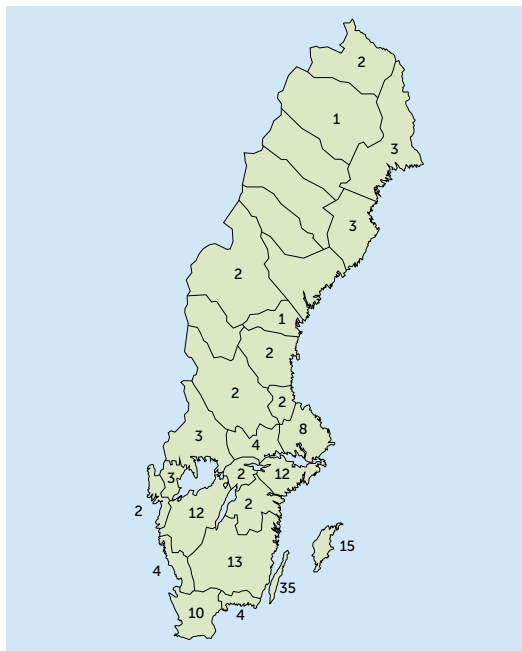
Härfågel

Upupa epops

Öl: 1–2 härfåglar sågs regelbundet i två möjliga häckningsområden i april–juli. Härutöver fåglar under april–juli på ytterligare minst 24 lokaler vid ca 35 tillfällen. Men fjolårets häckningsförsök på en lokal på södra Öl upprepades inte. Utöver häckningsindicierna på Öl finns inga andra häckningsförsök/häckningar i Sverige detta år (året innan en häckning och 4–5 troliga/möjliga häckningar).

Drygt 150 ex. i 27 rapportområden är det näst bästa året sedan början av 1990-talet. Från Götaland rapporterades ca 100 fynd, från Svealand ca 30 fynd och från Norrland 16 fynd. Ca 60 % av fynden gjordes under våren (april–maj), ca 10 % under sommaren ((juni–aug.) och ca 30 % under hösten (sept.–nov.). 14 av 16 fynd i Norrland gjordes under hösten, alltså "som vanligt". Inga vinterfynd rapporterades, men tio fynd gjordes i nov.

LARS LINDELL

Antal härfåglar *Upupa epops* under 2023 fördelade på landskap.

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Biätare *Merops apiaster* Maglarp, Skåne, juli 2023.

Biätare

Merops apiaster

Sk: Häckning för andra året i rad, denna gång vid Maglarps skjutbana utanför Trelleborg. Paret blev känt när bilder publicerades på Facebook 176 (Pär Nilsson) och var därefter väl bevakade fram till dess att en ensam adult fågel lämnade platsen 21.8 (Lars Sundlöf). Häckningen resulterade i tre ungar och är den fjärde i Sk. Utöver häckningen gjordes nio fynd av kanske uppemot 20 ex. (småflockar på 4–5 ex. vid tre tillfällen).

Bl: 4 fynd av 4 ex.

Öl: ca 7 fynd av närmare 20 ex. (5–7 ex. som mest).

Gtl: 1 fynd av 3 ex.

Boh: 4 fynd av 7 ex.

Ög: 3 fynd av vardera 1 ex.

Srm: 2 fynd av vardera 1 ex.

Upl: 1 fynd av 2 ex.

Vstm: 1 ex. str. NO Grönbo Dalkarsbacken 24.5 (Jan Olof Helldin). Nionde fyndet i Vstm.

Nb: 1 ad. Framnäs, Öjebyn 27.5 (Lars Sandberg). Åttonde fyndet i Nb.

Fynd i Norrland sker i regel med några års mellanrum (totalt 14 fynd de senaste 20 åren). Totalt ca 34 fynd av närmare 60 ex. och en häckning 2023. Fynd i elva rapportområden. Såväl totalantal som antal rapportområden är jämförelsevissa höga.

LARS LINDELL

FOTO: GÖRAN LENZ

Rödfalk *Falco naumanni* Strandtorp, Öland, 8 september 2023.

Blåkråka

Coracias garrulus

Sedan 2000: 18/18–1/1

Sk: 1 ex. Fyledalen 3.7 (Ola Larsson).

Första fyndet i Sk på över tjugo år. Fågeln sågs under en dressinfärd genom Fyledalen! Endast en observatör detta år. Sommaren 2022 såg flera hundra observatörer den blåkråka som fanns i Boh elva dagar i aug. Under 2000-talet gjordes fynd under 13 av de 24 åren. Mellan 1950–1999 anträffades 316 ex. vilket innebar ett genomsnitt på dryg sex blåkråkor per år.

LARS LINDELL

Rödfalk

Falco naumanni

18/18–1/1

Öl: 1 3K+ hanne Strandtorp 7–10.9 (F) (Claes-Göran Johansson) och Södra lunden, Ottenby, 11.9 (F) (Stefan Ettestam).

Fjärde fyndet under september–oktober i landet. Åtta fåglar har setts i maj och sju under sommarmånaderna. Ett fynd finns från Västerbotten och två från Västmanland. Resterande fynd är från de sydligaste delarna av Sverige. Årets fynd var det sjätte för Öland.

JUHO KÖNÖNEN

Kungsfiskare

Alcedo atthis

Lu lpm: 1 ex. Svartudden 8.5 (Bengt Larsson, Mariette Forsgren).

Kungsfiskare redovisas vanligtvis inte i denna rapport, men undantag görs för detta fynd som utgör det första för Lu lpm. Det är samtidigt det andra fyndet i norra Lappland genom tiderna – det första gjordes så långt tillbaka som 1916 i Arvidsjaur.

TOMAS CARLSSON

Aftonfalk

Falco vespertinus

Totalt 110 aftonfalkar innebär att det fortsätter att ses relativt många individer även om det är lägre än 2022 års 158 individer. Om man tittar på en karta så är det lätt att se att en stor del av fynden gjordes i de östliga delarna av landet med en tyngdpunkt på Öland och Gotland. Det faller sig också naturligt med tanke på aftonfalkens östliga ursprung med regelbundna häckningar från Belarus och södra Polen vidare långt in i Asien.

FOTO: MATS WALLIN

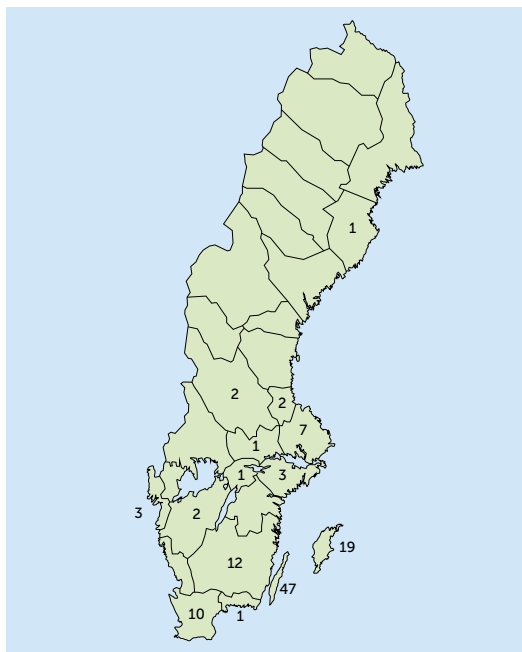

Aftonfalk *Falco vespertinus* 1K Södra lundsjön, Ottenby, Öland, 21 september 2023.

FOTO: JONAS FORSSBECK

Eleonorafalk *Falco eleonora* 2K Ängmansvik, Gammelgarn, Gotland, 6 september 2023.

Antal aftonfalkar *Falco vespertinus* under 2023 fördelade på landskap.

Två fynd gjordes i våra norrländska landskap, det nordligaste från Västerbotten:

Gstr: 1 ad. hanne Åbyn, Bergby 7.7 (Håkan Söderman).

1 ad. hanne Rörbergs flygfält, Rörberg 21–23.7 (Tommy Eriksson, Sven H Jansson m.fl.).

Vb: 1 hona Bjuröklubbss fyr, Bjuröklubb 16.6 (Tobias Lind).

Tillägg 2022: **Boh:** 1 2K+ hanne str. S Solbacken, Öd-småls kile 28.8 (Mats Raneström).

MAGNUS STRÖMBERG

Eleonorafalk

Falco eleonora

23/23–1/1

Gtl: 1 2K Ängmansvik, Gammelgarn, 6.9 (F) (Jonas Forssbeck).

Årets eleonorafalk var den tolfte i september, vilken är bästa tiden för arten i det svenska fyndmaterialet. Geografiskt är fynden fördelade så här: Bohuslän 1, Gotland 4, Halland 3, Närke 2, Skåne 8, Västergötland 1 och Öland 6 (första svenska fyndet sågs både på Öland och Gotland).

JUHO KÖNÖNEN

Ökenvarfågel

Lanius elegans

13/13–2/2

Fynd av underarten:

Saxaulvarfågel

Lanius elegans pallidirostris

13/13–2/2

Gtl: 1 1K Lilla Beckrevet, Gotska Sandön, 9.9 (F) (Mattias Andersson).

Boh: 1 1K Valön, Svenneby, 2–10.10 (F) (Thomas Ring).

Andra fyndet för Bohuslän och fjärde för landskapet Gotland, vilket tillsammans med de fyra fynden i Ångermanland, innebär att dessa tre landskap står för fler än hälften av alla Sverige-fynden. Under 2000-talet sågs fem ökenvarfåglar, men under 2010-talet bara två. Med fyndet från Bonden, Ångermanland, 2020 och årets två fåglar står siffran för 2020-talet redan på hittills totalt tre fynd. Man kan samtidigt konstatera att fynden kommit i "skov" flera år – 1998 påträffades tre individer, 2004 två, 2011 två och 2023 två. Ökenvarfågel har fortfarande inte påträffats i Skåne.

MAGNUS CORELL

Beringvarfågel

Lanius borealis

0/0–1/1

Öl: 1 1K Långgrundsudden 30.10 (DNA Collinson ref. LB04, F) (Tobias Berger).

Ny art för landet. Efter en till utseendet klockren individ på Öland 2017, som vid DNA-analys visade sig ändå vara en *excubitor*, blev det bättre utdelning den här gången. Årets Ölandsfågel har efter DNA-analys bekräftats vara en *borealis*, det vill säga en beringvarfågel. Tills vidare kommer endast fåglar bekräftade med DNA att kunna publiceras som beringvarfågel. Läs upptäckarens redogörelse för fyndet längre fram i *Fågelåret*.

MAGNUS CORELL

Svartpannad törnskata

Lanius minor

290/290–3/3

Sk: 1 ex. Näsby fält 21.6 (Zenith Lindqvist m.fl.). 1 ex.

Hjularöds våtmark 24–25.8 (Paul Eric Jönsson m.fl.).

Nrk: 1 ex. Västra Kröken, Kvismaren 8.7 (Roland Bergström).

Bara tre fynd är magert, men numera "det vanliga". Under den senaste tioårsperioden var det bara två år som hade fler fynd än fyra. 8:e fyndet i Nrk.

LARS LINDELL

Turkestantörnskata

Lanius phoenicuroides

2/2–1/1

Srm: 1 2K+ hane av morfen 'karelini' Södra udden, Landsort, 2.6 (F) (Fredrik Forsberg, Johan Frössling, Malin Löfgren).

Tredje fyndet för landet och det första för Södermanland. De tidigare fynden är från Beddinge strandhed 26.5 2004 och Utlängan, Blekinge, 30.5 2017. Ser man till när på året de svenska fynden har gjorts faller de in under en dryg veckas tid, 26.5–2.6. Ingen av de tre individerna har setts mer än en dag. Årets turkestantörnskata, som var en hane, uppvisade karaktärer för morfen 'karelini'; bland annat brungrå hjässa, nacke och mantel – ljusare än en typisk turkestantörnskata – och ett tydligt och långt vitt ögonbrynsstreck. Med tidigare fynd på Landsort av en brun törnskata

FOTO: MÅRTEN WIKSTRÖM

Turkestantörnskata *Lanius phoenicuroides* av morfen 'karelini' Södra udden, Landsort, Södermanland, 2 juni 2023.

(oktober 2019), en obestämd ung isabella-/turkestantörnskata (oktober 1988), en svartpannad törnskata (juli 2005) och årets turkestantörnskata visar lokalen sin kvalitet som törnskatemagnet.

MAGNUS CORELL

Svartkråka

Corvus corone

Ög: För fjärde året i rad fanns en svartkråka på plats i Linghem där den sågs åtminstone 18.1–25.7 (Håkan Bengtsson m.fl.). Det rapporterades dock inte om några högre häckningsindicer i år, till skillnad från åren 2020–2022 då samhäckning med gråkråka kunde konstateras.

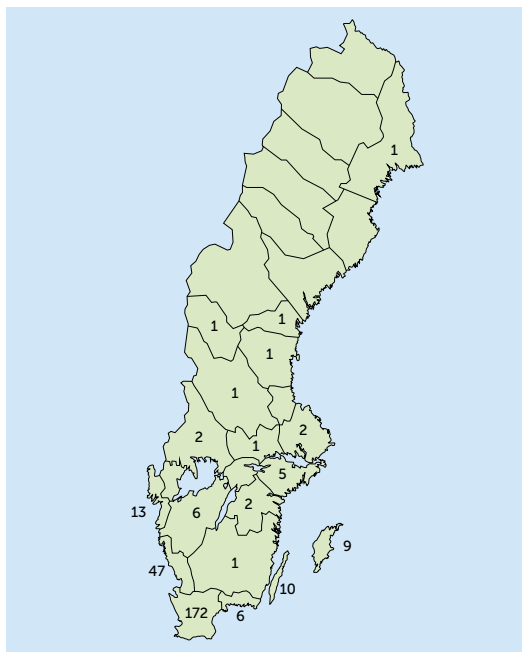
Dlr: 1 ex. Ryhagen, Malung–Sälen 22.3 (Hans Erik Eriksson). Bedöms vara samma individ som setts i området i Malung av och till sedan hösten 2017.

Hjd: 1 ex. Flatruet–Ljusnedal–Flatruet 27.5–7.6 (Fredrik Vestin, Stefan Åström, Nikolaj Hautaviita m.fl.). Första fyndet i Härjedalen.

Nb: 1 ex. Storstrand/Kullen, Öjebyn 9.5 (Tomas Carlsson).

Totalt noterades minst 150 individer med en stark koncentration till södra Sverige, särskilt Skåne och Halland. Fördelningen framgår av kartan här intill.

FREDRIK FRIBERG

Antal svartkråkor *Corvus corone* under 2023 fördelade på landskap.

Azurmes x blåmes

Cyanistes cyanus x *Cyanistes caeruleus*

6/6–0/0

Tillägg 2019:

T lpm: 1 ex. Kuttainen 5–6.11 (F) (Peter Lindmark, Hampus Lejon, Monika Berg).

Som meddelades i Rk-nytt 2/23 har Raritetskommittén bedömt att den mes i Kuttainen, som rapporterats som azurmes, visar en teckning på stjärt pennor och handtäckare som ligger strax under variationen för azurmes. Tertialerna är också något otypiskt tecknade för en azurmes, på ett sätt som påminner starkt om tertialerna på ett av de azurmeslika exemplar som konstaterats ha små inslag blåmesgener (Irestedt m.fl. 2023). Vidare visar Kuttainenfågeln en svag anstrykning av gult över bröstet just på den plats man skulle kunna förvänta sig att en hybrid visar detta färginslag (det kan dock inte helt uteslutas att färgen beror på smuts snarare än fjäderpigment). Sammantaget ger det att Kuttainenfågeln publiceras som förmodad hybrid azurmes x blåmes. Detta i enlighet med Raritetskommitténs nuvarande policy (det vill säga att rariteter som uppvisar evidens för hybridinslag, oavsett hur svaga, hädanefter ska publiceras som förmodade hybrider [Raritetskommittén 2019]). Fyndet har lagts till den tidigare fyndtotalen.

MAGNUS CORELL

Korttålaräka

Calandrella brachydactyla

345/361–8/8

Bl: 1 ex. Sydudden, Utlängan, 29.4 (Lars-Gunnar Lundquist, Anders Rimne).

Öl: 1 ex. str. S Södra lundspetsen, Ottenby 12.5 (Eskil Friberg m.fl.).

Srm: 1 ex. Gåsudden, Strandstuviken 4–10.11 (Monika Dalhäll, Fredrik Lundberg m.fl.).

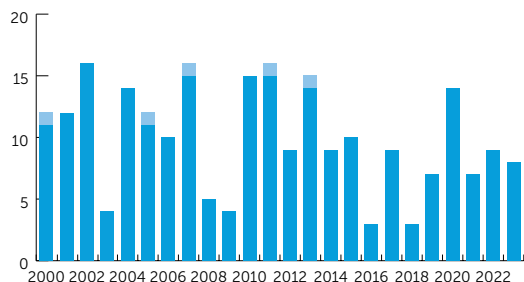
Upl: 1 ex. Tomtasjön, Knivsta 11.5 (Fredrik Friberg m.fl.).

Dlr: 1 ex. Bullsjön, Malung 8–9.5 (F) (Börje Dahlen m.fl.). 1 ex. Kumbelsnäs, Mora 22–27.10 (F) (Daniel Åslund m.fl.).

Vb: 1 ex. T-vägen, Umeälvens delta 24.8 (Emmanuel Naudot) och gissningsvis samma individ ringmärktes vid Röbbäcksdalen, Umeälvens delta 25.9 (Niklas Andersson, Noel Hohenthal, Darius Strasevicius m.fl.).

P lpm: 1 ex. Uljabuouda 24.5 (David Rocksén).

Efter toppåren under 2000-talets inledning (med bland annat 17 ex. 2002) har en viss återgång

Antal rostgumpsva i Sverige 2000–2023. Ljusblå färg indikerar att två individer setts tillsammans.

skett, och årets åtta individer ligger nära det senaste decenniets medelvärde. Fyndet i Pite lappmark utgör det första för regionen och det andra för norra Lappland. Fyndet var också udda med avseende på habitatet: lågfjällshed. För Dalarnas del var dessa landskapets femte respektive sjätte fynd.

MAGNUS HELLSTRÖM

Rostgumpsva

Cecropis daurica

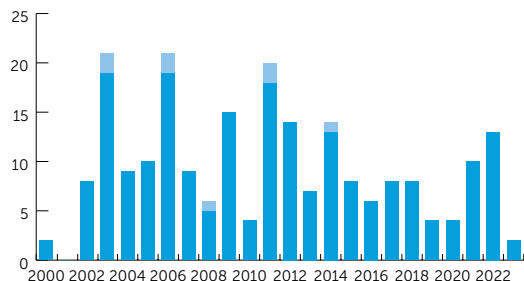
296/306–2/2

Sk: 1 ex. Falsterbo fyr och senare vid Flommens golfklubb 7.5 (Janne Dahlén, Måns Karlsson, Tomas Flyman m.fl.).

Öl: 1 ex. Ölands södra udde, Ottenby, 27.4 (Mattias Ullman m.fl.).

Efter fjolårets 13 individer gjordes endast två fynd under 2023. Summan är den lägsta sedan 2001 då ingen rostgumpsva sågs överhuvudtaget. Datum och fyndlokaler är typiska i alla avseenden.

MAGNUS HELLSTRÖM

Antal korttälarkor i Sverige 2000–2023. Ljusblå färg indikerar att två individer setts tillsammans.

Bergsångare

Phylloscopus bonelli

13/13–1/1

Vg: 1 sj. Styrö 20.5 (L) (Andy Hultberg, Elma Svärdsäter).

Första fyndet för Västergötland. Ytterligare tre svenska fynd har gjorts i väster: i Skåne vid Björkeröd, Kullberg, 17.5 1992 och Blåmesvägen, Falsterbo, 22.9 1999, och i Bohuslän vid Tjälleviks mosse, Höno, 5–6.5 2011. Resterande tio fynd har gjorts längs Ostkusten: Blekinge (2 fynd), Öland (3), Gotland (2), Uppland (1), Västerbotten (1) och Norrbotten (1). Tidsmässigt på året fördelar sig fynden på maj (8), augusti (2) och september (4). Styröfågeln sågs aldrig men har kunnat godkännas för publicering med stöd av inspelningar av både lockläte och sång.

MAGNUS CORELL

Bergtajgasångare

Phylloscopus humei

134/134–13/13

Bl: 1 ex. Gullholma 30–31.10 (Göran Andersson, Knud Jønsson, Lars Lindell m.fl.). 1 ex. Hanö hamn, Hanö 5.11 (Petter Westberg, Carl Sörensen, Gabriel Axelsson m.fl.).

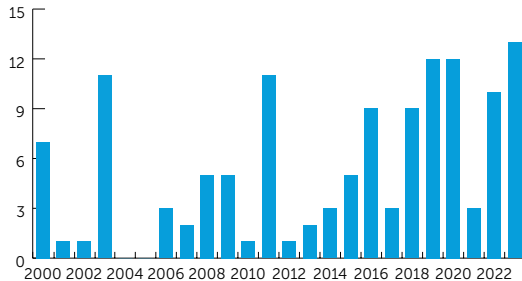
Öl: 1 ex. Össby 5–9.11 (Elsy-Britt Schildt m.fl.). 1 ex. Segerstads fyr 20–21.11 (Christian Cederroth m.fl.).

Gtl: 1 ex. Kapellänget, Gotska Sandön 9.10 (Mattias Andersson, Tomas Johansson m.fl.). 1 ex. Faluddens fyr 5.11 (Erik Wahlgren, Mikael Larsson).

Sm: 1 ex. Storkläppen 29.10 (Mathias Salomonsson, Mats Gothnier).

Ög: 1 ex. Häradsjär 5.11 (Elis Ölfvingsson, Axel Jensen, Claes Nilsson m.fl.).

Srm: 1 ex. Hävrings 26–29.10 (Niklas Liljebäck, Jan Karlsson, Andreas Sandberg m.fl.). 1 ex. Reveln, Torö,

Antal bergtajgasångare i Sverige 2000–2023.

FOTO: MATS WALLIN

Bergtajgasångare *Phylloscopus humei* Össby, Öland, 5 november 2023.

5.11 (Anders Edén). 1 ex. Askögatan, Trosa, 21–23.11 (Göran Andersson m.fl.).

Upl: 1 ex. Horssten 27.10 (Anders Haglund, Martin Olge-mar, Johan Nilsson). 1 ex. Horssten 29.10–6.11 (Anders Haglund m.fl.).

Sammanlagt 13 fynd i en geografiskt och tids-mässigt normal fyndbild (sydöstra Sverige och 9.10–23.11) och därmed ett nationellt årsrekord. Endast 2019 och 2020 har levererat årssummor i närheten (vardera 12 ex.). I ljuset av den ganska spartanska förekomsten av ett flertal andra arter med sibiriskt och centralasiatiskt ursprung hösten 2023 kan resultatet tyckas förvånande. Andra fyndet i Småland och femte i Östergötland.

ANDREAS LIVBOM

Tajgasångare

Phylloscopus inornatus

6 696/6 696–227/227

Efter en lite bättre höst 2022 hamnade tajgasångaren åter i tomgångsläge. Ca 227 ex. som nationell fyndsumma var den näst lägsta totalen under den senaste tioårsperioden, under vilken 2021 var allra sämst. Lokalt kring Östersjön, till exempel i Uppland, får man gå tillbaka till 2010 för att finna lägre landskapssummor, medan utfallet inte blev fullt så klen i västra och norra Sverige. Höstens

första tajgasångare dök upp på Stora Fjärderägg i Västerbotten 2.9, medan den sista för säsongen hittades på Öland 5.11. Med fyndtoppen i andra halvan av september får man betrakta uppträdandet i tid som normalt, må vara den numerärt mediokra förekomsten.

Vårfynd:

Srm: 1 ex. Landsort 3.5 (Raul Vicente m.fl.).

Övriga anmärkningsvärda fynd:

Ås lpm: 1 ex. Ricklundgården, Saxnäs 14.9 (Isak Vahlström, Nils Åslund). 3:e fyndet i Åsele lappmark.

P lpm: 1 ex. Akkavare 26.9 (Leonie Pries). 6:e fyndet i Pite lappmark.

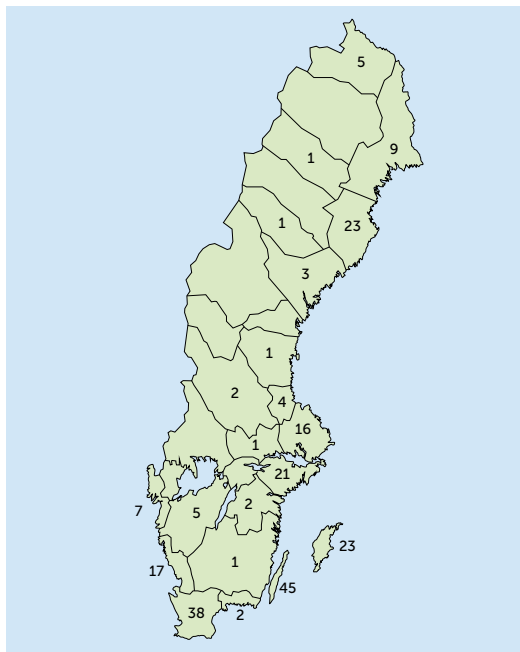
ANDREAS LIVBOM

Kungsfågelsångare

Phylloscopus proregulus

2 125/2 125–22/22

Endast 22 fåglar innebar ett dåligt år, faktiskt det sämsta sedan 2012 som erbjöd futtiga 18 ex. Den första höstfågeln påträffades på Stora Fjärderägg (Vb) så tidigt som 20.9. Den sista representerades

Antal tajgasångare *Phylloscopus inornatus* under 2023 fördelade på landskap.

FOTO: GÖRAN LENZ

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus* Lund, Skåne, 8 november 2023,

av en individ i Borgarparken, Norra fäladen (Sk) 7–8.11. Fördelning per landskap: Sk (2), Bl (1), Sm (1), Öl (5), Grtl (4), Srm (2), Upl (3), Gstr (1), Hls (1), Vb (1), Nb (1).

Vårfynd:

Gtl: 1 ex. Faluddens fyr 25.4 (Fredrik Anmark, Lars Anmark m.fl.). 1 ex. Faluddens fyr 22.5 Matti Eriksson).

ANDREAS LIVBOM

Videsångare

Phylloscopus schwarzi
135/135–5/5

Sk: 1 1K ringm. Ågatan, Bromölla 1.10 (Jonas Engzell, Dan Persson m.fl.). 1 ex. F.d. västra järnvägsbanken,

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Videsångare *Phylloscopus schwarzi* Banvallen, Skanör, Skåne, 5 november 2023.

Falsterbonäset 5.11 (Johan Lorentzon, Bengt Åhgren m.fl.).

Öl: 1 ex. Södra lunden, Ottenby 16.10 (Fredrik Bondestam, Henrik Bondestam m.fl.).

Gtl: 1 1K ringm. Märkområdet, Hoburgen 26.9 (Amy Samsioe, Britta Samsioe m.fl.).

Boh: 1 ex. Tjälleviks mosse, Hönö 23–24.10 (Daniel Laveson, Mats Raneström m.fl.).

Efter rekordhösten 2022 blev det en rekyl ned till närmare normala antal för videsångaren. De fem fynden fördelades sammantaget på lite senare datum än genomsnittligt (medianankomsten sker första veckan i oktober) och där Skånefyndet i november stack ut. Sedan tidigare finns endast ett novemberfynd, nämligen från Utklippan (Bl) 8–10.11 2013. Ny art för Bohuslän och fjärde och femte fyndet i Skåne.

ANDREAS LIVBOM

Brunsångare

Phylloscopus fuscatus
219/219–3/3

Bl: 1 ex. Saltstensudden, Utlängan 22–23.10 (Göran Arn, Johan Karlsson, Lars-Gunnar Lundquist m.fl.).

Gtl: 1 ex. Holms fiskeläge 28.10 (Fredrik Anmark, Lars Anmark). 1 1K ringm. Hoburgen 5.11 (Amy Samsioe, Ingrid Jacobsson, Jens Bardtrum m.fl.).

Precis som för flera andra sibiriska tättingar ett svagt år, för brunsångaren lika svagt som 2014. Därefter följde ett flertal år med bättre årssummor. Fynd i främst Östersjölandskapen och i andra halvan av oktober och inledningen av november hör till normalbilden för arten.

ANDREAS LIVBOM

Gransångare

Phylloscopus collybita

Fynd av underarten:

Sibirisk gransångare

Phylloscopus collybita tristis
858/858–61/61

Högsta årsantalen alla tider (139 ex.) inräknades 2020. Sedan har det gått bakåt varje följande år. 2023 års 60 ex. (4 ex. senvår/försommar 22.5–20.6 och 56 ex. på hösten 26.9–26.11) står sig emellertid bra i ett längre tidsperspektiv, då samtliga år

fram till 2018 hade lägre summor. Att förekomsten i Sverige ökat på senare år är troligen en kombination av en faktisk ökning och spridning västerut från häckningsområdet i nordvästra Ryssland med ökad uppmärksamhet från fågelskådarna.

ANDREAS LIVBOM

Nordsångare

Phylloscopus borealis

Ly lpm: 1 sj. Ö Tjulträsk 18.6–13.7 (Peter Sunesson, Jonas Jönsson, Göran Paulson m.fl.).

Lu lpm: 1 sj. Mellan Beach, Killinge 30.6–1.7 (Kevin Warington). 1 ex. Koskullskulle 8–23.7 (Marie Riskilä).

T lpm: 1 ex. Institutet för Rymdfysik 21.6–8.7 (Anders Turesson, Per-Erik Mukka m.fl.). 1 sj. Lilla torrbäckens dalgång, Koppanvaara 28.6 (Gustav Eriksson).

Fem sjungande fåglar. Det är notabelt att bara en av dessa satt i fjällområdet medan övriga observationer härrörde från skogslandet, som brukligt med tyngdpunkten i Gällivare- och Kirunaområdet.

ANDREAS LIVBOM

Sibirisk lundsångare/nordsångare

Phylloscopus plumbeitarsus/borealis
0/0–1/1

Öl: 1 ex. Ölands norra udde 19.9 (F) (Tobias Berger).

En intressant observation, men dessvärre kort. Den tillgängliga dokumentationen är de foton som hann tas innan fågeln var försvunnen. Tyvärr är bilderna svårtolkade. Eftersom de är suddiga kan vingbandet uppfattas som bredare än vad det var i verkligheten, samtidigt framstår det som kort för sibirisk lundsångare. Ögonbrynsstrecket ger ett konstant intryck – det ser smalt ut på samtliga bilder, i alla vinklar, mer påminnande om nordsångare än sibirisk lundsångare. Kommittén ser inte heller att det utifrån bilderna går att uttala sig säkert om handpennprojektion. Eftersom bilderna är som de är, har kommittén inte ansett att det går att dra säkra slutsatser om artbestämningen. Kommittén har därför landat i att fågeln inte kan bestämmas och har därför valt att publicera den som sibirisk lundsångare/nordsångare (även om det finns fler arter med liknande utseende).

MAGNUS CORELL

Fältsångare

Acrocephalus agricola
42/42–2/2

Öl: 1 2K ringm. Ölands södra udde 8.6 (F) (Jonas Pedersen, Espen Quinto-Ashman).

Hl: 1 2K+ ringm. Nidingen 7.6 (F) (Eva Åkesson).

Fjärde fångade fältsångaren för både Ottenby och Nidingen. Ottenbys första, 1.6 1954, var också det första fyndet för landet. Den individen samlades in. Totalt antal fynd på Öland respektive i Halland är sju och sex. Årets individer dök upp i klassisk fältsångartid – 13 av totalt 44 fältsångarfynd har gjorts de första tio dagarna i juni. De allra flesta av de svenska fynden avser fångade fåglar och bara en handfull utgörs av rena fältobsar.

MAGNUS CORELL

Stäppsångare

Iduna caligata
41/41–2/2

Öl: 1 2K+ Ottenby gravfält 23.5 (F) (Svante Carlbring).

Gtl: 1 2K+ ringm. Hoburgen, Sundre, 27.5 (F) (Jens Bardtrum, Amy Jacobsson, Patrik Wildjang).

Det senaste decenniet är stäppsångare årlig i Sverige, förutom 2015. Men årets två fynd är beskedligare än toppnoteringen 2020 då sex fynd gjordes, så kanske dröjer den där första häckningen ändå. I övrigt faller fynd i sydost mot slutet av maj helt inom den förväntade fyndbilden. Andelen rena

FOTO: SVANTE CARLBRING

Stäppsångare *Iduna caligata* Ottenby gravfält, Öland, 23 maj 2023.

fältfynd har stigit med åren. Ser man till de första 18 fynden (1971–2012) var 12 ringmärkningsfynd, medan bara 5 av resterande 25 fynd avser fångade fåglar. En tydlig förändring i fyndbilden syns också på det sättet att andelen höstfynd sjunkit – fram till 2012 var 7 av de 12 fynden höstfynd, medan bara 2 av de 25 fynden efter 2012 har gjorts på hösten.

MAGNUS CORELL

Träksångare

Locustella lanceolata

12/12–1/1

Gstr: 1 1K ringm. Eggegrund 24–28.10 (F) (Patrik Rhönstad, Per Aspenberg).

Första fyndet för Gästrikland och landets trettonde. Arten är fortsatt en riktig raritet. Med två fynd på 1990-talet och hela sju fynd på 00-talet vände fyndutvecklingen tvärt på 10-talet med bara ett enda fynd – den sjungande individen vid Bleckåsen, Alsen, Jämtland i juni–juli 2011. Årets fynd är alltså det första på tolv år. De svenska träksångarna kan delas in i fyra fyndkategorier: fyrfallna (3 individer), ringmärkta (4), sjungande (4) och tysta fåglar i fält (2). Till de sistnämnda räknas här även individen 28.9 2005 på Schäferiangarna, Ottenby, Öland, eftersom den upptäcktes och bestämdes i fält och fångades för ringmärkning först senare.

MAGNUS CORELL

Ärtsångare

Curruca curruca

Fynd av underarten:

Stäppärtsångare

Curruca curruca halimodendri

1/1–1/1

Öt: 1 ex. Hällviksudd 2–3.11 (DNA Collinson ref. LW230, F) (Markus Tallroth).

Fynd av underarten:

Sibirisk ärtsångare

Curruca curruca blythi

3/3–0/0

Tidigare fynd:

2016: Ög: 1 1K ringm. Häradsöskär 11–16.10, (DNA) (F 2017:154).

2016: Vb: 1 ex. † ringmärkdungen, Umeälvens delta och slätter, 3.11 (DNA) (F 2021:169).

2021: Sm: 1 ex. Långskärsvägen, Västervik, 17.1–10.4 (DNA) (F 2021:169).

Fynd av:

Obestämmd "sydöstlig ärtsångare"

6/6–0/0

Tidigare fynd:

1991: Gstr: 1 ex. ringm. Eggegrund 15–27.10 (F 1992:97).

1992: Bl: 1 ex. ringm. Utklippan 31.10 (F 1992:97).

1998: Sk: 1 2K ringm. Lerhamn 11–25.1 (F 1998:153).

2000: Srm: 1 1K ringm. Landsort 3.11–31.12 (F 2000:141).

2002: Bl: 1 1K ringm. Utklippan 21.10 (F 2003:189).

2010: Gtl: 1 ex. Kvännmyr, Vamlingbo, 31.10 (F 2010:129).

Årets fynd av stäppärtsångare är blott det andra som DNA-bestämts till *halimodendri*. Sedan tidigare finns det tre fynd av ärtsångare som bestämts till underarten *blythi* med hjälp av DNA-analys. Utöver det har Raritetskommittén tidigare också publicerat sex fynd som någon form av "sydöstlig ärtsångare", utan stöd av DNA-analys.

MAGNUS CORELL

FOTO: MARKUS TALLROTH

Stäppärtsångare *Curruca c. halimodendri*
Hällviksudd, Öland, 2 november 2023.

"Rödsångare"

Curruca iberiae/subalpina/cantillans

69/69 – 1/1

Upl: 1 ex. ringm. Svenska Högarna 22.5 (F) (Anders Eriksson, Tommy Eriksson).

Sedan splittarna av rostsångare, moltonisångare och rödstrupig sångare är det inte så många individer som förblir obestämda till art. Merparten av de fynd som publicerats som "rödsångare" är från förr, då karaktärerna som skiljer arterna inte var allmänt kända och framför allt inte dokumenterades så att ombestämning kunnat ske i samband med splittarna. Senast etiketten "rödsångare" fick sättas på ett svenskt fynd var 2019 då två individer fick lämnas obestämda.

MAGNUS CORELL

Nötväcka

Sitta europaea

Fynd av underarten:

Sibirisk nötväcka

Sitta europaea asiatica

Mpd: 1 ex. Backen, Liden 5.11 (Michael Englevid).

Nb: 1 ex. Hertsö Lund, Hertsön 27.10–18.12 (Rolf G Gustafsson, Johan Nilsson). 1 ex. Gäddvikssundsvägen, Gäddvik 19–25.11 (Hannu Rimpisalo, Elsa Rensfeldt).

Lu lpm: 1 hane Vuollerim 21.10–29.12 (André Strömberg, Martin Lagmo, Mats Karström m.fl.).

T lpm: 1 ex. Vittangi 20.10–30.11 (Benny Modig, Ann-Karin Modig).

Fem fynd innebar det tydligaste inflödet sedan hösten 2020 av denna underart som häckar i Uralbergen och öster därom. Mest anmärkningsvärt var fyndet i Medelpad, det blott tredje för landskapet. Liknande uppträdanden skedde dessförinnan i relativt begränsad omfattning 2014, 2010 och 2006, medan den senaste stora invasionen ägde rum så länge sedan som hösten-vintern 1995–1996.

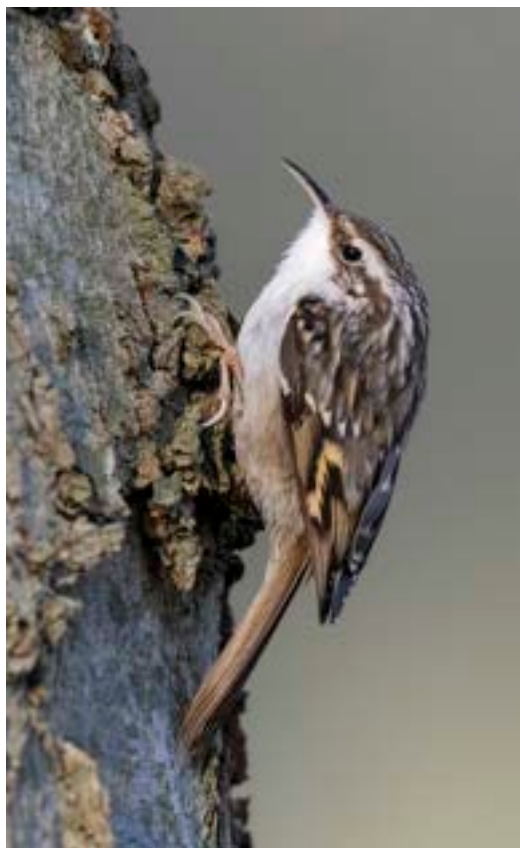
ANDREAS LIVBOM

Trädgårdsträdskrypare

Certhia brachydactyla

Sk: 32 revir (27 sj. + 5 par), varav minst två konstaterade häckningar. I övrigt ströfynd från bland annat Brantevik, Hallands Väderö och Falsterbo.

FOTO: MATTIAS ULLMAN

Trädgårdsträdskrypare *Certhia brachydactyla*

Pildammsparken, Malmö, Skåne, december 2023.

I vanlig ordning noterades arten endast i Skåne, men där blev det i gengäld ett rejält rekordår med minst två konstaterade häckningar och hela 32 revir. Detta kan jämföras med 15 revir året före. Den nordvästra delen av landskapet, runt Helsingborg, är fortsatt att betrakta som ett kärnområde, men det sker en expansion även i sydväst, runt Malmö–Lund. I övriga Skåne är det som vanligt endast enstaka ströfynd som föreligger. Man skulle kunna förmoda att artens expansion också gav genklang på fyndbilderna i övriga Sverige. Så är dock inte fallet, utanför Skåne föreligger endast åtta fynd varav det senaste gjordes så långt tillbaka som 2015. Kanske kan en del av förklaringen vara att arten är både diskret och svårbestämbar, och att den sällan uppträder på "klassiska" fågellokaler.

JOHAN SVEDHOLM

Rosenstare

Pastor roseus

416/437–10/10

Öl: 1 ad. Ottenby 21.5 (Olga Nadeina, Mikael Ohlson, Hans Klinga m.fl.). 1 ad. Södra Lundsön, Ottenby 4.6 (Thomas Tiger m.fl.). 1 1K Ölands norra udde 9.9 (Mats Waern, Gabriel Säll, Jakob Brenner).

Gtl: 1 ex. sträckande NV Bredsandsudde, Gotska Sandön 20.5 (Mattias Gerdin, David Kihlberg m.fl.). 1 ex. Bredsandsudde, Gotska Sandön 21.5 (Mattias Gerdin, Jonas Bonnedahl m.fl.). 1 1K Hoburgen 8.9 (Mikael Larsson, Mia Holmebrant m.fl.). 1 1K Kattlunds 9.9 (Martin Andersson).

Äng: 1 ex. Håknäs, Nordmaling 1.6 (gm Urban Lundström). 1 ad. Bondsjöhöjden 8.6 (Ulf Hamrin).

Vb: 1 ad. Storavan, Umeälvens delta 7.6 (Birger Risberg, Jörgen Kragh, Jan Roslin).

Rosenstaren är en östlig art som finns från Svarta havet till södra Asien. I olika antal förflyger de sig till norra Europa och ses varje år i Sverige. 10 fynd av 10 fåglar är en normal förekomst av arten och det är också vanligast att de dyker upp ensamma. Fynden i Ångermanland var det femte och sjätte fyndet för landskapet.

MAGNUS STRÖMBERG

Beigekindad skogstrast

Catharus ustulatus

1/1–1/1

Öl: 1 1K Ölands norra udde 10–11.10 (F) (Mattias Nilsson, Markus Tallroth m.fl.).

Beigekindad skogstrast *Catharus ustulatus* Ölands norra udde, 10 oktober 2023.

Andra fyndet för landet och första för Öland! Ett oväntat fynd av denna nordamerikanska trast, mitt i högsåsong för östliga rariteter. Senast det begav sig var på Sollerön, Dalarna, november 1995. I våra närmsta grannländer, såväl som exempelvis i Storbritannien (50 fynd) och på Azorena (39 fynd), är fynden väl koncentrerade till september och november.

ARON EDMAN

Svarthalsad trast

Turdus atrogularis

65/65–3/3

Sm: 1 3K+ hanne Rinkabyholm 4–6.1 (F) (Martin Ahlman) och samma individ Långviken, Stensö, 9.3 (F) (Lars G Petersson, Jan Ottosson gm Rrk Östra Småland).

Ög: 1 1K Väpnargatan 50, Skäggetorp, 26.12 (F) (Berndt Gustafsson, Elis Ölfingsson, Peter Berglin).

Vstm: 1 2K hona Tidö-Lindö, Rytterne sn, 2–11.4 (F) (Henrik Dahl, Andreas Eriksson).

Den gamla hannen, som först höll till kring en villaträdgård i Rinkabyholm utanför Kalmar, sågs därefter kortvarigt på Stensö, i utkanten av Kalmar, cirka 5 kilometer ifrån den ursprungliga observationsplatsen drygt två månader senare. Att det rörde sig om samma individ kunde man sluta sig till genom likheter i dräkten. Samtliga årets tre fynd gjordes på fågelmatningar, precis som en betydande andel av landets 68 fynd. Första fyndet i Västmanland.

ARON EDMAN

FOTO: THOMAS TIGER

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Rubinnäktergal *Calliope calliope* Trollhättan, Västergötland, 2 april 2023.

Vitstrupig näktergal

Irania gutturalis

9/9–1/1

Upl: 1 hona Inner-Tärnan, Svenska Högarna, 3.6 (Bill Douhan).

Landets tionde och Upplands andra vitstrupiga näktergal upptäcktes i samband med sjöfågelinventering på Svenska Högarna. Senast arten sågs i landet var på Hørssten 2019, då Uppland fick sitt första fynd. Sex av de svenska fynden har gjorts i maj, tre i juni och ett i augusti.

ARON EDMAN

Rubinnäktergal

Calliope calliope

3/3–0/0

Vg: 1 3K hanne Trollhättan 31.1–19.4 (F) (Eric Lind, Magnus Hallgren, Johan Svedholm).

Efter föregående vinters långstannare i Vargön, strax utanför Vänersborg, var det nog många som satte kaffet i vrångstrupen när det kom ett nytt larm denna vinter, och det från närliggande Trollhättan! Med en knapp mil mellan lokalerna började spekulationerna snart om det kunde röra sig om samma individ, eller möjligtvis en ny. Årets

fågel visade sig sedermera väva in härmningar av kameraslutare, precis som fågeln vid Vargön lärt sig att göra efter en hel vår med mjölmask och smattrande kameror på närhåll. Samma fågel hade alltså återvänt för ytterligare en övervintring, men denna gång bytt villakvarter.

ARON EDMAN

Tajgablåstjärt

Tarsiger cyanurus

331/331–42/42

Fynd utanför häckningstid:

Sk: 1 ad. hanne Mellanhedsparken 7.4 (Jörgen Adolfsson m.fl.). 1 2K hanne Barsebäckshamn 8.4 (Arne Holgersson, Karl-Anders Högberg).

Bl: 1 honf. Svarte mosse, Pengaberget 26.2–1.4 (Stefan Peterson, Stefan Lithner, Fredrik Lysell m.fl.).

Öl: 1 honf. Bjärby badplats 14.10 (Carl Tamario, Fredrik Strandin m.fl.).

Boh: 1 ad. hanne Flatholmen, Tjörn 2.4 (Olle Edlund, David Armini m.fl.).

Srm: 1 honf. SSAB, Oxelösund 6.10 (Göran Altstedt).

Upl: 1 1K ringm. Björn 28.9 (Henrik Bergendal, Ulrik Löfberg, Jan Wärnbäck m.fl.). 3 ex. ringm. Svenska Högarna 29.9–13.10 (Bill Douhan, Anders Eriksson, Lena Douhan Håkansson m.fl.).

Vb: 1 ex. Bjuröklubbss fyr 9.9 (David Möller). 1 honf. Skötgrönnan, Burvik 26.9 (Elis Ölfvingsson, Axel Jensen, Johan Jensen).

Nb: 1 ex. ringm. Haparanda Sandskär 18.9 (Haparanda Sandskär Fågelstation).

Ly lpm: 1 2K+ hona Gamla skolan, Rönäs 7.4 (Kerstin Sundberg-Persson m.fl.).

T lpm: 1 1K ringm. Lintasenjätkä 6.9 (Aron Andersson).

Särskilt intressanta fynd:

Ly lpm: 1 hanne sj. Faarrhoktjahkes nordvästslänt, Björkas 23.6 (Staffan Nilsson).

P lpm: 2 2K hanner sj. Jäddjnabuoovddas SV-slutning, Nimteks NR 19.6 (Andreas Garpebring).

T lpm: 1 2K hanne sj. Laurivaara V Masugnsbyn 3.6 (Ola Sångberg, Måns Grundsten, Jonas Nordin m.fl.). 2 2K hanner sj. Hopukka, standardrutt 29K2c 26.6 (Joel Hallingfors). 1 sj. Sakkaravaara 30.6 (Mats Williamson).

Tredje fyndet i Bohuslän, femte i Blekinge, fynd nummer sex och sju i Lycksele lappmark, nummer sex till tio i Torne lappmark och nummer 10–11 i Pite lappmark. Utanför häckningstid 15 fynd. Ett vinterfynd i Blekinge i slutet av februari och fram till början av april var anmärkningsvärt. Sedan tidigare finns bara tre fynd i Sverige under

FOTO: GÖRAN LENZ

Tajgablåstjärt *Tarsiger cyanurus* Mellanhedsparken, Malmö, Skåne, 7 april 2023.

månaderna december, januari och februari. Fyra vårfynd (2–8.4), vilket är ett högt antal på så tidigt datum, skulle också kunna röra sig om fåglar som övervintrat någonstans i Västeuropa och som var på väg mot häckningsplatser längre österut. Tajgablästjärtar som häckar på närmare håll, det vill säga i Sverige, Finland och nordvästra Ryssland, anländer till häckningsplatserna i maj eller rentav i juni. Lustigt nog blev det inte ett maj- eller juni-fynd på någon sträcklokal längs ostkusten. De tio höstfynden (6.9–14.10) var ett för senare år magert resultat med det lägsta antalet påträffade individer sedan hösten 2019. Detta mediokra hade arten gemensamt med ett flertal andra taxa med östlig utbredning i Europa och/eller i Sibirien. För ytterligare kommentarer kring fynd av tajgablåstjärt under häckningstid, då sammanlagt 27 fåglar sågs, se naturvårdsrapporten.

ANDREAS LIVBOM

Svart rödstjärt

Phoenicurus ochrurus

Fynd av:

Turkestan-/sajanrödstjärt

Phoenicurus ochrurus phoenicuroides/murinus
30/30–3/3

ÖI: 1 1K hane Bondängen 28.10 (F) (Johan Willner, Espen Quinto-Ashman, Jonas Pedersen).

Gtl: 1 1K hane Holms fiskeläge, Vamlingbo, 18.11 (F, L) (Per Smitterberg).

Upl: 1 1K hane Horssten 23.10 (F) (Anders Haglund).

Tidigare fynd:

Hittills har fynd av dessa östliga svarta rödstjärtar publicerats under etiketten *phoenicuroides/semirufus/rufiventris/ochrurus*, förutom två som publicerats som *phoenicuroides*, men publiceras nu alla som *phoenicuroides/murinus* och på svenska blir etiketten på fynden turkestan-/sajanrödstjärt.

Fyndbilden i Europa har klarnat sedan "turkestan-rödstjärtar" började noteras mer regelbundet i västra Europa för cirka 20 år sedan. De fåglar som DNA-sekvenserats har konstaterats tillhöra underarten *phoenicuroides* och inte de andra underarterna som man tidigare såg som teoretiska möjligheter. Alldeles nyligen kom dock forskning som visar att en ny underart, *murinus*, bör erkännas. Underarten *murinus* bryts ut ur det som tidigare var *phoenicuroides*. Dessa två underarter är möjliga att separera i fält och/eller med DNA, men många individer utan perfekt dokumentation får gå utan underarten specificerad. De två fynd som tidigare publicerats som säkra *phoenicuroides* baserat på DNA får tillsvidare stå som obestämnda till underart med anledning av införandet av *murinus*. Förhoppningsvis kan detta preciseras framöver när DNA-svaret omanalyseras i ljuset av den nya kunskapen.

ARON EDMAN

FOTO: PER SMITTERBERG

Turkestan/sajanrödstjärt *Phoenicurus ochrurus phoenicuroides/murinus* Holms fiskeläge, Gotland, 18 november 2023.

Vitgumpad buskskvätta

Saxicola maurus

33/33–1/1

Fynd av:

Sibirisk/armenisk buskskvätta

Saxicola maurus maurus/variegatus

5/5–1/1

Srm: 1 2K hanne Landsort 12.5 (F) (Fredrik Forsberg, David Kihlberg).

En ung hanne sågs i fält på Landsort och kunde, tack vara fin dokumentation, bestämmas till vitgumpad buskskvätta. Avsaknad av utbrett vitt på stjärtpenorna gör att man också kan utesluta underarten *hemprichii*, kaspisk buskskvätta, och fågeln kan konstateras tillhöra antingen någon av de två andra underarterna – sibirisk (*maurus*) eller armenisk buskskvätta (*variegatus*). Se även under *Bordlagda rapporter*.

ARON EDMAN

Amur-/vitgumpad buskskvätta

Saxicola stejnegeri/maurus

177/177–1/1

HI: 1 hona Kagabäcksviken 20.11 (F) (Arne Bäcklund, Björn Otterdahl, Bengt Persson).

Svårbedömd dräkt och dokumentation gör att denna halländska invid publiceras som obestämd till art, likt många andra kandidater till östliga taxa.

ARON EDMAN

Svarthakad buskskvätta

Saxicola rubicola

Fynd av underarten:

"Västlig svarthakad buskskvätta"

Saxicola rubicola hibernans

1/1–1/1

Boh: 1 2K hanne – märkt som ungfågel i Rogaland i Sydnorge – Strandön, Forshälladalen, Ljungskile, 18.3 (F) (Peter Backman, Lars Wiktorsson).

Tillägg 2002:

HI: 1 3K hanne – märkt som juvenil i Sydnorge 2000 – Getinge 4.1–11.3.

Publicering sker här av en ny underart för Sverige.

Årets fynd avser en individ som ringmärkts som bounce vid Eigersund, Hegrestad, Norge, 19.6 2022. Det kunde konstateras efter att ringen kunnat läsas av på foton. De svarthakade buskskvättor som häckar i syd- och västnorge bedöms tillhöra underarten *hibernans*. I samband med bedömningen av årets fynd uppmärksammades ett tidigare svenskt återfynd av en individ som ringmärkts som juvenil i Slevdalsvatnet, Lista, Sydnorge, 17.8 2000. Det fyndet, som gjordes vid Getinge, Halland, 4.1–11.3 2002, publiceras nu som det första säkerställda för Sverige av *hibernans*. Underarten är svår att säkert separera ifrån *rubicola* enbart utifrån fältkaraktärer (Andersson 2019) men utifrån fyndbilder vintertid och ett flertal individer med dräktkaraktärer som pekar mot *hibernans* drar Rk slutsatsen att underarten förekommer regelbundet om än sällsynt i huvudsak utmed västkusten vintertid. Fynden har bedömts av Raritetskommittén, som ansvarar för ställningstagande rörande vilka taxa som anträffats i Sverige. Kommittén avser inte att granska fler rapporter eller publicera fler fynd av denna underart utan överläter granskningen till de regionala rapportkommittéerna.

ARON EDMAN

Isabellastenskvätta

Oenanthe isabellinus

32/32–3/3

HI: 1 1K Torsvik, Stafsinge 11–17.11 (F) (Niklas Torstensson).

Gtl: 1 1K Storgunn, Näsudden, Näs, 23.9–12.10 (F) (Matias Andersson, Lars Hansson, Dag Boëthius m.fl.), 1 1K Holmhällar, Vamlingbo, 27.10–1.11 (F) (Fredrik Anmark).

Endast ett av höstfynden har gjorts tidigare än årets individ på Näsudden. Det var dock en adult fågel som upptäcktes redan i slutet av augusti. Näsuddenfågeln är således den tidigaste ungfågeln. Hela 18 av 35 individer har setts mer än en dag på lokalen.

ARON EDMAN

Ökenstenskvätta

Oenanthe deserti

69/69–3/3

HI: 1 1K+ hona Ringhals udde 3–4.11 (F) (Per Österman), 1 1K hanne Skålvik 3.11 (F) (Lars Blomqvist).

Sm: 1 1K hona Ängsvägen 7, Urshult, (F) 17.11 (Anders Borgehed).

Tidsmässigt helt typisk fyndbild, men den unga hona som dök upp på en liten villatomt i Urshult utanför Tingsryd sticker ut ifrån mängden.

ARON EDMAN

Gulärla

Motacilla flava

Fynd av:

Brittisk/gulhuvad gulärla

Motacilla flava flavissima/lutea

138/140–2/2

Boh: 1 hane Torslanda golfbana 4.5 (F) (Stefan Göransson).

Öl: 1 hane Ölands södra udde 16.5 (F) (Eleonor Karlsson).

Tillägg 2021:

Öl: 1 2K hane Ölands södra udde 12.5 (F) (Ulrik Lötberg, Magnus Hellström).

Fynd av:

"Östlig gulärla"

Motacilla flava plexa/tschutschensis/macronyx

5/5–1/1

Hl: 1 1K Torsvik, Olofsbo, Stafsinge, 7–11.11 och Digesgård naturreservat, Morup, 19–29.11 (F, L) (Niklas Torstensson, Christopher Gullander).

FOTO: NIKLAS THORSTENSSON

"Östlig gulärla" *Motacilla f. plexa/tschutschensis/macronyx* Torsvik, Halland, november 2023.

Årets *flavissima/lutea*-ärlor visar ett uppträdande som passar in mycket väl i befintlig fyndbild, både antals- och tidsmässigt. Fyndet från 2021 som nu publiceras har lagts till den tidigare fyndtotalen. Av östlig gulärla kan ytterligare ett fynd adderas till de fem som sedan tidigare är publicerade. Bedömningen är att det är samma fågel som setts på olika ställen i Halland. Se även under *Bordlagda rapporter*.

BJÖRN MALMHAGEN

Citronärla

Motacilla citreola

Ca 798/801–29/29

Sk: 1 1K ringm. 17–20.8 (Falsterbo fågelstation m.fl.).

Bl: 1 2K hane Sydudden, Utlängan 13.5 (Lars-Gunnar Lundquist).

Öl: 1 ex. Alby strand 29.4 (Mattias Ullman, Bertil Breife). 1 hane Segerstads fyr 10.5 (Jens Wikström m.fl.). 1 ex. str. NO Ölands södra udde, Ottenby 11.5 (Håkan Ydregården m.fl.).

Sm: 1 hane Färjansö 1.5 (Roger Ahlman).

Hl: 1 ex. Stora gömslet, Getterön 3.5 (Emil Lundahl m.fl.). 1 ex. str. N Mönster, Onsala 21.5 (Kasper Wieck). 1 ad. hane Särtdals strand, Busör 24.6 (Jens Ekdal). 1 hona Källstorps våtmark 26.6–12.7 (Jörgen Fagerblom, Ulf Löfås m.fl.).

Gtl: 1 ad. hane Inre Stockviken 6.5 (David Kihlberg, Lars Anmark, Kjell Lundberg m.fl.). 1 2K hane Stockviken 21.5 (Marie Björklund, Lars Anmark m.fl.).

Vg: 1 2K hane Sveneby, Östen 13.5–12.6 (Patrik Andersson, Musse Björklund m.fl.).

Boh: 1 2K hona Måseskär 12.5 (Jörgen Bernsmo, David Eterius).

Ög: 1 ex. Nybro, Svartåmyrningens naturreservat 28.4 (Peter Rådström m.fl.).

Srm: 1 hona Hävrings 4.5 (Kalle Brinell, Samuel Wivstad). 1 honf. 2:a Mellandammen, Brannäs våtmark, Oxelösund 28.5 (Jan Gustafsson).

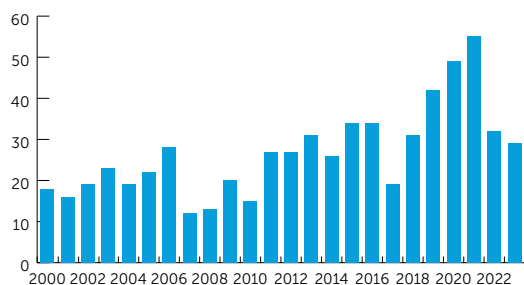
Nrk: 1 hane Välakärren, Vibysjön 23–24.4 (Mårten Gustavsson, Nils-Erik Ström m.fl.). 1 hona Löten, Kvismaren 29.4 (Andreas Tranderyd).

Upl: 1 hona Gamla hamnen, Örskär 23.5 (Martin Irestedt).

Dlr: 1 2K hane Lindånget 8–9.5 (F) (Lars Hansson, Lena Pettersson m.fl.).

Äng: 1 ex. Järnäs udde, Järnashalvön 6.8 (Roland Jansson).

Vb: 1 hane Gärdefjärdens naturreservat 23.5 (Jonas F Grahn). 2 hannar Storavan, Umeälvens delta 25.5–16.6 (Martin Lagmo, Henrik Blommé, Dag Österlund m.fl.). 1 ad. Dammen N Jvg, SÖ Degernässlätten 17.8 (Emmanuel Naudot).

Antal citronärklar i Sverige 2000–2023.

Nb: 1 ex. Långnäs vägen, Långnäs 23.5 (Jonas Nilsson, Berit Nilsson). 1 honf. Rödkallen, Luleå 25.5 (Per Lif, Mårten Müller, Musse Björklund).

T lpm: 1 1K Lintasenjängkä 14.8 (Aron Andersson).

Totalt 29 individer ligger i nivå med 2022 men markant lägre än de närmast föregående åren. Inga häckningar rapporterades, men revirhållande hannar höll till vid Östen (Vg) och vid Storavan (Vb) där en ad. och en 2K hane sjöng från slutet av maj till mitten av juni. Fyndet i Torne lappmark utgör det första för norra Lappland. För Norrbottens del handlade det om sjätte respektive sjunde fyndet, och senast arten påträffades där var 2012.

MAGNUS HELLSTRÖM

Citronärla x gulärla

Motacilla citreola x *Motacilla flava*

Gtl: 1 ex. Vassesten, Gotska Sandön 3.5 (Mattias Gerdin).

Utöver nyss flygga ungar som kan kopplas till häckningar är fynd av hybrider av citronärla x gulärla närmast obefintliga i svensk statistik.

FREDRIK FRIBERG

Sädesärla

Motacilla alba

Fynd av underarten:

Engelsk sädesärla

Motacilla alba yarrellii

Sk: 1 hane Falsterbo fyr 7.5 (Janne Dahlén).

Öl: 1 ad. hane Ottenby 16.5–13.7 (Tobias Lilja Nordin, Sara Skidell, Lotta Berg m.fl.).

Hi: 1 2K+ hane str. S Ringhals udde 18.3 (Emil Norström, Jonathan Börjesson, Kasper Wieck). 1 2K+ hane

Morups Tänge 19.3 (Christopher Gullander, Mats Almgren m.fl.). 1 hane Uttersos, Tvååker 26.3–7.4 (Magnus Jäderblad, Mats Almgren m.fl.). 1 ex. 5:e vik, Getterön 15–6.4 (Stefan Johansson, Peter Samuelsson m.fl.).

Vg: 1 3K+ hane Kyrkebo Ornunga 20.3 (Karl-Erik Rydler, Olle Svensson). 1 honf. Nordkroken, Vargön 4.4 (Björn Johansson). 1 honf. Hovås golfbanedamm, Askim 8.4 (Mikael Molin). 1 2K hane samhäckande med hona europeisk sädesärla (ssp. *alba*) Hagaparken, Vänersborg 25.4–4.7 (Björn Johansson, Göran Darefelt, Anders Jihmanner m.fl.).

Boh: 1 hane Rörö 14.3 (Ingemar Åhlund). 1 hane Tängevik, Ramsvikslandet 25.3 (Peter Nilsson, Per Wohlin, Sussie Carlström m.fl.). 1 3K+ hona Hjälvik, Öckerö 25.3–2.4 (Peter Post m.fl.). 1 hane Torslandaviken 25.3 (Magnus Persson). 1 3K+ hona Hällers åkrar, Stenkyrka, Tjörn 25.3 (Per Undeland). 1 ad. hane samhäckande med hona europeisk sädesärla (ssp. *alba*) Torslanda golfbana 12.4–25.6 (Ola Wennberg m.fl.). 2 ex. Laxbutiken, Ljungkile 1.5 (Anders Lindqvist).

Ög: 1 hane Nybro, Svartämynningens naturreservat 6.4 (Martin Fransson m.fl.).

Hls: 1 ex. Strömsbruk 21.5 (Johan Södercrantz).

Hjd: 1 ex. Hede Viken 7–8.4 (Jim Bäck).

Mpd: 1 hane Fagervik, Timrå 30.7 (Michael Englevik).

Ång: 1 hane Lugnvik 23.4 (Åke Gustavsson).

Tillägg 2022:

Boh: Tre fynd från Bohuslän lyckades inte leta sig hela vägen fram till *Fågelåret* 2022: 1 ad. hona Breviks kile 19.3 2022 (Per Undeland, Roberth Gustavsson). 1 hane Ertseröd, Grebbestad 10.3 2022 (Christer Elg, Peter Törnqvist). 1 hane Hålkedalskilen, Strömstad 30.6 2022 (Olof Kosterbärg).

Inalles 22 fynd gör 2024 till ett bra, men inte exceptionellt, år för denna underart. Det kan jämföras med det högsta antalet under "modern tid" (vilket i yarrellii-sammanhang betyder sedan 2006, då kraven för publicering stramades upp väsentligt), nämligen 31 fynd år 2020. Innan 2006 noterades ännu högre summor under vissa år, men dessa siffror innehåller med säkerhet ett antal individer som med dagens krav skulle klassas som hybrider och är därför inte jämförbara med de senaste åren. De senaste fyra åren har års-ummorna varit höga, vilket kan tyda på att arten expanderar. Kanske gynnas den av mildare vintrar. Geografiskt är det som vanligt Västkusten som dominerar, föga förvånande för denna sydvästliga art som säkerligen till stor del når oss som ett resultat av förlängd vårflyttning. Det sistnämnda antyds också av att vårfynd dominerar starkt i fyndmaterialet. Några intressanta noteringar i

årets rapportskörd är följande: endast ett fynd i Skåne – ett normalår ses åtminstone 4–5 individer (RRK Skåne), första fyndet i Hälsingland, andra fyndet i Medelpad, fjärde fyndet i Ångermanland och femte fyndet i Härjedalen.

JOHAN SVEDHOLM

Fynd av underarten:

Kinesisk sädesärla

Motacilla alba leucopsis

0/0–1/1

Ög: 1 1K hane Svensksundsviken 4–6.11 (F) (Fredrik Sahlin).

Ett mycket häftigt fynd av denna östliga underart! Häckningsområdet sträcker sig från sydostligaste Ryssland, ner genom Syd- och Nordkorea och sydvästra Japan samt vidare ner genom östra och södra Kina. Det handlar alltså om en fågel som kommit långt österifrån! Från Europa finns tidigare bara tre publicerade fynd; England april 2005, Norge november 2008 och Finland november 2015 (*Dutch Birding* 46:2 2024) – detta innebär alltså att det svenska fyndet utgör endast det fjärde för Europa. Raritetskommittén har beaktat problematiken kring udda tecknade västliga sädesärlor, men gjort bedömningen att denna fågel visar ett utseende som passar mer eller mindre perfekt med en ung hane *leucopsis*.

BJÖRN MALMHAGEN

FOTO: MIKAEL ARINDER

Större piplärka *Anthus richardi* Svanaholms ängar, Småland, 5 november 2023.

Större piplärka

Anthus richardi

Ca 1602–18/18

Sk: 1 ex. str. SV Nabben, Falsterbonäset, 24.9 (Mattias Ullman, Raul Vicente, Stefan Wahlstedt m.fl.). 1 ex. Falsterbo–Ångsnäset 2.10 (Bengt Grandin). 1 ex. str. SV Nabben, Falsterbonäset, 8.10 (Mattias Ullman, Raul Vicente).

Bl: 1 ex. Maren, Utlängan 6–7.5 (David Erterius, Magnus Helldén, Christoffer Renvaktar m.fl.).

Öl: 1 ex. Skeppsdjupet, Lillholm 27.4 (Samuel Persson, Ward Tamsyn). 1 ex. Ottenby 7–9.5 (Lasse Bohlin, Örnulf Asker m.fl.).

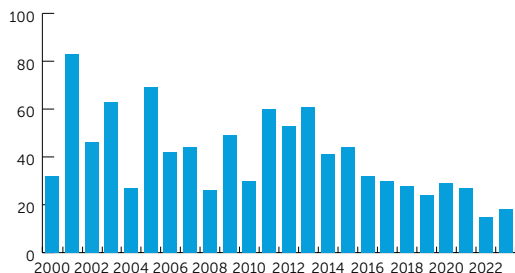
Sm: 1 ex. Svanaholms ängar 4–14.11 (Anders Sandh, Charlotta Sandh, Bengt Larsson m.fl.).

Hi: 1 ex. Råserna, Vallda Sandö 22.9 (Erik Landgren). 1

FOTO: CLAS TORNEFJELL

Kinesisk sädesärla *Motacilla a. leucopsis* Svensksundsviken, Södermanland, november 2023.

Antal större piplärkor i Sverige 2000–2023. Trenden pekar tydligt nedåt.

ex. str. SO Malön 26.9 (Mikael Käll) och samma ex. sågs även på Nidingen samma dag (Jon Liljebäck, Edvin Klein, Hanna Liljebäck m.fl.).

Gtl: 1 ex. str. V Bredsandsudde, Gotska Sandön 22.9 (Juho Könönen). 1 ex. str. SV Bredsandsudde, Gotska Sandön 23.9 (Juho Könönen). 1 1K Bredsandsudde, Gotska Sandön 29.9 (Juho Könönen). 1 ex. Roes 19.10 (Mats Svensson Pavval).

Srm: 1 ex. Örudden, Torö 14.9 (Johan Nilsson, Rikard Liljebäck). 1 ex. Marsäng 5.10 (Jan Sjöstedt, Monika Dalhäll, Fredrik Lundberg). 1 ex. Landsort 6.11 (Fredrik Forsberg, Alan Dalton).

Upl: 1 ex. Angarnssjöängen 19–21.9 (Erik Koppe, Kenneth Olausson, Melcher Falkenberg m.fl.). 1 ex. Tibbleviken, Kungsängen 18.11 (Bo Hellberg, Anders Eriksson, Barbara Leibiger m.fl.).

18 fynd av lika många individer (tre på våren och 15 på hösten) var en liten uppräckning från 2022 års bottennotering om 15 ex. Inte desto mindre är kräftgången tydlig. Så här få fynd har inte noterats i vårt land sedan 1980-talet. Anledningarna till artens minskande uppträdande i Nordvästeuropa är okända.

ANDREAS LIVBOM

Mongolpiplärka

Anthus godlewskii

23/23–1/1

Vstm: 1 1K Lövsstapumpen, Asköviken, 5.11 (F) (Johan Brenander).

Ny art för Västmanland. Årets fynd faller väl in i den fyndbild som sakta växt sig allt tydligare med nu totalt 24 fynd. Medianupptäcktsdatum ligger sedan ett antal år tillbaka stabilt på 31.10.

BJÖRN MALMHAGEN

Sibirisk piplärka

Anthus hodgsoni

97/97–3/3

Öl: 1 ex. Triberga läge 22.10 (Axel Jensen, Per Jensen m.fl.).

Hl: 1 ex. str. S Stora Skedevik, Mönster, Onsala 18.10 (Kasper Wieck).

Ång: 1 ex. ringm. Skeppsmalen, Skagsudden 9.9 (Mikael Nordendahl, David Rocksén, Åsa Ljunglöf).

Tre höstfynd (medianen för de senaste tio åren är 4 ex.) med en normal fördelning i tid och rum, även om fyndet 9.9 är det datummässigt tidigaste för Sverige jämte ett fynd från Stora Fjäderägg i Västerbotten samma datum 2012. Det finns dock både norska och finska fynd samma datum eller tidigare på hösten, så vi betraktar inte 9.9 som något extremt datum för arten. Andra fyndet i Ångermanland och det fjärde i Halland. Som kuriosas kan nämnas att Ölandsfågeln blev Sverige fynd nr 100 genom tiderna.

ANDREAS LIVBOM

Stenpiplärka

Anthus japonicus

4/4–0/0

Tidigare fynd:

1996: Hl: 29–31.12, 1 ex. Träslövsläge (F 1997:161, 170–172).

1997: Hl: 1–14.1, 1 ex. Träslövsläge (F 1997:161, 170–172), samma som 1996.

2010: Sk: 19–20.12, 1 ex. Vikens hamn (F 2010:118).

2016: Sk: 16.10, 1 ex. Lerhamn (F 2016:143).

2018: Bl: 23.4, 1 ex. Saltstensudden, Utlängan (F 2018:168).

FOTO: JOHAN BRENDER

Mongolpiplärka *Anthus godlewskii* Lövsstapumpen, Asköviken, Västmanland, 5 november 2023.

Enligt Tk (Taxonomikommitténs Rapport nr 14, 2024) ska formerna *japonicus* respektive *rubescens*, tidigare båda förda till arten hedpiplärka, nu betraktas som två separata arter och *japonicus* ges det svenska namnet stenpiplärka och *rubescens* amerikansk piplärka (se vidare nedan). Fyndet från Utlängan från 2018 har tidigare publicerats som obestämd *rubescens/japonicus*, men har vid en förnyad granskning bedömts kunna publiceras som en stenpiplärka.

BJÖRN MALMHAGEN

Amerikansk piplärka

Anthus rubescens

3/3–0/0

Fynd av underarten:

Nordlig amerikansk piplärka

Anthus rubescens rubescens

3/3–0/0

Tidigare fynd:

2005: Hls: 3–6.12, 1 2K+ ringm. Hölick, Hudiksvall (F 2005:129).

2008: Hl: 22.11–31.12, 1 1K Årnsuddens naturreservat (F 2008:145).

2009: Hl: 1–23.1, 1 2K Årnsuddens naturreservat (F 2009:112), samma som 2008.

2021: Hl: 10–13.5, 1 2K+ Låddholmsviken, Vallda Sandö (F 2021:186).

Enligt Tk (Taxonomikommitténs Rapport nr 14, 2024) ska formerna *japonicus* respektive *rubescens*, tidigare båda förda till arten hedpiplärka, nu betraktas som två separata arter och *japonicus* ges det svenska namnet stenpiplärka (se vidare ovan) och *rubescens* ges namnet amerikansk piplärka. Vad gäller amerikansk piplärka förekommer den i Nordamerika med tre underarter och där nominatformen *rubescens* är den som är aktuell för uppträdande i Europa. Den har getts det svenska underartsnamnet nordlig amerikansk piplärka.

BJÖRN MALMHAGEN

Vattenpiplärka

Anthus spinoletta

Sk: Totalt 29 ex. fördelat på 12 under januari–mars och 17 under oktober–december. Flest fynd gjordes kustnära

i de nordvästra delarna av landskapet (RRK Skåne).

Bl: 1 ex. Kråkenabben 5.1 (Philip Österblad). 1 ex. Uttorp, Sturkö 15.3 (Anders Rimne). 1 ex. Sydudden, Utlängan, 23.10 (Lars-Gunnar Lundquist, Jan Funke). 1 ex. Köpeviken, Lindö udde 19.11 (Fredrik Lennartsson).

Öl: 1 ex. Ölands norra udde 19.11 (Joakim Holm m.fl.).

Sm: 1 ex. Osudden, Vidöstern 28.10 (Roger Ahlman, Bengt Larsson, Mats Johansson m.fl.).

Hl: 6 ex. under första halvåret och minst 12 ex. under andra halvåret (RRK Halland).

Vg: 1 ex. förbiflygande Galterö huvud, Galterö 12.11 (Mikael Molin).

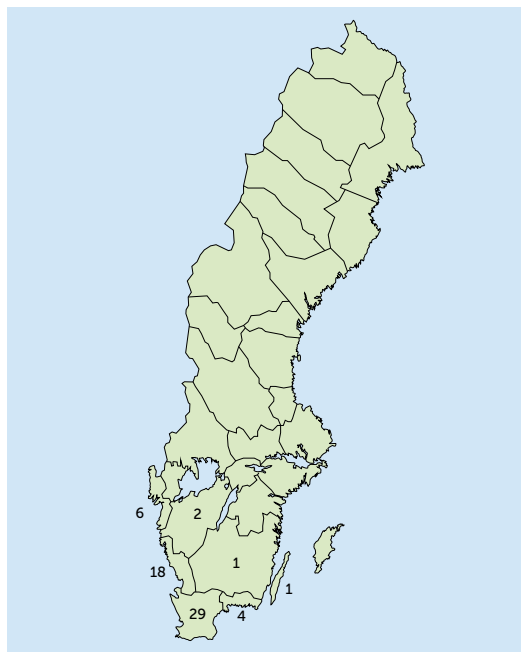
Vg/Boh: 1 ex. Mudderdammen, Torslandaviken 2.11 (Christer Fält).

Boh: 1 ex. Haby bukt, Ramsvikslandet 2–14.1 (Martin Blomberg, Stefan Göransson, Peter Hvass m.fl.). 1 ex. Hyppeln 8.3 (Ingemar Åhlund). 1 ex. Vadet, Härmanö 7.11 (Stefan Oscarsson). 1 ex. Grindebacken, Härmanö 7.11 (Stefan Oscarsson). 1 ex. Rörö 14.12 (Stefan Svanberg).

Tillägg 2021: Gtl: 1 ex. Gnisvärd 6–7.5 (Mikael Larsson, Ulf Lidberg m.fl.).

Totalt noterades 60 individer under året (22 under första halvåret och 38 under det andra) vilket är relativt normalt för senare tid.

MAGNUS HELLSTRÖM

Antal vattenpiplärkor *Anthus spinoletta* under 2023 fördelade på landskap.

FOTO: ANDRÉ STRÖMBERG

Svarthuvad sparv *Emberiza melanocephala*
Vuollerim, Lule lappmark, 30 maj 2023.

Svarthuvad sparv *Emberiza melanocephala* 48/48–2/2

Lu lpm: 1 2K+ hanne Vuollerim 30–31.5 (F) (André Strömberg, Bengt Larsson, Roger Söderström), 1 1K Vuollerim 19–31.10 (F) (André Strömberg).

Korrigeringar:

1994: Fyndet från Landsort 8.10, som tidigare publicerats som ad. hona, publiceras nu som 1K+ utan kön (FÅ 1994:143).

1998: Fyndet från Ottenby 13.9, som tidigare publicerats som ad. hona, publiceras nu som 1K utan kön (sannolikt hanne) (FÅ 1999:161, F 2000:144, DNA U. Olsson*).

2019: Fyndet från Hoburgsklippan 22.9–2.10, publiceras nu som obestämd, se svarthuvad/stäppsparv (FÅ 2019:189).

Efter ett fynd 1988 finns det nu tre fynd av svart-huvad sparv i Lule lappmark. Efter att en grann hanne besökt en fågelmatning i Vuollerim 30–31 maj var det nog få som tippade att Vuollerim skulle gästas av ytterligare en svarthuvad sparv samma år! Denna gång en ungfågel på en annan matning inte mer än 300 meter från vår fågelns plats! Fågeln på hösten sågs 19–31 oktober på matningar både vid Jägarstigen och vid Lövgården. En större genomgång av tidigare svenska höstfynd har lett till en rad korrigeringar framför allt avseende ålder. Då ungfåglar som ruggar partiellt postjuvenilt redan på häckplatsen kan variera

mycket mer i utseende än vad som tidigare varit allmänt känt har åldersbestämning på höstarna av svarthuvad sparv och stäppsparv visat sig mer komplicerad än vad man tidigare trott. Ungfåglar kan variera enormt i slitage från mycket fräsch vinge (som årets höstfågel i Vuollerim) till mycket slitna ungfåglar. Problematiken har redovisats i separat artikel (Grundsten och Vicente 2024).

MÅNS GRUNDSTEN

Tallspurv *Emberiza leucocephalos* 24/24–0/0

Ång: 1 3K+ hanne Nordanås, Själevads s:n, 1–28.1 (F) (Mikael Nordendahl).

Justering 2016:

Sk: 1 hanne Dalen, Gröthögarna, 14.10 (F) (FÅ 2016:186, VF 2019/1:41).

Årets fågel är samma individ som stannat kvar över årsskiftet och redan behandlats under 2022 och ingår således redan i den tidigare fyndtotalen. När det gäller fyndet från 2016 ändrade Raritetskommittén för ett par år sedan sin tidigare bedömning och beslutade att fyndet ska publiceras som säkert bestämt, men detta publiceras officiellt först nu (Raritetskommittén, 2019).

BJÖRN MALMHAGEN

FOTO: PÅR WIKLUND

Tallspurv *Emberiza leucocephalos* Nordanås,
Ångermanland, 21 januari 2023.

FOTO: JÖRGEN LINDQVIST

Dvärgsparv *Emberiza pusilla* Livräddningsstationen, Flisviken, Gotland, 11 oktober 2023.

Dvärgsparv

Emberiza pusilla

Fynd utanför häckningsområdet/häckningstid:

Sk: 9 ex., flertalet str. SV, Nabben, Falsterbonäset, 17.9–8.10 (Mattias Ullman, Raul Vicente, Emil Lundahl m.fl.). 1 ex. S reningsverket, Dagshög 24.10 (Raul Vicente). 1 ex. Örtofta sockerbruksdammar 7–30.12 (Wilhelm Lennman, Petter Olsson m.fl.).

Bl: 1 1K ringm. Torhamns udde 8.10 (Felix Johansson, Lena Jönsson m.fl.).

Öl: 1 ex. Ventlinge strand 10.5 (Leif Dahlgren, Gunilla Lundborg).

Hl: 1 1K ringm. Sönerbergen, Onsala 2.10 (Tommy Järås, Kjell Wallin m.fl.). 1 ex. Hamnutfyllnaden, Halmstad hamn 2.10 (Petter Westberg, Gabriel Axelsson m.fl.). 1 ex. Skallanäs, Vässingsö, Onsala 7.10 (Kasper Wieck, Simon Carrington). 1 1K ringm. Nidingen 8.11 (Bo Nielsen, Magnus Friberg, Eva Mattsson m.fl.).

Gtl: 1 ex. f.d. Livräddningsstationen, Flisviken 9–12.10 (Åsa Lindén, Per Åberg m.fl.). 1 1K Bodhus, Näsudden 26.10 (Juho Könönen).

Vg: 1 ex. Haga kile 25.9 (Johan Lundgren). 1 ex. ringm. Flatholmen, Torslandaviken 5.10 (Peder Winding m.fl.).

Srm: 1 ex. Landsort 19.9 (Fredrik Forsberg m.fl.).

Vrm: 1 ex. Gammeltullen, Långflon 26.9 (Jan Håkansson, Patric Gullström).

Upl: 2 ex. ringm. Björn 27–29.9 (Teet Sirotkin, Ulrik Lötberg, Henrik Bergendal m.fl.). 1 ex. Stora Vanskär södra, Blidö 28.9 (Teet Sirotkin, Anders Eriksson, Magnus Liljefors). 1 ex. Mjölknäset 25.11–30.12 (Rickard Flodin m.fl.).

Dir: 1 1K ringm. Lindängen 16.9 (Magnus Strömberg, Petter Strömberg, Lars-Göran Hansson m.fl.).

Gstr: 2 ex. ringm. Eggegrund 10.9 (Jan Lindström, Thomas Granfeldt, Henrik Westberg).

Vb: 3 1K ringm. Danielsten, Bureå 30.8–15.9 (Linus Andersson). 1 ex. Röbbäcksdalen, Umeälvens delta 21.9 (Joel Hallingfors, Joakim Linder). 1 ex. Skötgrönnan, Burvik 23.9 (Elis Ölfvingsson, Axel Jensen, Johan Jensen). 1 1K ringm. Stora Fjäderågg 23.9 (Andreas Garpebring, Johan Ekenstedt, Julia Pettersson m.fl.).

Nb: 1 hane Rödkallen, Luleå 29.5 (Mårten Müller).

Lu lpm: 1 ex. Övre Kuouka 17.8 (Ronny Högström, Ingemar Pettersson).

Två vårfynd och 37 höstfynd (17.8–30.12) ger en årstotal om 39 ex. utanför häckningsområdet/häckningstiden. Höstuppträdandet bräcks endast av hösten 2016, som bjöd på hela 49 dvärgsparvar, och förmärktes även i övriga Nordvästeuropa. RRK Halland rapporterar om rekordstor årstotal och RRK Skåne om tangerad. Värt att nämna särskilt är de nio dvärgsparvarna på Nabben, Falsterbo i Skåne. På platsen har ljudinspelning av sträckande fåglar ägt rum under större delen av höstsåsongen. Sex av fåglarna bestämdes på klassiskt vis av sträckräknarna på platsen, medan tre stycken säkrades med ljudinspelning och sonogramanalys i efterhand. Sjätte fyndet i Värmland.

Korrektion 2022: Totalt antal under häckningsperioden nationellt: 57 ex. (samtliga i Norrbotten och norra Lappland). Totalt antal utanför häckningsperioden nationellt: 14 ex. Sammanlagt 71 fåglar och 2022 lyckades därmed inte slå rekordåret från 2016, då ca 72 ex. inräknades i landet.

ANDREAS LIVBOM

Gråhuvad sparp

Emberiza spodocephala

4/4–1/1

Ång: 1 ex. Snöan 25.10 (F) (Pekka Bader, Björn Gustafsson).

Landets femte fynd och det första i Ångermanland. Tidigare fynd är från Sydsverige: Halland, Skåne, Blekinge och Öland. Av de fem fynden är två från vårsträcket (slutet av april till mitten av maj) och tre fynd från hösten (slutet av oktober till mitten av november). Tar man en titt i våra grannländer så finner man i stort en liknande fyndbild med fyra fynd i Norge och två fynd i Finland, men ännu inget fynd i Danmark.

BJÖRN MALMHAGEN

Baltimoretrupial

Icterus galbula

1/1–0/0

Sk: 1 2K Förslöv 1.1–22.4 (F) (Stefan Andersson, Karl-Erik Gustafsson m.fl.).

Vg: 1 2K Svenljunga 26.4–2.5 (F) (Inga-Britt Högberg gm Rrk Vg).

Fågeln upptäcktes av boende i byn redan i december 2022, då den födosöket på en fågelmatning och tog för sig av utlagd frukt. Fågeln blev en riktig publikmagnet under vintern och en bit in på våren då den mestadels var lättfunnen på någon av byns fågelmatningar. Otroligt nog sågs den sedan fyra dagar efter sista observationen i Förslöv i Svenljunga, nära 13 mil i NNO riktning. Bilder som studerats lämnar inget tvivel att det rör sig om samma individ då bland annat slitage i tertialer med tydlighet avslöjar detta. Fyndet i sig kanske inte var helt oväntat, för om man blickar västerut till Storbritannien finns där totalt 26 fynd, varav flera fynd är från vintermånaderna på fågelmatningar likt det svenska fyndet (BBRC gm Stephen Menzie). I Norden finns sedan tidigare bara ett fynd, från Norge i oktober 2015 (artsobservasjoner.no).

BJÖRN MALMHAGEN

Fynd som placerats i kategori D

Dvärgsnögås

Anser rossii

17/17–1/1

Vrm: 1 2K+ Västa Nordtorp 16.3–1.4 (F) (Dan Mangsbo, Martin Sandmark).

Denna nordamerikanska, arktiska gås är sannolikt en mycket ovanlig flyttfågel till Europa. Under 1900-talet har arten kraftigt expanderat sett till antal individer i sitt utbredningsområde. År 2005 valde Rk att flytta arten från kat. E till kat D, då man bedömde att ett spontant uppträdande inte kunde uteslutas. Under hösten 2023 sågs två dvärgsnögäss först i Levanger, Norge, 16.9–4.10 för att därefter dyka upp i Stora Vildmosse i Danmark 7.10 följt av Den Haag i Holland 8.10 och slutligen i Stalhille i Belgien 9.10. Den ena individen, en han-

ne, var märkt med en stålring vars siffror kunde avläsas – fågeln var märkt vid Cambridge Bay i Kanada den 7.8 2017. Till följd av detta publicerades fynden i kat. A. Datum, lokal, beteende och vilka arter som arten sällskapar med kan vara viktigt i fråga om spontanitetsbedömningen – om än att denna försvåras genom att det nu och då dyker upp bekräftade parkrymlingar, samt rapporter om häckningar i västra Europa. Se också under *Fynd som placerats i kategori E*.

NIKLAS ANDERSSON

Snögås

Anser caerulescens

Sk: Vit morf 1 ex.

Öl: Blå morf 1 ex.

Vg: Vit morf 5 ex.

Dls: Vit morf 1 ex. Tredje fyndet i landskapet.

Vrm: Vit morf 1 ex.

Vstm: Vit morf 3 ex.

Gstr: Vit morf 3 ex.

Fynden under året bestod av enstaka individer förutom en flock om tre individer av vit fas vilken sågs i Gästrikland 6.10, Västmanland 8–19.10 och Västergötland 24.10. Alla fynd, utom 1 ex. i Värmland i mars, gjordes under hösten med tyngdpunkt på oktober. En försiktig uppskattning ger 1 ex. under våren (vit morf) och minst 6 individer under hösten (5 vit morf och 1 blå morf).

HENRIK LERNER

Kamskrake

Lophodytes cucullatus

27/27–0/0

Vstm: 1 hane Sörbysjön och Rockhammar, Fellingsbro sn, 26.3–4.4 (F) (Mattias Rudenvall, Majgret Karl gnm Rrk Vstm).

Tillägg 2005:

Ög: 1 hane Tåkern 17.9–3.11 (F) (Bengt Andersson gm Rrk Ög).

De flesta fynden av kamskrake i Europa bedöms vara parkrymlingar, och även i Sverige har individer publicerats i kategori E, se nedan. Eftersom spontana individer också har dykt upp i Europa är det inte uteslutet att vilda kamskrakar skulle kunna ta sig till Sverige. Det är skälet till att individer

som inte visar tecken på att vara rymlingar placeras i kategori D. Årets fågel bedöms vara samma individ som sågs 2022 och påverkar därför inte fyndtotalen. Fyndet från 2005 lumpas med ett tidigare godkänt fynd från 2006 och påverkar därmed inte heller fyndtotalen.

NIKLAS ANDERSSON

Stäppsparrv

Emberiza bruniceps
0/0–0/0

Korrigerig: 1988:

HI: Fyndet från Morups Tånge publiceras nu i kategori E. Se under *Fynd som placerats i kategori E*.

Fynd som placerats i kategori E

Röd Halsad gås

Branta ruficollis

Vg: 2 2K Tegelängen, Mariestad 30.8–27.9 och samma fåglar vid Segerstad 24.9 och (en av individerna) vid Nils Matsgården, Östen 14–17.10 (Torkel Söderström, Musse Björklund, Lena Kempe m.fl.).

Vrm: 2 2K Inre Kilsviken 28.6–2.7 (Birger Gustavsson m.fl.).

Samma två individer, märkta med färgringar, sågs först i Värmland och senare i Västergötland. Dessa observationer hänförs till Kat. E.

HENRIK LERNER

Strippgås

Anser indicus

Sk: 1 ex. Nygård, Svedala 4.3 (Jonas Holmqvist, Tommy Holmgren).

Dls 1 ex. Tössebackens båthamn, Åmål, 25.7 (Johan Jansson m.fl.) samt Mörtebolstjärnet, Åmål, 30.7 (Håkan Krave).

Båda fåglarna bar färgringaroch hänförs till Kat. E.

HENRIK LERNER

Dvärgsnögås

Anser rossii
2/2–1/1

Bl: 1 ad. Elleholm–Fäören–Vesan märkt med färgring 21.6–28.9 (F) (Mats Olsson, Stefan Peterson).

Fågeln var märkt med en grön respektive blå plastring på benen och hänförs därför till Kat. E.

NIKLAS ANDERSSON

Svart svan

Cygnus atratus

Sk: Totalt 6 ex. (varav 2 ex. ruvande) Kärragården, N Ystad 13.5 (Tomas Persson).

HI: Totalt 2 ex.

Vg: Totalt 3 ex.

Boh: Totalt 1 ex.

Ög: Totalt 3 ex.

Nrk: Totalt 1 ex.

Upl: Totalt 1 ex.

Vstm: Totalt 1 ex.

Första fynden 25.3 och sista 18.10. Som mest kan totalt 18 ex. funnits i landet under 2023, men det är troligt att den verkliga summan är lägre. Det kan jämföras med föregående två års uppskattning till 5 individer. Noterbart är en häckning i Skåne. De 3 ex. som observerades 10.9 i Jonstorp, NV Höör, Skåne verkar vara uppfödda i närheten.

HENRIK LERNER

Brudand

Aix sponsa

Sm: 1 hane under april

HI: 2 hannar under april.

Vg: 2 hannar under april och juni (samma två individer).

Gstr: Långstannaren från förra året, 1 hane (som dök upp 1.10 2022), var kvar åtminstone till 10.3.

Under året sågs 3–5 hannar, vilket är i linje med tidigare års antal. Eftersom brudanden är relativt vanlig i fågeldammar eller djurparker så anses alla fynd tillhöra Kategori E, även om det finns en möjlighet att den skulle kunna ta sig till Europa spontant från sina häckplatser i Nordamerika.

HENRIK LERNER

Mandarinand

Aix galericulata

Vrm: 1 hane Arvika 12.4 (Börje Holgersson, Claes Elven). Fågeln var ringmärkt och bedöms som parkrymning.

HENRIK LERNER

FOTO: GÖRAN LENZ

Eremitibis *Geronticus eremita* Rosenlundsfälten, Jönköping, Småland, 11 november 2023.

Kamskrake *Lophodytes cucullatus* 5/5–1/1

Sm: 1 3K+ hanne märkt med färgring Urshultsviken 29.10–11.11 (F) (Carina Larsson), samma som 2022 (FÅ 2022:182).

Dlr: 1 2K hanne märkt med färgring Åkersjön, Leksand, 26.5 (F) (Karin J. Gisslar).

Dalafågeln var märkt med en svart plastring och bedöms därför vara en parkrymling och placeras därför i kategori E. Den småländska individen, som hade en grönplastring, sågs även 2022 och omfattas därför redan av den tidigare fyndtotalen.

NIKLAS ANDERSSON

Eremitibis *Geronticus eremita* 0/0–1/6

Sk: 1 ex., "Status", Yxenhult 17.11 (Marie Larsson), 1 ex., "Kingsley", Nevishög (Ingemar Andell mfl), 4 ex. Nordvästskåne 24–26.11 (gnm Lars-Bertil Nilsson).

Sm: 6 ex., varav en individ försedd med satellitsändare, "Status", Rosenlundsfälten 30.10–15.11, 1 ex. Rosenlunds-

fälten 19–25.11 (F) (Chus Fernández, Gregorio Para m.fl.), 1 ex. Alandsköp 16.11 (GPS-signal gnm Lars-Erik Andréasson), 1 ex., "Status", Sölje 19.11 (Roger Ahlman mfl), 1 ex. Grönkulla, Bäck, Vaggeryd, 19.11 (Jenny Andersson, Thomas Axelsson).

Ny art för landet, dock anses de som icke spontana. En av fåglarna, med namnet "Status", var ringmärkt och försedd med GPS-sändare. Tack vare sändarinformationen online hittades fåglarna nästa dag efter deras ankomst till Sverige. Flocken stannade först länge i Jönköping men delade på sig och delar av flocken sågs i Skåne och en del återvände till Jönköping. Den sändarförsedda individen tros ha omkommit, i alla fall upphörde uppdateringarna från den solcellsutrustade sändaren. "Status" var född av frilevande föräldrar på en klippfylla i Österrike och samtliga inblandade individer som flög norrut anses ha samma ursprung. Märkningen sker som en del av ett bevarandeprojekt där man har fött upp och släppt ut fåglar för att stärka den starkt hotade populationen i Europa. Populationen anses idag inte att vara självproducerande och fåglarna från projektet hamnar således i kategori E.

JUHO KÖNÖNEN

Halsbandsparakit

Psittacula krameri

Öt: 1 ex. Beijershamn 16.6 (Robert Lager).

HI: 1 ad. hanne Bua 9–15.11 (Mikael Larsson, Petter Bohman).

Upl: 1 ex. Sollentuna 10.8 (Sven Jägbrant).

Kommer fåglarna från en bur eller från den fri-häckande population som numera finns runt flera av Mellaneuropas storstäder? Hittills har inget fynd från Sverige ansetts vara "spontant". Sist det begav sig var vintern 2020–2021, då en individ uppehöll sig på södra Öland. Första fyndet i Halland.

FREDRIK FRIBERG

Stäppsparv

Emberiza bruniceps

1/1–0/0

Korrigerig:

1988: HI: 1 hanne Morpus Tänge 18.7 (VF 48[1989]:461).

I linje med hur andra nordeuropeiska raritetskommittéer bedömer äldre fynd av stäppsparv placeras fyndet från Morups Tänge 1988 i kategori E i stället för D. Under både 1980- och 90-talen finns en lång rad förrymda stäppsparvar dokumenterade i Europa. Under 1960- och 70-talen bedrevs en stor import av stäppsparvar från Indien till Storbritannien. Importen förbjöds 1982. En eventuell framtida stäppsparv i Sverige kommer däremot att publiceras i kategori A om den inte visar tydliga tecken på att härstamma från fångenskap. För fördjupande information se separat artikel i *Vår Fågelvärld* (Grundsten & Vicente 2024).

MÅNS GRUNDSTEN

Bordlagda rapporter

Dvärgsnögås

Anser rossii

Sk: 1 ad. str. SV Nabben, Falsterbonäset, 18.10.

Sibirisk knölsvärta

Melanitta stejnegeri

Sk: 1 hona Malen, Båstad, 6.2 (F).

HI: 1 hona Skummeslövsstrand 23.1 (F).

Gtl: 1 hona str. Bredsandsudde, Gotska sandön, 12.5 (F).

Kaukasisk lundsångare

Phylloscopus nitidus

T lpm: 1 sj. Njullas tunnelmynning 14.7 (L).

Svarthalsad trast-hybrid

Turdus atrogularis x ?

Mpd: 1 ex. Liden 16.11–31.12, bordlagd i avvaktan på DNA-analys.

Vitgumpad buskskvätta

Saxicola maurus

Ög: 1 ex. Häradsskär 27.9 (F), bordlagd i avvaktan på DNA-analys.

Gulärla

Motacilla flava

Fynd av:

"Östlig gulärla"

Motacilla flava plexa/tschutschensis/macronyx

Öt: 1 1K Ölands södra udde 4.11 (F, L), 1 1K Össby 7–10.11 (F, L), bordlagda i avvaktan på DNA-analys.

Fynd som arkiverats då de inte kan bedömas med nuvarande kunskap

Tundratrut

Larus heuglini

Gtl: 1 2K Bredsandsudde, Gotska Sandön, 1.5 (F) (Juho Könönen), 1 2K Bredsandsudde, Gotska Sandön, 3.6 (F) (Juho Könönen).

Rapporter som inte godkänts för publicering

Kanadagås *Branta canadensis occidentalis/fulva*

Boh: 1 ex. Östra strandängen, Ödsmåls kile, 2.9 (F).

Polargås *Branta hutchinsii*

Vg: 1 ex. Nohagaviken, Alingsås, 7.11.

2014: Hl: 1 ex. Killingatängen och Myrkullevägen, Getterön, 16.3 respektive 20.3 (F).

2015: Gtl: 1 ad. Hoburgen, Sundre, 8.9.

Dvärgsnögås *Anser rossii*

Sm: 1 adult Stojby 9.5 (F).

Grönlandsbläsgås *Anser albifrons flavirostris*

P lpm: 1 ad. Båtsjaur 7.5 (F).

Sibirisk knölsvärta *Melanitta stejnegeri*

Srm: 1 3K+ hane Södra udden, Landsort, 29.4.

Amerikansk sjöorre *Melanitta americana*

Upl: 1 ad hane rast. Kasberget, Vaddö, 9.4.

Blek tornseglare *Apus pallidus*

Sk: 1 ex. Nabben, Falsterbonäset, 13.11 (F).

Boh: 1 ex. Hyppeln 6.11 (F).

Sibirisk tundrapipare *Pluvialis fulva*

Öl: 1 1K Södra utmossen 11.9.

Ob. tundrapipare *Pluvialis fulva/dominica*

2022: Vstm: 1 ex. Rudö, Rytterne sn, 28.9.

Baffintrut *Larus glaucoideus kumlieni*

Vg: 1 3K Gärdskan 31.12 (F).

Sandtärna *Gelocheidon nilotica*

2014: Öl: 9 ad. Ölands norra udde 17.5.

Boh: 1 ad. Bredviken, Hönö, 3.6, 1 ad. Rörö 5.6.

Ob. gulnäbbad lira/scopolilira *Calonectris borealis/diomedea*

Sk: 1 ex. Mistluren, Kullaberg 30.4, 1 ex. str. SSV Rålehamn 10.8, 1 ex. str. Bunkern, Hovs hallar, 12.10.

Hl: 1 ex. str. Nidingen 12.10.

Boh: 1 ex. str. Grosshamn 4.10.

Större lira *Ardenna gravis*

Sk: 1 ex. förbiflygande Yttre Kattvik 8.8.

Boh: 1 ex. Basteviken, Nord-Koster, 13.10.

Dvärgrördrom *Ixobrychus minutus*

Sm: 1 ex. Sticklelösaviken, Landsjön, 15.6.

Stäppörn *Aquila nipalensis*

Gstr: 1 3K Valbo 26.6.

Mpd: 1 ex. Krokaviken, Sundsvall, 1.5.

Hökörn *Aquila fasciata*

Sk: 1 2K Gärdslöv 11.9.

Tornuggla *Tyto alba*

Öl: 1 hörd södra Öland 14.8 (två rapporter).

Gtl: 1 ex. Storsudret 16.11 (V).

Beringvarfågel *Lanius borealis*

Gtl: 1 ex. Åkrarna, Holmhällar, 12.11 (F).

Bergtajasångare *Phylloscopus humei*

2012: Öl: 1 ex. Stenåsabadet 16.11.

Sibirisk lundsångare *Phylloscopus plumbeitarsus*

Öl: 1 ex. Ölands norra udde 19.9 (F), se Sibirisk lundsångare/nordsångare ovan.

Rödstrupig sångare *Curruca cantillans*

Upl: 1 2K hane ringm. Svenska Högarna 22.5 (F), se "Rödsångare" ovan.

Trädgårdsträdskrypare *Certhia brachydactyla*

Hl: 1 sj. Börslund, Ringhals, 11.5 (L).

Sm: 1 ex. Ö Bondetorp 1.11 (F).

Sydnäktergal *Luscinia megarynchos*

Gtl: 1 sj. Hammars, Färö, 14.5, 1 ex. Lilla Hajdes, Fröjel, 19.9.

Hedpiplärka *Anthus rubescens*

Hl: 1 ex. Klapperstensfältet, Påarp, 27.1 (F).

Baltimoretrupial *Icterus galbula*

Sk: 1 ex. Åsbovallen, Össjö, 8.5.

REFERENSER

- Andersson, R. (2019). Plumage variation of males in Scandinavian populations of European Stonechat *Saxicola rubicola*. *Ornis Svecica* 29: 76–83.
- Christensen, J.S. & Christophersen, H. 2023. Fugle i Danmark 2022, Årsrapport over observationer – meddelelse nr. 49 fra Rapportgruppen. *Fugleåret 2022*.
- Dahl, F. m.fl. 2024. *Årsrapport 2023: Svenska Jägarförbundet–Invasiva arter* (NV-02834-19). Svenska Jägarförbundet, Nyköping.
- Grundsten, M. & Vicente, R. 2024. Stäppsparv och svart-huvad sparv – en genomgång av svenska fynd. *Vår Fågelvärld* 83 (4): 46–53.
- Irestedt, M., Thörn, F., Ericson, P.G.P., von Grouw, H., Redkin, Y.A., Hellquist, A., Johansson, F., Nylander, J.A.A. 2023. A crowd sourced genomic project to assess hybrid content in a rare avian vagrant (*Azure Tit Cyanistes cyanus* (Pallas, 1770)). *Avian Research* 14:100130.
- Keller, V., Herrando, S., Vorisek, P., French, M., Kipson, M., Milanesi, P., Marti, D., Anton, M., Klvanova, A., Kalyakin, M.V., Bauer, H.-G. & Foppen, R.B.P. 2020. *European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and Change*. European Bird Census Council & Lynx, Barcelona.
- Raritetskommittén. 2019. Så greppar Rk hybriderna. *Vår Fågelvärld* 78 (1): 34–41.
- Taxonomikommittén. 2024. Förändringar i Tk:s lista, Rapport 14 från Taxonomikommittén, www.birdlife.se/tk
- Waern, M. 2023. Större turturduva – Bestämning av me-ena och orientalis. Raritetskommitténs genomgång av de svenska fynden. *Vår Fågelvärld* 82 (3):44–50.
- Wirdheim, A. & Green, M. 2024. *Sveriges fåglar 2023*. BirdLife Sverige.

FOTO: NIKLAS ANDERSSON

”Dräkten var lite udda, och fågeln kändes mest som en örn utifrån jizz och den kraftiga näbben.”
Hökörn *Aquila fasciata*.

Hökörn *Aquila fasciata* Stor-Kvasjön, Västerbotten

Det var en solig och lite sval söndag i slutet på maj 2023. Jag och min far hade varit ute skådat på dagen, och hade då hittat en dammsnäppa – så vi var rätt nöjda med utfallet vad jag kan minnas så här i efterhand. Vi fick emellertid avrunda skådandet för att hinna hem för att fira morsdag med middag. Farsan kom efter middagen på att han glömt sin plånbok ute i stugan, som ligger några mil norr om Umeå, så vi bestämde oss för att ta en tur dit och skåda lite efter vägen.

Halvvägs till stugan bestämde vi oss för att göra en liten avstickare och svänga av E4 och ta en genomfartsväg mot Gamla Kustlandsvägen – då man så här års ofta brukar kunna se någon tjäder längs denna grusväg. Någon tjäder blev det inte, men däremot flög en blå kärrhökshona lågt över vägen – och jag tänkte att det är läge att plocka fram kameran. Vi fortsatte vidare efter grusvägen.

På en lång raksträcka såg vi en större fågel flyga in mot skogen till vänster, vid den bortre delen av rakan. Det var på flera hundra meters håll, och vi fick ingen kläm på om det var en rovfågel eller kanske en uggle av något slag. När vi kom närmre lyfte plötsligt fågeln från en stor tall och flög åt höger – åt samma håll som den tidigare kom ifrån. Jag lyfte kikaren och fick ganska direkt in fågeln. Omedelbart när jag fick in fågeln, utbrast jag: ”Vad i helvetet är detta!?” Tankarna for iväg, och jag vet att jag var inne på örnvråk utifrån färgsättningen och storleken, men det stämde inte. Dräkten var lite udda, och fågeln kändes mest som en örn utifrån jizz och den kraftiga näbben.

Jag sträckte mig bakåt i bilen efter kameran, men nu var fågeln en bit bort över myren och var på väg att försvinna bakom några tallar. Vi beslutade oss att vi måste försöka köra vidare efter vägen och se om vi möjligen kunde genskjuta

den längre fram. Efter några hundra meter fick vi turligt nog syn på den mellan träden när den kretsade på låg höjd. Jag kastade mig ut i den blöta skogen med kameran i höjd beredskap för att få fotovinkel på fågeln. Några kamerainställningar hann jag aldrig fundera över. Omgående började nu örnen – ja, nu var jag ganska säker på att det ändå måste vara en örn – flyga rakt mot mig. Jag minns att jag hade svårt att få in örnen i kamerasökaren, då den var så pass nära, och delvis skydd bakom trädtrunkor, och det kan ha blivit några svordomar...

Men några bilder blev det, och bara sekunder senare försvann örnen på andra sidan vägen in bakom en skogsdunge. Jag sprang tillbaka mot farsan och bilen i total extas. Med en skakig hand försökte jag titta om det blev några bilder värda namnet, och ja, nu började jag bli övertygad om att det ändå måste vara en hökörn. Det blev ändå några hyfsade bilder trots kamerainställningarna. Jag hade sett hökörn utomlands, i Oman bland annat, och det kändes som att allt stämde. Vad skulle det annars vara, tänkte jag? Jag tog några bilder med mobilen på kameraskärmen och skickade runt till några skådare, och fick medhåll om att det måste vara en hökörn.

Jag fick samla mig en stund, men efter ett tag

lyckades jag få ut ett larm på ytterst skakiga fingrar. Vi rullade vidare mot stugan för att göra klart vårt egentliga ärende, för att därefter återvända och se om vi kunde återfinna örnen – men den verkade som uppslukad av terrängen. Tolv dagar senare dök den upp i Skåne, för att därefter vara som bortblåst under sommaren. Under den tidiga hösten dök den åter upp i Skåne där den också sågs försöka sträcka ut över Falsterbonäset.

På mina bilder gick det att se att fågeln också var färgmärkt – och efter lite sökande hittades ett fransk projekt som såg ut att kunna stämma med den lila färgmärkningen. Efter kontakt med projektet visade det sig att örnen var märkt som bounge i den franska nationalparken Calanques, nära Marseille, ett år tidigare. Jag hann bli lite orolig gällande vilken kategori örnen skulle hamna i, så det kändes otroligt lättande att projektet meddelande att örnen kom från den vilda populationen...

Så här i efterhand är det bara att konstatera att när man minst anar det, så händer det. Att hökörn förr eller senare skulle dyka upp i Sverige var nog för många kanske väntat – men att det skulle bli på en myr i Västerbotten var åtminstone inte den plats jag själv skulle tippa på.

NIKLAS ANDERSSON

FOTO: TOBIAS BERGER

"Jag reagerade omedelbart på det sandiga, bruntonade intrycket fågelns gav liksom på den vältecknade undersidan." Beringvarfågel *Lanius borealis*.

Beringvarfågel *Lanius borealis*, Långgrundsudden, Öland

Hösten 2021 köpte jag och min sambo vår stuga i lilla Glabo på nordöstra Öland, en plats där vi vistas så mycket som möjligt från tidig vår till sen höst. Det är cykelavstånd till svärföräldrarna, men också omkring 20 minuter med bil till såväl Hornsudden som Norra udden, två av mina absoluta favoritlokaler när det kommer till fåglar.

Omkring en kvarts promenad från stugan ligger Långgrundsudden. Det är en utstickande udde längs ett spännande kustparti som ligger lite av-sides och svårtillgängligt och därför sällan besöks av fågeliskådare. Här hade jag innan 2021 bara gjort några få besök genom åren. Hösten 2016 upptäckte Daniel Steen en ökensångare ute på udden, vilket skvallrar om potentialen.

Den 30 oktober 2023 hade jag möjlighet att knalla ner från stugan för ett kortare lunchbesök. Jag lämnade tuben hemma och valde att vandra norrut från udden. Ganska snart fick jag syn på en

varfågel alldeles nära. Den satt exponerad i en liten hage omgärdad av öppen betesmark, en plats där jag sett varfågel några gånger tidigare. Jag reagerade omedelbart på det sandiga, bruntonade intrycket fågelns gav liksom på den vältecknade undersidan. Pulsen steg snabbt, men fågelns dök ner och fångade något på marken.

När den åter flög upp, noterade jag relativt tydliga handbasfläckar liksom noterbart vitt även in på armen. Det fick mig att tänka på diskussionen kring den förra, utseendemässigt fina, *sibiricus*-kandidaten på mellersta Öland. Den hade väldigt blygsamma vita teckningar på vingen, men jag kände mig samtidigt osäker på värdet av denna karaktär. Därför fokuserade jag på att snabbt få fotodokumentation att skicka ut till skådarvänner för påsyn. Flera av dessa reagerade liksom jag på fågelns utseende och satte kurs mot lokalen. Fågeln larmades följaktligen därför ut, men med ett frågetecken.

Den var hela tiden stationär och födosökte

bland den lilla hagens buskar och träd, med undantag för ett par längre utflykter. Jag var ganska snart tvungen att lämna för hemresa mot Kalmar, men jag gjorde ett försök att få tag i spillning för DNA-analys, och snart fanns ett provrör med värdefullt (nåja) innehåll i jackfickan. I sammanhanget bör nämnas att jag bara några dagar senare skulle ha ytterligare spillningsprover i stugan från vad som senare skulle visa sig vara landets fjärde moltonisångare liksom en ärtsångare av underarten *halimodendri*, båda från Norra udden. Behöver jag nämna att det var ganska nervöst att lägga brevet med provena på lådan?

Tyvärr avfärdades fågeln lite olyckligt i något av de efterföljande larmen från platsen (på grund av vingteckningen) något som fick stordraget att avstanna. Jag är tveksam till om någon alls letade efter fågeln dagen efter, men sannolikt var den kvar i området då det var lågt i tak under natten och efterföljande dag. Ytterligare spillning hade dock samlats in och skickades vidare för analys.

När jag senare läste om det färskaste i fältbestämningsväg gällande varfåglar, stämde individen väl in på beringvarfågel av underarten *sibiricus*. Under vintern som följde pratade jag och mina vänner om hur festligt det vore om fågeln faktiskt skulle komma tillbaka som en beringvarfågel.

När väl analysresultatet kom och nyheten briserade, omkring ett halvår senare, hade jag hunnit släppa tankarna kring fågeln. Därför blev jag totalt överrumplad när jag klev ut från en biosalong i Kalmar en kväll i mitten av maj och telefonen hade bombats med gratulationer.

Så kan det gå ibland i skådarvärlden. Det var kanske inte riktigt så jag hade fantiserat om att hitta ett förstafynd för landet, men det behöver ju å andra sidan inte heller vara sista gången. Jag vill också rikta ett stort grattis till de få lyckliga (några tiotal) som åkte för att beskåda fågeln!

TOBIAS BERGER

Beringvarfågel häckar (med flera underarter) i tajga och i gränsområdet till tundran från centrala Sibirien och österut via Alaska till nordöstra Kanada. Det finns ett par äldre fynd från Norge och Nederländerna liksom flera från Ukraina. Under senare år finns ett med DNA belagt fynd från Finland liksom ett fynd från Litauen. Detta fynd är det första som bekräftats på samma sätt i Sverige.

Red.

REFERENS:

Lehikoinen, A. 2021. The identification of Northern Shrike in Europe. *British Birds* 114:148–165.

FOTO: TOBIAS BERGER

